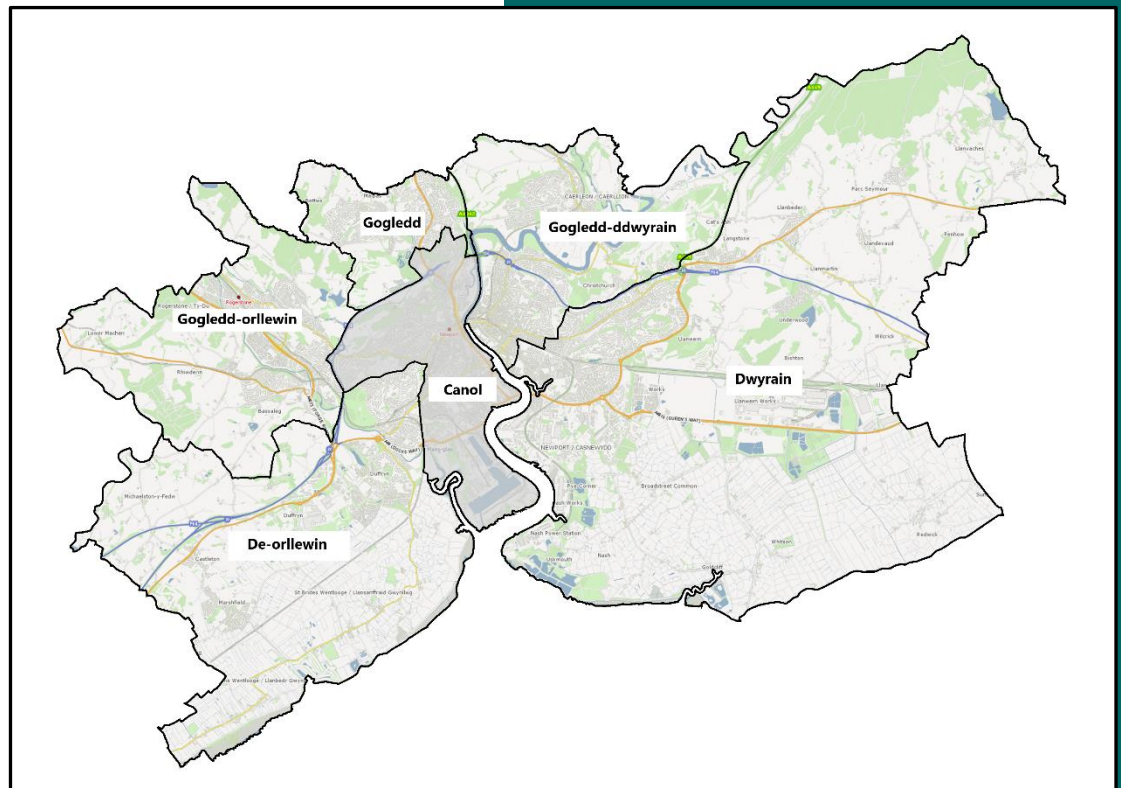

2021

Proffil Lles Cymunedol

Canol

- Allt-yr-ynn
- Stow Hill
- Pilgwenlli
- Shaftesbury

Tabl y Cynnwys

Rhagair	2
Beth mae pobl yn ei ddweud wrthym?	4
Adran 1: Trosolwg o Gymuned y Canol	6
Cyflwyniad	6
Poblogaeth y gymuned	9
Beth yw cyfansoddiad y boblogaeth?	12
Beth fydd y boblogaeth yn y dyfodol?	17
Adran 2: Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru	18
Pa mor ddifreintiedig yw ein cymuned?	18
Adran 3: Lles economaidd	20
Beth yw lles economaidd ein cymuned?	20
Beth rydym ni'n ei wybod am les economaidd ein plant a'n pobl ifanc?	35
Pa mor fedrus yw ein plant a'n pobl ifanc?	39
Adran 4: Lles Cymdeithasol	48
Pa mor iach yw ein cymuned?	48
Pa mor ddiogel yw ein cymuned?	58
Sut mae'r trefniadau byw i'r preswylwyr?	69
Adran 5: Lles Diwylliannol	79
Beth yw prif iaith y gymuned?	79
Pwy sy'n siarad Cymraeg yn y gymuned?	81
Adran 6: Lles Amgylcheddol	83
Beth yw cyfansoddiad yr amgylchedd?	83
Sut dirwedd sydd yno?	86
Beth yw'r lefelau ansawdd aer ac allyriadau yng nghymuned y Canol?	88
Beth yw'r perygl llifogydd yma?	90

Rhagair

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ymwneud â gwella lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Ei nod yw sicrhau bod y cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf yn fwy ystyriol o'r hirdymor ac yn gweithio'n well gyda phobl, cymunedau a gyda'i gilydd, wrth geisio atal problemau a mabwysiadu ymagwedd fwy cyfunol.

Mae'r Ddeddf yn nodi "egwyddor datblygu cynaliadwy" sy'n ymwneud â sut mae cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf yn mynd ati i gyflawni eu dyletswydd lles dan y Ddeddf. Mae'r egwyddor yn cynnwys pum dull o weithio y mae angen i gyrff cyhoeddus gymryd sylw ohonynt wrth roi datblygu cynaliadwy ar waith. Y rhain yw:

Hirdymor

Atal

Integreiddio

Cydweithio

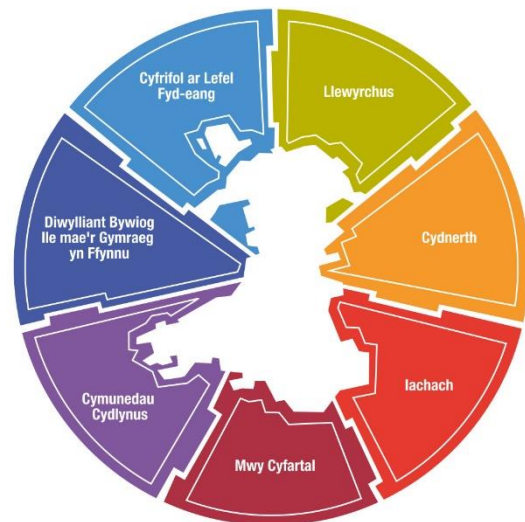
Cyfranogiad

- Edrych tua'r **hirdymor** fel nad ydym yn cyfaddawdu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ateb eu hanghenion hwy;
- Deall gwir achosion problemau er mwyn eu **hatal** rhag digwydd;
- Mabwysiadu dull **integredig** fel bod cyrff cyhoeddus yn ystyried yr holl nodau lles wrth benderfynu ar eu hamcanion lles;
- Gweithio gydag eraill mewn modd **cydweithredol** i ganfod datrysiadau cynaliadwy a rennir;
- **Cynnwys** amrywiaeth o'r boblogaeth yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt;

Mae'r Ddeddf yn nodi saith nod lles sydd, gyda'i gilydd, yn cynnig gweledigaeth a rennir i'r cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf i weithio tuag ati. Mae'n rhaid i'r nodau hyn gael eu hystyried fel set integredig o saith er mwyn sicrhau y caiff y cysylltiadau perthnasol eu gwneud yng nghyd-destun gwella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru.

Yn ogystal â'r ddyletswydd lles a roddir ar y cyrff cyhoeddus a restrir ar wahân, mae'r Ddeddf hefyd yn gosod dyletswydd lles ar gyrff cyhoeddus penodol i weithio ar y cyd drwy fyrdau gwasanaethau cyhoeddus gan gyfrannu at y gwaith o gyflawni'r nodau lles

Asesiad o Les Lleol

Fel rhan o'r ddyletswydd les gyfunol, rhaid i Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus baratoi a chyhoeddi asesiad o gyflwr lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.

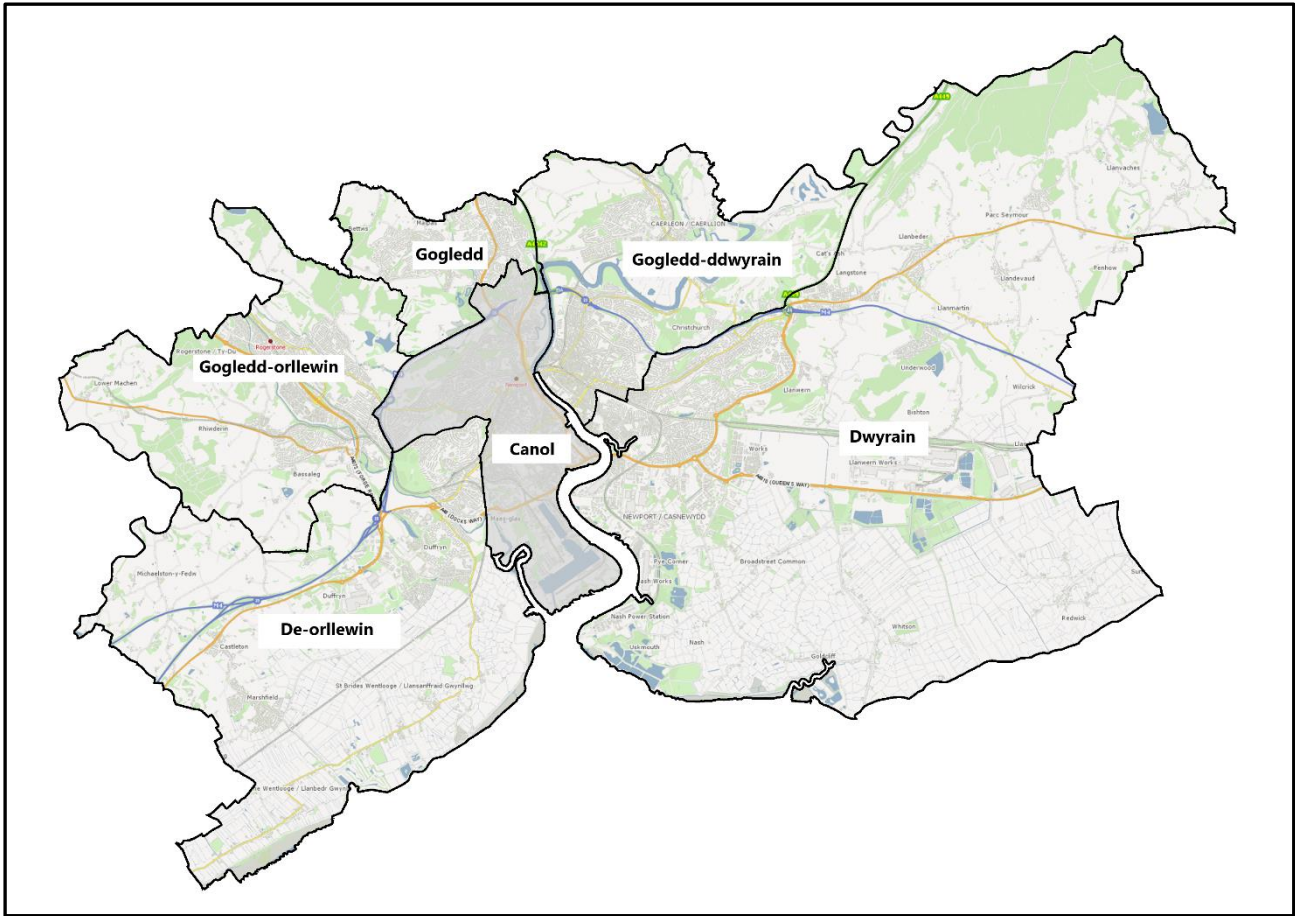
Mae'r asesiad hwn yn adlewyrchiad cywir o'r cyflwr lles ym mhob cymuned ac yn yr ardal gyfan.

Rhaid i bob Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus baratoi a chyhoeddi cynllun lles lleol yn nodi ei amcanion a'r camau y bydd yn eu cymryd i'w cyflawni.

Cymunedau sy'n rhan o'r ardal

I gefnogi'r asesiad lles rhanbarthol ar gyfer Gwent, mae ardal Casnewydd wedi'i rhannu'n 5 ardal gymunedol, sef:

Ardal Gymunedol	Wardiau Casnewydd				
Canol	Allt-yr-ynn	Stow Hill	Pilgwenlli	Shaftesbury	
Gogledd	Betws,	Malpas			
Gogledd-orllewin	Tŷ-du	Graig			
Gogledd-ddwyrain	Caerllion	Beechwood	Sain Silian	Victoria	
De-orllewin	Maerun	Gaer	Parc Tredegar		
Dwyrain	Alway	Ringland	Llyswry	Llanwern	Langstone

Beth mae pobl yn ei ddweud wrthym?

Dosbarthwyd holiadur lles Gwent ddiwedd haf 2021 a chafwyd 1,713 o ymatebion ledled y rhanbarth. Nod yr holiadur hwn oedd casglu barn preswylwyr yng Ngwent ar sail 4 cwestiwn a fyddai'n ein helpu i gael dealltwriaeth o ansawdd lles yn eu hardal leol. Mae'r adran ganlynol hon yn darparu data ar y mathau o faterion a chyfleoedd a oedd yn bresennol yng Ngwent a godwyd trwy farn ymatebwyr ar gyfer y rhai sy'n byw ym mhedair ward ardal gymunedol y Canol. Gofynnwyd y 4 cwestiwn canlynol:

- Beth sy'n arbennig am eich cymuned?
- Pa bethau sy'n bwysig i chi a'ch teulu?
- Sut olwg hoffech chi ei weld ar eich cymuned yn y dyfodol?
- Sut gall eich cymuned weithio gyda ni i wneud i hynny ddigwydd?

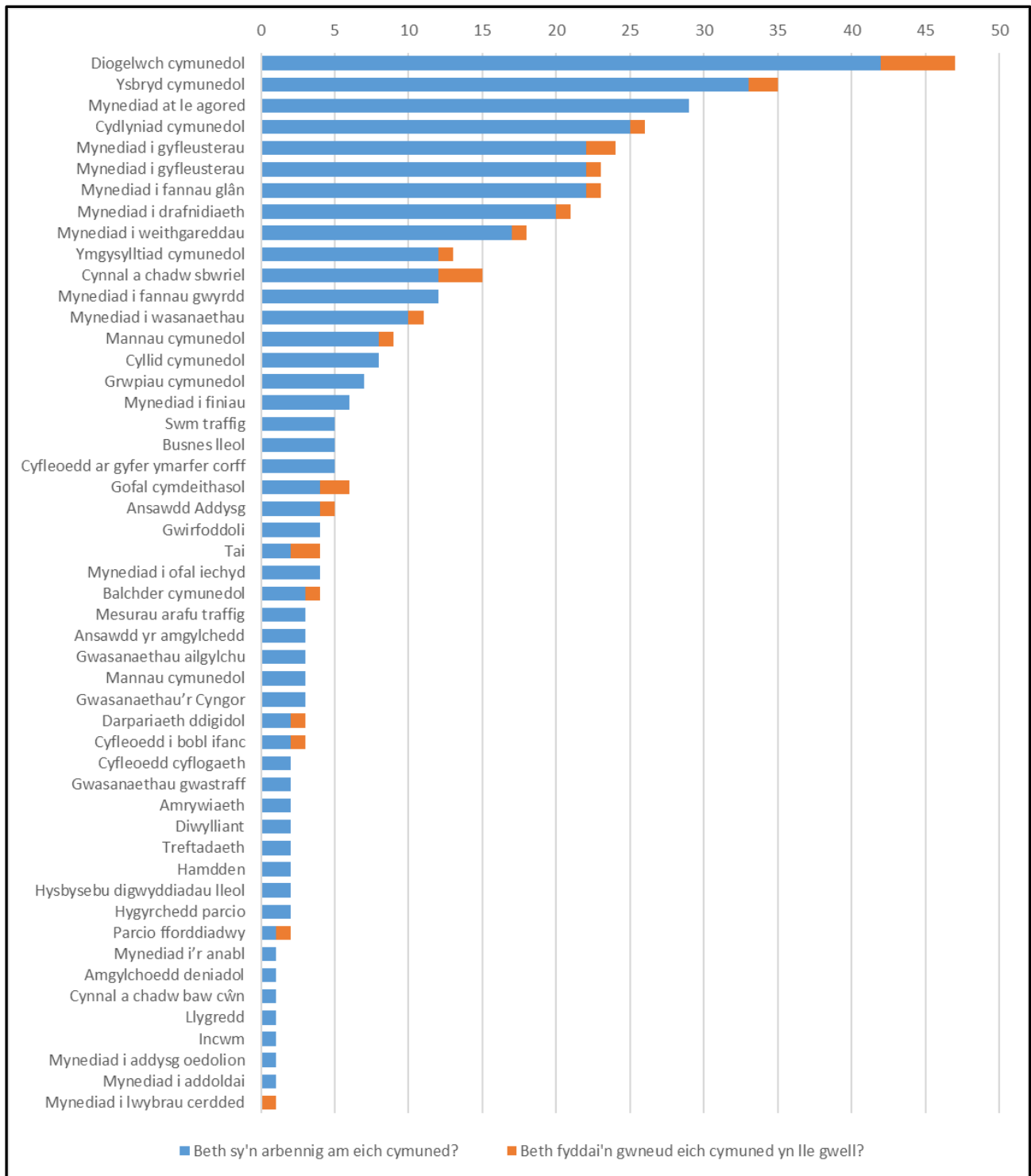
Dywedodd preswylwyr ym mhedair ward ardal gymunedol y Canol wrthym fod **teimlo'n ddiogel** yn eu cymuned yn bwysig iawn iddynt. Fe ddywedon nhw wrthym y byddai gallu gweld mwy o swyddogion yr heddlu ar y strydoedd yn ystod y dydd yn helpu i wella'r teimlad o ddiogelwch i breswylwyr yn y gymuned gan y byddent yn **teimlo eu bod yn ymwneud mwy** gyda'r heddlu lleol. Fe ddywedon nhw wrthym hefyd fod gallu **teimlo'n ddiogel gyda'r nos** yn bwysig iawn iddynt a bod cyflwyno **mwy o oleuadau stryd** yn y gymuned yn helpu preswylwyr i deimlo'n fwy diogel wrth gerdded o gwmpas gyda'r nos.

Dywedodd pobl wrthym hefyd fod y pandemig wedi cael **effaith gadarnhaol ar yr ysbryd cymunedol** yn eu hardal leol gyda phobl yn **helpu'r rhai sy'n agored i niwed a'r henoed** gyda siopa ac ati i'w helpu i deimlo'n **fel eu bod yn cael eu gwerthfawrogi ac yn llai ynysig** yn eu cymuned. Dywedodd preswylwyr wrthym y byddent yn hoffi pe bai'r lefel hon o **ysbryd cymunedol yn cael ei chynnal** yn y dyfodol.

Y 3 phrif ymateb i bob cwestiwn am les

C1: Beth sy'n arbennig am eich cymuned?	C2: Beth fyddai'n ei wneud yn lle gwell?	C3: Pa bethau sy'n bwysig i chi a'ch teulu?	C4: Sut olwg hoffech chi ei weld ar eich cymuned yn y dyfodol?	C5: Sut gall eich cymuned weithio gyda ni i wneud i hynny ddigwydd?
Ysbryd Cymunedol (11)	Diogelwch Cymunedol (30)	Diogelwch Cymunedol (26)	Diogelwch Cymunedol (24)	Ymgysylltu â'r Gymuned (14)
Mynediad i Amwynderau (9)	Mynediad i Gyfleusterau (6)	Mynediad i Gyfleusterau (10)	Ysbryd Cymunedol (10)	Cyllid Cymunedol (5)
Mynediad i Fannau Agored (5)	Cynnal a chadw Sbwriel (5)	Mynediad i Drafnidiaeth (9)	Cydlyniant Cymunedol (9)	Cynnal a chadw Sbwriel (3)

Mae'r pynciau a godwyd gan y preswylwyr yn arbennig ac mae'r hyn a fyddai'n gwneud eu cymuned yn well i'w gweld isod:

Adran 1: Trosolwg o Gymuned y Canol

Cyflwyniad

Poblogaeth (amcangyfrif 2020) – Allt-yr-ynn – Stow Hill – Pilgwenlli – Shaftesbury 9,192 5,373 8,974 5,250	% o Boblogaeth Casnewydd – Allt-yr-ynn – Stow Hill – Pilgwenlli – Shaftesbury 5.88% 3.43% 5.74% 3.36%			
Dwysedd Poblogaeth (poblogaeth fesul km²) – Allt-yr-ynn – Stow Hill – Pilgwenlli – Shaftesbury 2,400 3,893 1,396 2,983	Poblogaeth Lleiafrifoedd Ethnig – Allt-yr-ynn – Stow Hill – Pilgwenlli – Shaftesbury 13.9% 31.6% 44.8% 10.3%			
Arwynebedd (km²) – Allt-yr-ynn – Stow Hill – Pilgwenlli – Shaftesbury 3.83 1.38 6.43 1.76	Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is – Allt-yr-ynn – Stow Hill – Pilgwenlli – Shaftesbury 6 3 4 4			
% o Arwynebedd Casnewydd – Allt-yr-ynn – Stow Hill – Pilgwenlli – Shaftesbury 1.76% 0.64% 2.96% 0.81%	Cynghorau Cymuned – Allt-yr-ynn – Stow Hill – Pilgwenlli – Shaftesbury 0 0 0 0			
	Allt-yr-ynn	Stow Hill	Pilgwenlli	Shaftesbury
Cyfanswm Nifer yr Eiddo Preswyl (Ionawr 2022):	4,249	3,099	4,521	2,460

Ffiniau Wardiau ac Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is

Ffiniau daearyddol y Wardiau a'r *Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Is (ACEHI) o fewn y proffil yw'r rhai a gynhyrchir yn ffurfiol gan y Comisiwn Ffiniau i Gymru mewn perthynas ag adrannau etholiadol neu ward presennol a daearyddiaethau ardaloedd bach dilynol a gynhyrchir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG).

Cyflwynwyd ACEHI gyntaf gan y SYG yn dilyn Cyfrifiad 2001 ac fe'u diweddarwyd yn dilyn Cyfrifiad 2011. Sefydlwyd ACEHI i wella cymariaethau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol a sicrhau cyfrinachedd unigolion a'u bod yn cael eu diogelu trwy ddatgelu ar lefel briodol.

Mae Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Is wedi'u cynllunio i wella'r broses o adrodd am ystadegau ardaloedd daearyddol bach ac maent wedi'u halinio'n llawn ac yn gyffiniol ag adrannau etholiadol a ffiniau wardiau etholiadol.

Lle mae poblogaethau wedi cynyddu ers 2001, mae'r AGEHI wedi'i rhannu'n ddwy ardal neu fwy. Lle mae poblogaeth wedi gostwng, mae'r AGEHI wedi'i huno ag un gyfagos.

I grynhoi, caiff Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Is eu creu a'u llunio ar sail y trothwyon isafswm ac uchafswm poblogaeth ac aelwydydd canlynol yng Nghymru a Lloegr:

Poblogaeth		Aelwydydd	
Isafswm	Uchafswm	Isafswm	Uchafswm
1,000	3,000	400	1,200

Twf Poblogaeth 2011 – 2020

Mae'r tablau isod yn dangos y twf yn y boblogaeth ar gyfer Casnewydd rhwng 2011 a 2020 ar gyfer gwahanol grwpiau oedran. Mae hyn yn cymharu data a gasglwyd trwy Gyfrifiad 2011 a'r Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn diweddaraf a ryddhawyd ar lefel awdurdod lleol.

Crynodeb o'r Newidiadau - Trosolwg o Dwf Poblogaeth 2011 – 2020:

	Casnewydd 2011 ¹	Casnewydd 2020 ²	% o Gyfanswm y Boblogaeth	Gwahaniaeth %	
Pob Oedran	145,736	156,447	100.0	7.35	
0 i 15 oed	29,388	32,050	20.49	9.06	
16 i 44 oed	56,261	58,443	37.36	3.88	
45 i 64 oed	36,336	39,300	25.12	8.16	
65+ oed	23,751	26,654	17.04	12.22	

¹ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

² [Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020 y SYG](#)

Poblogaeth y gymuned

Gall deall poblogaeth ardal a sut y gallai hyn newid roi cipolwg ar yr asedau a'r heriau sy'n debygol o fodoli neu godi, a'r mathau o bolisiau a mentrau a allai fod fwyaf priodol.

Faint o bobl sydd yno?

Ers y Cyfrifiad yn 2001, yng nghymuned y Canol, bu cynnydd o ran poblogaeth yn wardiau Allt-yr-ynn, Stow Hill a Philgwenlli, gyda'r cynnydd canrannol mwyaf ym Mhigwenlli ar gyfer y grŵp 16 i 64 oed, sydd bron wedi dyblu o ran maint o 3,090 i 5,984. Ar yr un pryd bu gostyngiad ym mhoblogaeth gyfan ward Shaftesbury, i rai dan 16 oed, ac i'r grŵp 65+ oed. Roedd yr unig gynnydd a welwyd yn Shaftesbury ar gyfer y grŵp 16 i 64 oed.

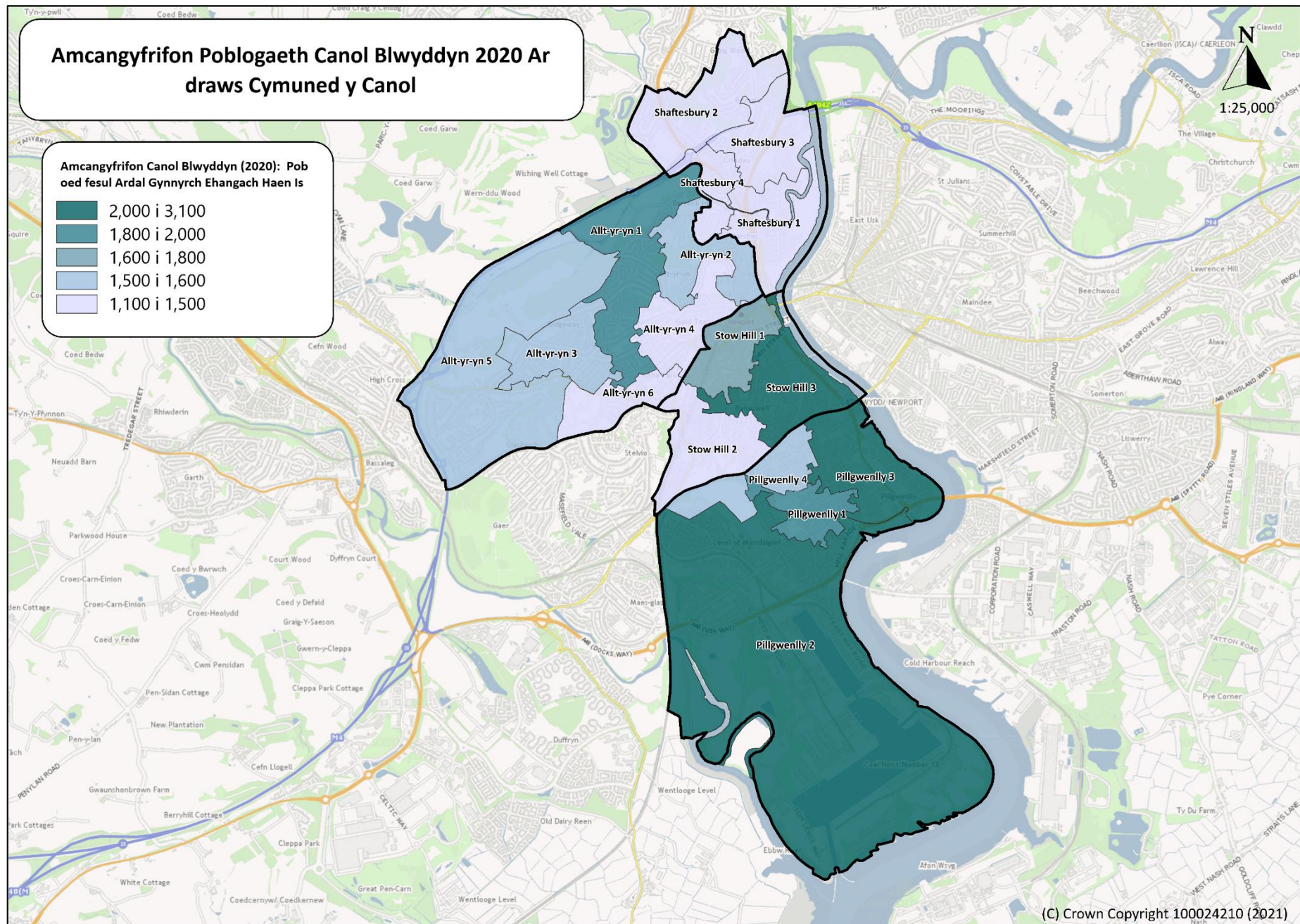
	2001 ³	2011 ⁴	2020 ⁵	Gwahaniaeth % (2001 i 2020)	
Casnewydd	137,011	145,736	156,447	14.19	↑
Allt-yr-ynn: Pob Oedran	8,583	8,782	9,192	7.10	↑
Allt-yr-ynn: 0 i 15	1,677	1,575	1,691	0.83	↑
Allt-yr-ynn: 16 i 64	5,244	5,448	5,568	6.18	↑
Allt-yr-ynn: 65+	1,662	1,759	1,933	16.31	↑
Stow Hill: Pob Oedran	4,453	4,773	5,373	20.66	↑
Stow Hill: 0 i 15	803	774	841	4.73	↑
Stow Hill: 16 i 64	2,964	3,384	3,826	29.08	↑
Stow Hill: 65+	686	615	706	2.92	↑
Pilgwenlli: Pob Oedran	5,333	7,318	8,974	68.27	↑
Pilgwenlli: 0 i 15	1,440	1,663	2,167	50.49	↑
Pilgwenlli: 16 i 64	3,090	4,876	5,984	93.66	↑
Pilgwenlli: 65+	803	779	823	2.49	↑
Shaftesbury: Pob Oedran	5,488	5,135	5,250	-4.34	↓
Shaftesbury: 0 i 15	1,204	932	1,015	-15.70	↓
Shaftesbury: 16 i 64	3,363	3,423	3,377	0.42	↑
Shaftesbury: 65+	921	780	858	-6.84	↓

Mae'r map drosodd yn dangos yr amrywiadau yng nghyfanswm lefelau'r boblogaeth ar draws yr ACEHI ym mhob un o bedair ward cymuned y Canol yn seiliedig ar amcangyfrifon canol blwyddyn 2020.

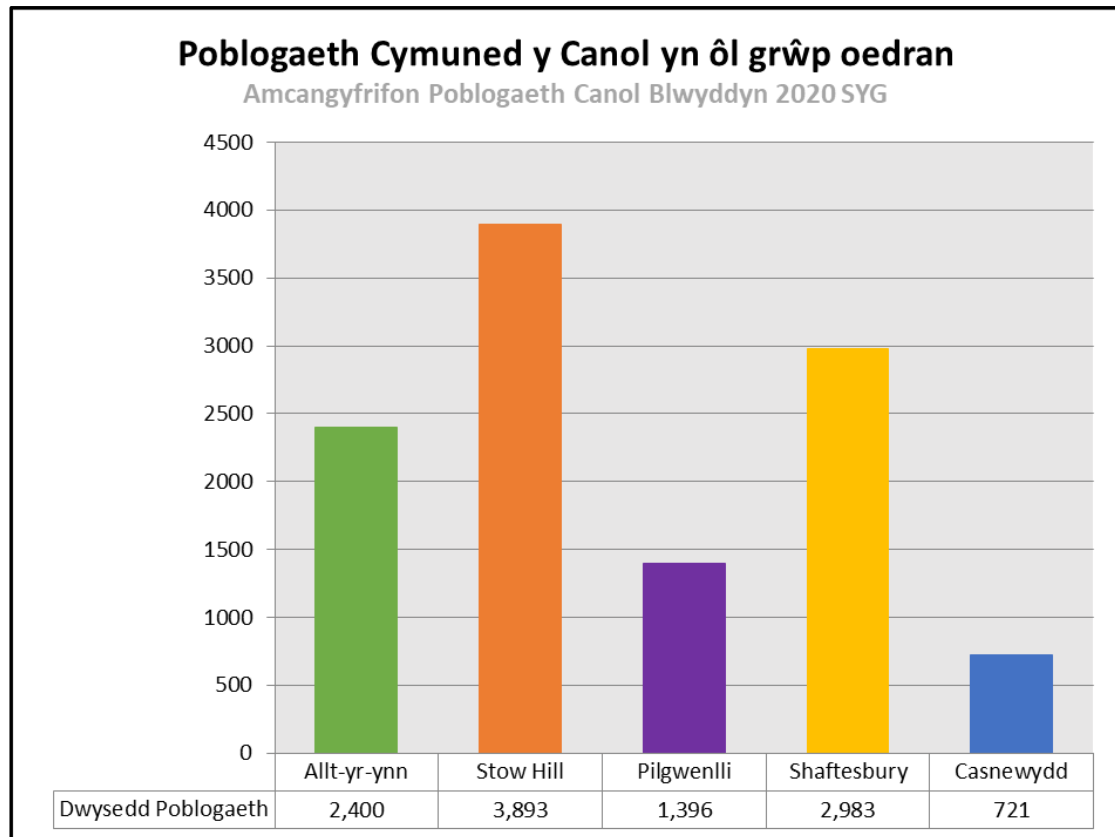
³ Cyfrifiad 2001, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

⁴ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

⁵ [Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020 y SYG](#)

Yng nghymuned y Canol roedd dwysedd y boblogaeth yn seiliedig ar amcangyfrifon canol blwyddyn 2020⁶ yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward yn amrywio o 1,396 ym Mhigwenlli; 2,400 yn Allt-yr-ynn; 2,983 yn Shaftesbury; a 3,893 yn Stow Hill, gyda phob ward yn uwch na chyfartaledd Casnewydd (721).

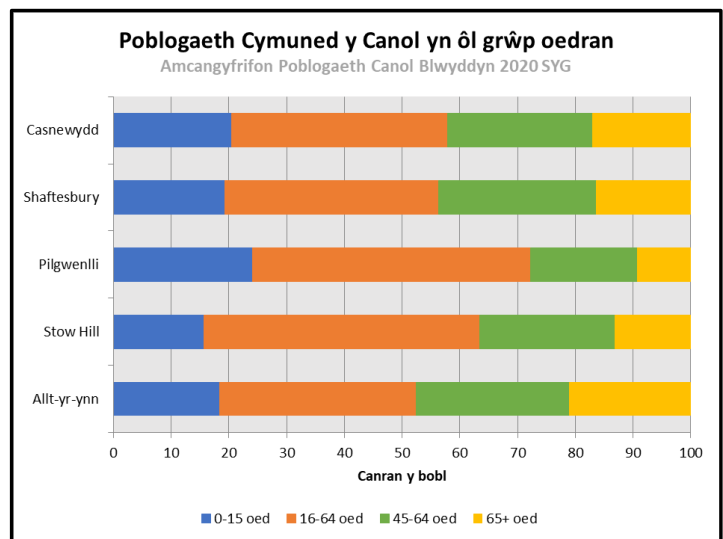
⁶ [Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020 y SYG](#)

Beth yw cyfansoddiad y boblogaeth?

Yng nghymuned y Canol, roedd y rhaniad oedran yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward. Mae gan Bilgwenlli ganran uwch o'r boblogaeth o dan 16 oed ac yn 16-44 oed, gyda chanran is yn 45-64 oed ac yn 65+ oed o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd.

Mae gan Stow Hill ganran is o'r boblogaeth o dan 16 oed, yn 45-64 oed ac yn 65+ oed, gyda chanran uwch yn 16-44 oed o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd.

Mae gan Allt-yr-ynn ganran uwch o'r boblogaeth yn 45-64 oed ac yn 65+ oed, gyda chanran is o dan 16 oed ac yn 16-44 oed o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd.

Mae gan Shaftesbury ganran is o'r boblogaeth o dan 16 oed, yn 16-64 oed ac yn 65+ oed, gyda chanran uwch o'r boblogaeth yn 45-64 oed o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd.

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol – Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020⁷ ar gyfer cymuned y Canol:

	Pob Oedran	0 i 15 oed		16 i 44 oed		45 i 64 oed		65+ oed	
	Nifer	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn 1	1,808	322	17.8	522	28.9	490	27.1	474	26.2
Allt-yr-ynn 2	1,504	366	24.3	585	38.9	381	25.3	172	11.4
Allt-yr-ynn 3	1,592	264	16.6	462	29.0	424	26.6	442	27.8
Allt-yr-ynn 4	1,445	226	15.6	589	40.8	394	27.3	236	16.3
Allt-yr-ynn 5	1,506	293	19.5	454	30.1	408	27.1	351	23.3
Allt-yr-ynn 6	1,337	220	16.5	518	38.7	341	25.5	258	19.3
Allt-yr-ynn	9,192	1,691	18.4	3,130	34.1	2,438	26.5	1,933	21.0
Stow Hill 1	1,786	293	16.4	873	48.9	395	22.1	225	12.6
Stow Hill 2	1,315	198	15.1	490	37.3	389	29.6	238	18.1
Stow Hill 3	2,272	350	15.4	1,203	52.9	476	21.0	243	10.7
Stow Hill	5,373	841	15.7	2,566	47.8	1,260	23.5	706	13.1
Pilgwenlli 1	1,962	510	26.0	824	42.0	393	20.0	235	12.0
Pilgwenlli 2	2,460	572	23.3	1,106	45.0	535	21.7	247	10.0
Pilgwenlli 3	3,051	694	22.7	1,781	58.4	436	14.3	140	4.6
Pilgwenlli 4	1,501	391	26.0	611	40.7	298	19.9	201	13.4
Pilgwenlli	8,974	2,167	24.1	4,322	48.2	1,662	18.5	823	9.2
Shaftesbury 1	1,363	296	21.7	553	40.6	346	25.4	168	12.3
Shaftesbury 2	1,393	242	17.4	458	32.9	369	26.5	324	23.3
Shaftesbury 3	1,120	235	21.0	387	34.6	316	28.2	182	16.3
Shaftesbury 4	1,374	242	17.6	547	39.8	401	29.2	184	13.4
Shaftesbury	5,250	1,015	19.3	1,945	37.0	1,432	27.3	858	16.3
Casnewydd	156,447	32,050	20.5	58,433	37.4	39,300	25.1	26,654	17.0

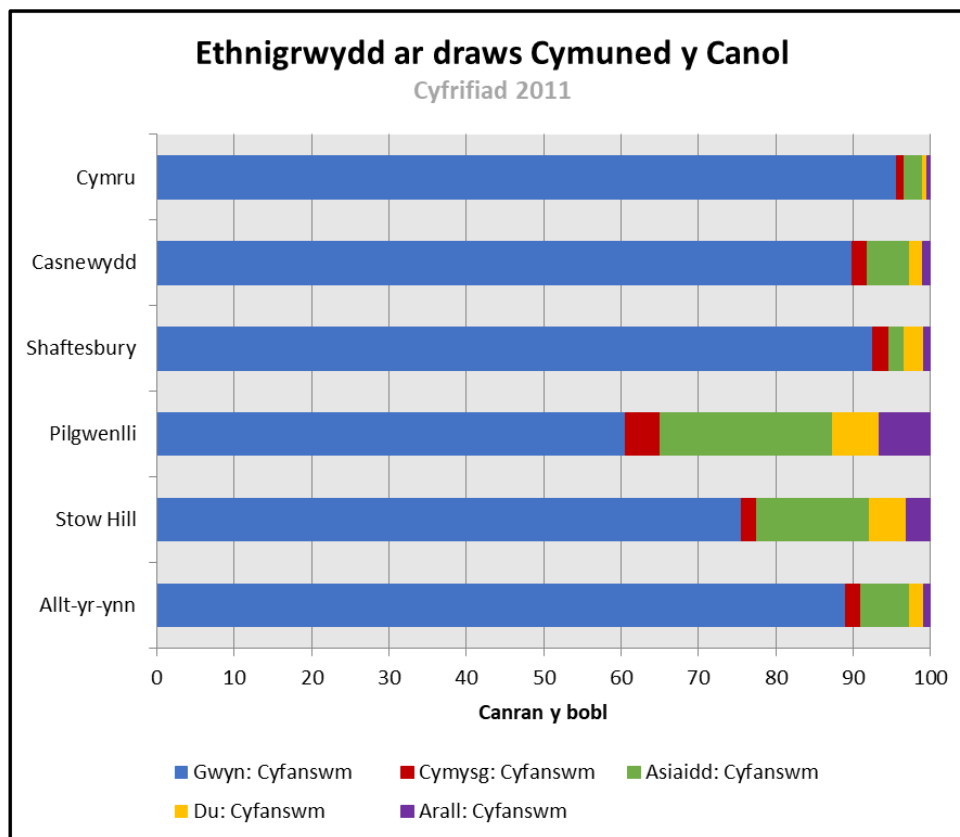
⁷ [Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020 y SYG](#)

Ethnigrwydd a Hunaniaeth

Roedd y data Cyfrifiad diweddaraf yn 2011⁸ yn dangos bod poblogaeth cymuned y Canol ar gyfer pobl o gefndir gwyn yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward gan amrywio o 95.5% yn Shaftesbury; 89% yn Allt-yr-ynn; 75.6% yn Stow Hill; a 60.5% ym Mhlgwenlli; o gymharu â 89.9% ar gyfer Casnewydd. Roedd gan Bilgwenlli, Stow Hill ac Allt-yr-ynn hefyd ganran uwch o bobl o gefndir heb fod yn wyn o gymharu â Chasnewydd, tra bod gan Shaftesbury ganran ychydig yn is.

Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, mae'r ddinas wedi profi newidiadau i gyfansoddiad ei phoblogaeth, gydag 8.2% o bobl o gefndir Pobl Dduon, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig ar 31 Rhagfyr 2011⁹, gan godi i 10.8% yn 2015 a 13.2% yn 2020. Bydd data mwy manwl am ethnigrwydd ar draws y pedair ward hyn ar gael pan gyhoeddir y Cyfrifiad nesaf.

Ethnigrwydd												
Cyfrifiad 2011	Pob Preswlydd		Gwyn: Cyfanswm		Cymysg: Cyfanswm		Asiaidd: Cyfanswm		Du: Cyfanswm		Arall: Cyfanswm	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	8,782	100.0	7,818	89.0	172	2.0	557	6.3	155	1.8	80	0.9
Stow Hill	4,773	100.0	3,608	75.6	93	1.9	694	14.5	228	4.8	150	3.1
Pilgwenlli	7,318	100.0	4,429	60.5	330	4.5	1,633	22.3	445	6.1	481	6.6
Shaftesbury	5,135	100.0	4,752	95.5	106	2.1	104	2.0	129	2.5	44	0.9
Casnewydd	145,736	100.0	131,025	89.9	2,752	1.9	7,986	5.5	2,535	1.7	1,438	1.0
Cymru	3,063,456	100.0	2,928,253	95.6	31,521	1.0	70,128	2.3	18,276	0.6	15,278	0.5

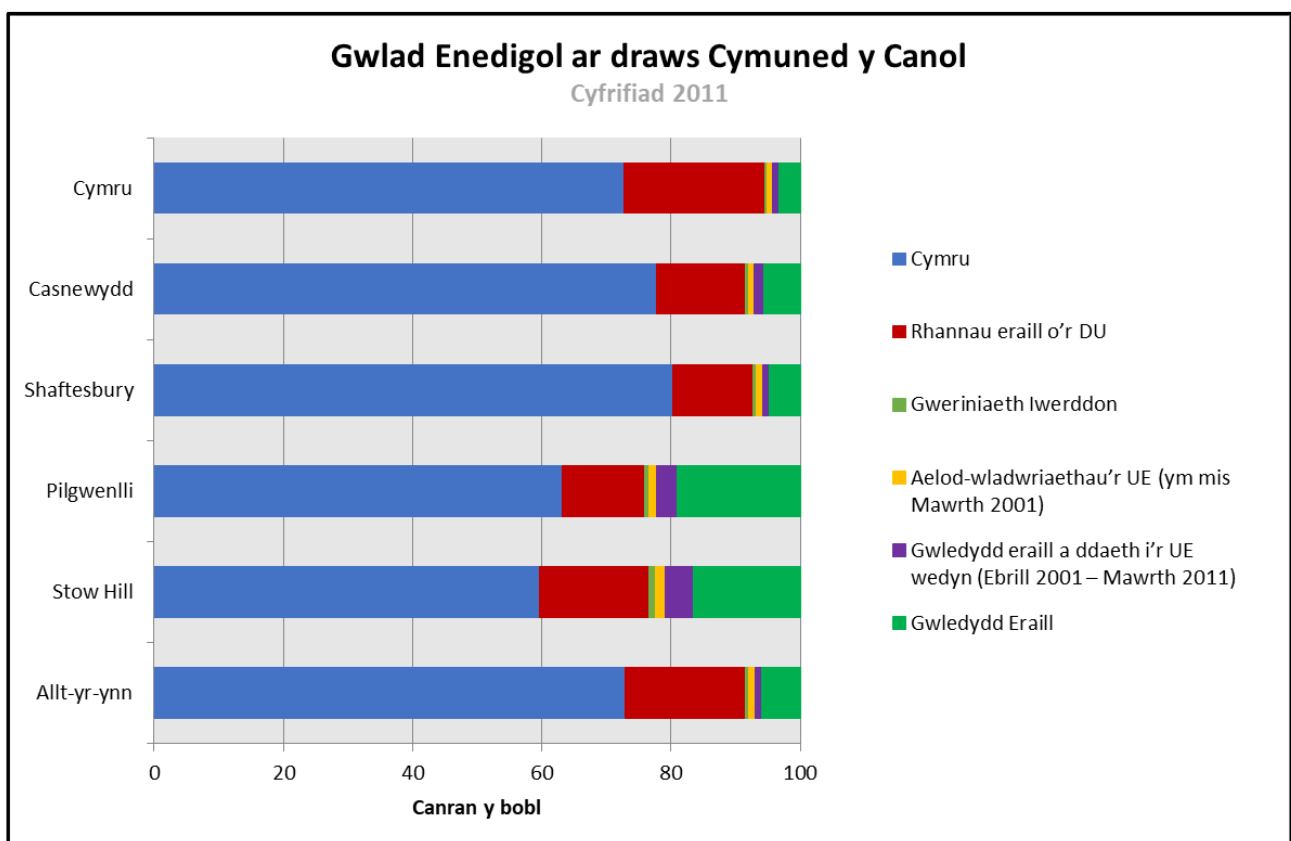

⁸ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

⁹ [Arolwg Blynnyddol o'r Boblogaeth, SYG](#)

Roedd y data Cyfrifiad diweddaraf yn 2011¹⁰ yn dangos bod poblogaeth cymuned y Canol ar gyfer pobl a aned y tu allan i'r DU yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward gan amrywio o 24.1% ym Mhigwenlli; 23.3% yn Stow Hill; 8.5% yn Allt-yr-ynn; a 7.3% yn Shaftesbury; o gymharu â 8.5% ar gyfer Casnewydd. Roedd gan Bilgwenlli a Stow Hill hefyd ganran uwch o bobl a aned y tu allan i'r DU o gymharu â Chasnewydd, tra bod gan Shaftesbury ganran ychydig yn is ac Allt-yr-ynn ganran yr un fath.

Gwlad Eneidigol												
Cyfrifiad 2011	Cymru		Y Deyrnas Unedig		Gweriniaeth Iwerddon		Aelod-wledydd Eraill yr UE		Gwledydd Eraill sydd wedi'u Derbyn gan yr UE		Gwledydd Eraill	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	6,404	72.9	8,033	91.5	51	0.6	89	1.0	80	0.9	529	6.0
Stow Hill	2,845	59.6	3,659	76.7	45	0.9	68	1.4	212	4.4	789	16.5
Pilgwenlli	4,628	63.2	5,555	75.9	55	0.8	79	1.1	235	3.2	1,394	19.0
Shaftesbury	4,118	80.2	4,762	92.7	23	0.4	50	1.0	56	1.1	244	4.8
Casnewydd	113,353	77.8	133,403	91.5	717	0.5	1,187	0.8	2,101	1.4	8,328	5.7
Cymru	2,226,005	72.7	2,895,585	94.5	12,175	0.4	26,343	0.9	29,017	0.9	100,336	3.3

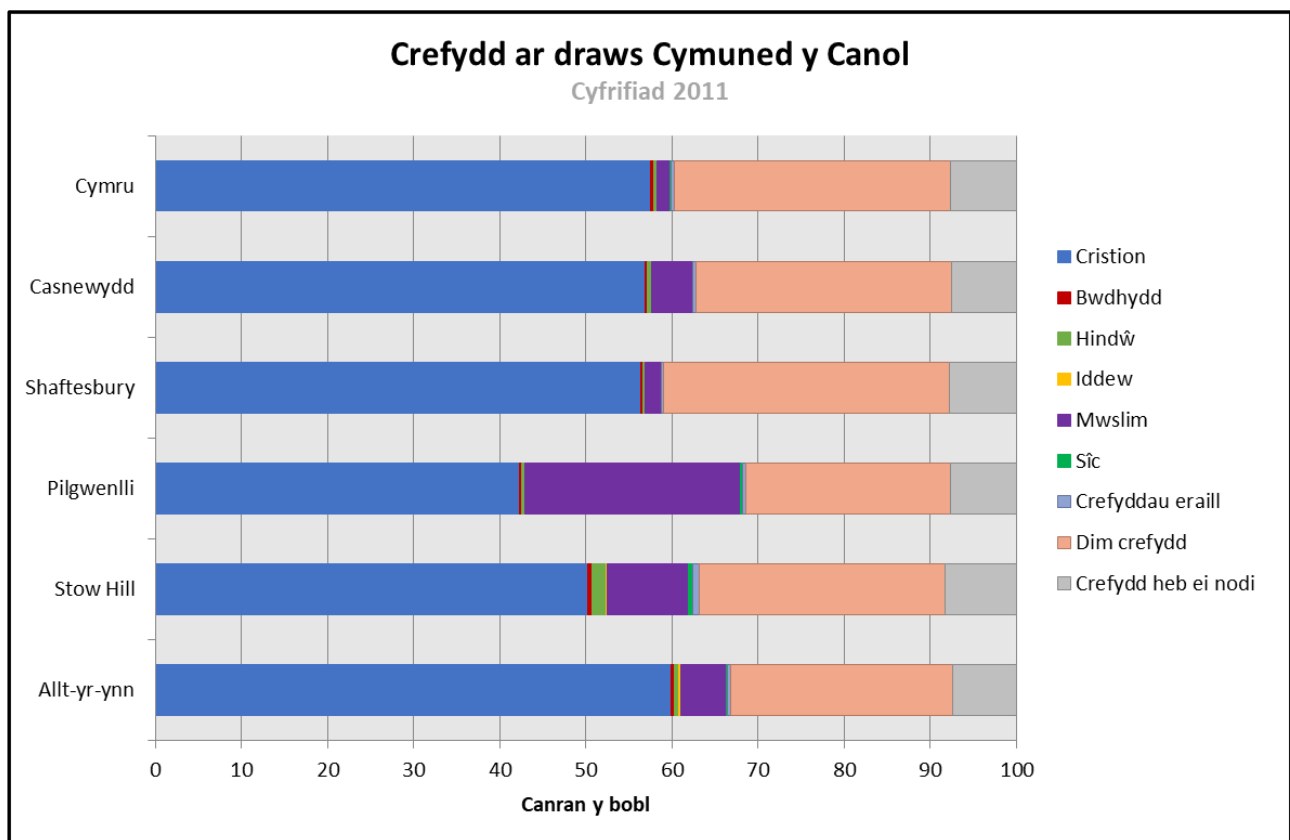

¹⁰ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Roedd y data Cyfrifiad diweddaraf yn 2011¹¹ yn dangos bod poblogaeth cymuned y Canol a nododd eu bod yn Foslemiaid yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward gan amrywio o 24.9% ym Mhlgwenlli; 9.5% yn Stow Hill; 5.3% yn Allt-yr-ynn; ac 1.9% yn Shaftesbury; o gymharu â 4.7% ar gyfer Casnewydd. Dim ond Allt-yr-ynn oedd â chanran uwch o bobl a ddywedodd eu bod yn Gristnogion o gymharu â Chasnewydd, tra bod gan Pilgwenlli, Stow Hill ac Allt-yr-ynn ganran is.

Crefydd										
Cyfrifiad 2011	Cristion		Bwdhydd		Hindŵ		Iddew		Mwslim	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	5,262	59.9	27	0.3	51	0.6	16	0.2	467	5.3
Stow Hill	2,398	50.2	20	0.4	81	1.7	5	0.1	453	9.5
Pilgwenlli	3,096	42.3	18	0.2	27	0.4	3	0.0	1,825	24.9
Shaftesbury	2,895	56.4	11	0.2	13	0.3	0	0.0	95	1.9
Casnewydd	82,858	56.9	360	0.2	685	0.5	99	0.1	6,859	4.7
Cymru	1,763,299	57.6	9,117	0.3	10,434	0.3	2,064	0.1	45,950	1.5

Cyfrifiad 2011	Sic		Crefyddau eraill		Dim crefydd		Heb nodi	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	11	0.1	34	0.4	2,260	25.7	654	7.4
Stow Hill	22	0.5	36	0.8	1,363	28.6	395	8.3
Pilgwenlli	18	0.2	31	0.4	1,739	23.8	561	7.7
Shaftesbury	3	0.1	15	0.3	1,700	33.1	403	7.8
Casnewydd	141	0.1	463	0.3	43,336	29.7	10,935	7.5
Cymru	2,962	0.1	12,705	0.4	982,997	32.1	233,928	7.6

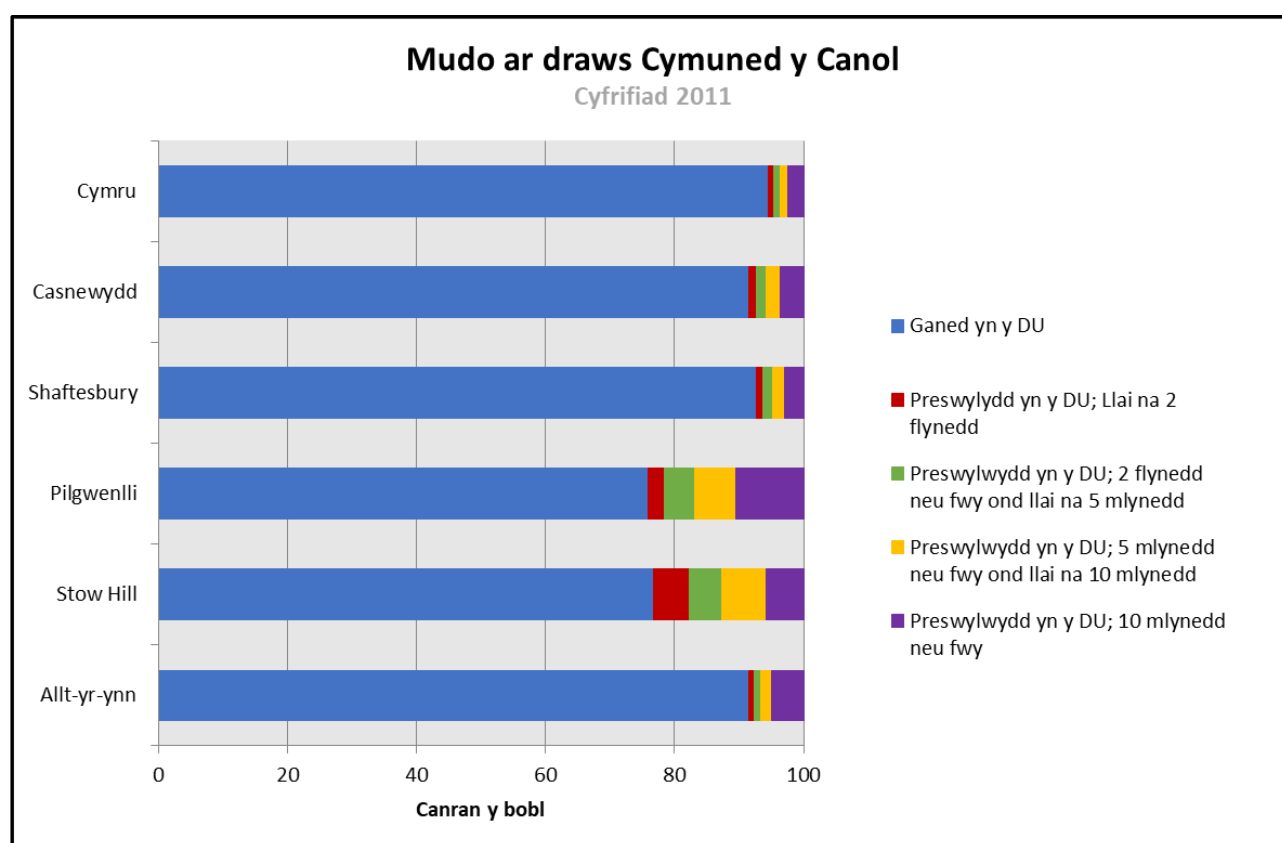

¹¹ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Roedd y data Cyfrifiad diweddaraf yn 2011¹² yn dangos bod poblogaeth cymuned y Canol sydd wedi bod yn breswylwyr yn y DU am lai na 10 mlynedd yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward gan amrywio o 3.6% yn Allt-yr-ynn; 4.3% yn Shaftesbury; 13.6% ym Mhigwenlli; a 17.6% yn Stow Hill; o gymharu â 4.8% ar gyfer Casnewydd. Roedd gan Stow Hill a Phigwenlli ganran uwch o bobl a oedd wedi bod yn breswylwyr yn y DU am lai na 10 mlynedd o gymharu â Chasnewydd, tra bod gan Allt-yr-ynn a Shaftesbury ganran is.

Roedd gan Bilgwenlli a Stow Hill hefyd ganran llawer is o bobl a aned yn y DU o gymharu â Chasnewydd, tra bod gan Shaftesbury ganran ychydig yn uwch ac Allt-yr-ynn ganran yr un fath.

Mudo										
Cyfrifiad 2011	Ganed yn y DU		Preswylwydd yn y DU; Llai na 2 flynedd		Preswylwydd yn y DU; 2 flynedd neu fwy ond llai na 5 mlynedd		Preswylwydd yn y DU; 5 mlynedd neu fwy ond llai na 10 mlynedd		Preswylwydd yn y DU; 10 mlynedd neu fwy	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	8,033	91.5	80	0.9	90	1.0	145	1.7	434	4.9
Stow Hill	3,659	76.7	266	5.6	244	5.1	328	6.9	276	5.8
Pilgwenlli	5,555	75.9	177	2.4	353	4.8	462	6.3	771	10.5
Shaftesbury	4,762	92.7	44	0.9	79	1.5	96	1.9	154	3.0
Casnewydd	133,403	91.5	1,609	1.1	2,242	1.5	3,082	2.1	5,400	3.7
Cymru	2,895,585	94.5	27,456	0.9	29,403	1.0	35,486	1.2	75,526	2.5

¹² Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Beth fydd y boblogaeth yn y dyfodol?

Mae'n ddefnyddiol deall sut y gallai niferoedd ein poblogaeth newid yn y dyfodol.

Mae'r tybiaethau a ddefnyddir i gynhyrchu amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol ar gyfer Cymru yn seiliedig ar dueddiadau'r gorffennol. Nid yw'r rhain yn caniatáu am effaith polisïau llywodraeth leol neu ganolog ar lefelau neu ddosbarthiad poblogaeth yn y dyfodol, ond maent yn nodi'r hyn y disgwylir iddo ddigwydd os bydd y tueddiadau hyn yn parhau. Gan eu bod yn seiliedig ar dueddiadau, maent yn mynd yn llai sicr po fwyaf y cânt eu cario ymlaen.

Mae'r tabl isod yn dangos y twf yn y boblogaeth ar gyfer Casnewydd a Chymru rhwng 2001 a 2020, gydag amcanestyniadau poblogaeth hyd at 2043 ar sail amcangyfrifon poblogaeth canol blwyddyn 2018¹³.

Mae hyn yn dangos y rhagwelir y bydd poblogaeth Casnewydd yn cynyddu i 176,632 yn 2043, sy'n gynydd o 15.2% o amcangyfrif poblogaeth 2018 y mae'r amcanestyniadau hyn yn seiliedig arnynt.

	2001 ¹⁴	2011 ¹⁵	2018	2020 ¹⁶	2025	2030	2035	2040	2043
Allt-yr-ynn	8,583	8,782	-	9,192	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael
Stow Hill	4,453	4,773	-	5,373	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael
Pilgwenlli	5,333	7,318	-	8,974	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael
Shaftesbury	5,488	5,135	-	5,250	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael	Ddim ar gael
Casnewydd	137,011	145,736	153,302	156,447	161,476	166,187	170,296	174,290	176,632
Cymru	2,903,085	3,063,456	3,138,631	3,169,586	3,193,609	3,229,297	3,260,660	3,290,312	3,309,154

Ar lefel gymunedol, nid yw amcanestyniadau poblogaeth ar gael ar hyn o bryd. Fodd bynnag, o edrych ar dueddiadau'r gorffennol, mae'n debygol y bydd y poblogaethau ar draws Allt-yr-ynn, Stow Hill a Philgwenlli yn cynyddu, a bod Shaftesbury wedi dangos gostyngiad yn y boblogaeth rhwng 2001 a 2020.

¹³ [Amcanestyniadau Poblogaeth yn seiliedig ar amcangyfrifon canol blwyddyn 2018, Stats Cymru](#)

¹⁴ Cyfrifiad 2001, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

¹⁵ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

¹⁶ [Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020 y SYG](#)

Adran 2: Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru

Pa mor ddifreintiedig yw ein cymuned?

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru ¹⁷(MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Safleoedd MALIC 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-955
Casnewydd	95	24.2	34.7	40.0	60.0
Cymru	1,909	10	20	30	50

Mae ACEHI Allt-yr-ynn 2, Stow Hill 3, Pilgwenlli 1, Pilgwenlli 3, Pilgwenlli 4 a Shaftesbury 1 wedi'u rhestru yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru (yn gyffredinol). O gymharu roedd Allt-yr-ynn 1 ac Allt-yr-ynn 3 yn y 10% lleiaf difreintiedig; Stow Hill 2 yn y 50% mwyaf difreintiedig; Pilgwenlli 2 yn yr 20% mwyaf difreintiedig; a Shaftesbury 3 yn y 50% uchaf o ardaloedd lleiaf difreintiedig yng Nghymru.

Yn gyffredinol, mae Pilgwenlli yn un o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda thair o'i phedair AGEHI yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Safleoedd MALIC	Incwm	Cyflogaeth	Iechyd	Addysg	Mynediad i Wasanaethau	Diogelwch Cymunedol	Amgylchedd Ffisegol	Tai
Allt-yr-ynn 1	1819	1795	1826	1821	1866	1475	1146	497	1660
Allt-yr-ynn 2	187	143	222	320	580	334	147	315	248
Allt-yr-ynn 3	1761	1579	1669	1625	1864	1701	1529	687	1392
Allt-yr-ynn 4	838	851	665	991	1629	1322	91	270	586
Allt-yr-ynn 5	1657	1646	1434	1764	1641	1772	853	285	1402
Allt-yr-ynn 6	459	553	405	437	1207	1196	557	364	33
Stow Hill 1	339	357	399	750	867	526	4	362	161
Stow Hill 2	808	763	837	738	1333	1538	54	508	543
Stow Hill 3	135	255	108	397	329	838	2	254	25
Pilgwenlli 1	21	38	95	37	77	444	73	190	30
Pilgwenlli 2	241	264	630	262	309	413	187	105	135
Pilgwenlli 3	88	119	338	70	181	352	69	193	62
Pilgwenlli 4	10	14	14	19	213	445	9	437	310
Shaftesbury 1	119	97	302	273	383	405	24	3	220
Shaftesbury 2	561	439	652	710	613	418	802	242	1507
Shaftesbury 3	1005	1032	1306	1277	1137	1306	477	2	660
Shaftesbury 4	840	1084	1165	1169	570	1102	766	21	342

Allwedd:

Safle cyffredinol MALIC lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

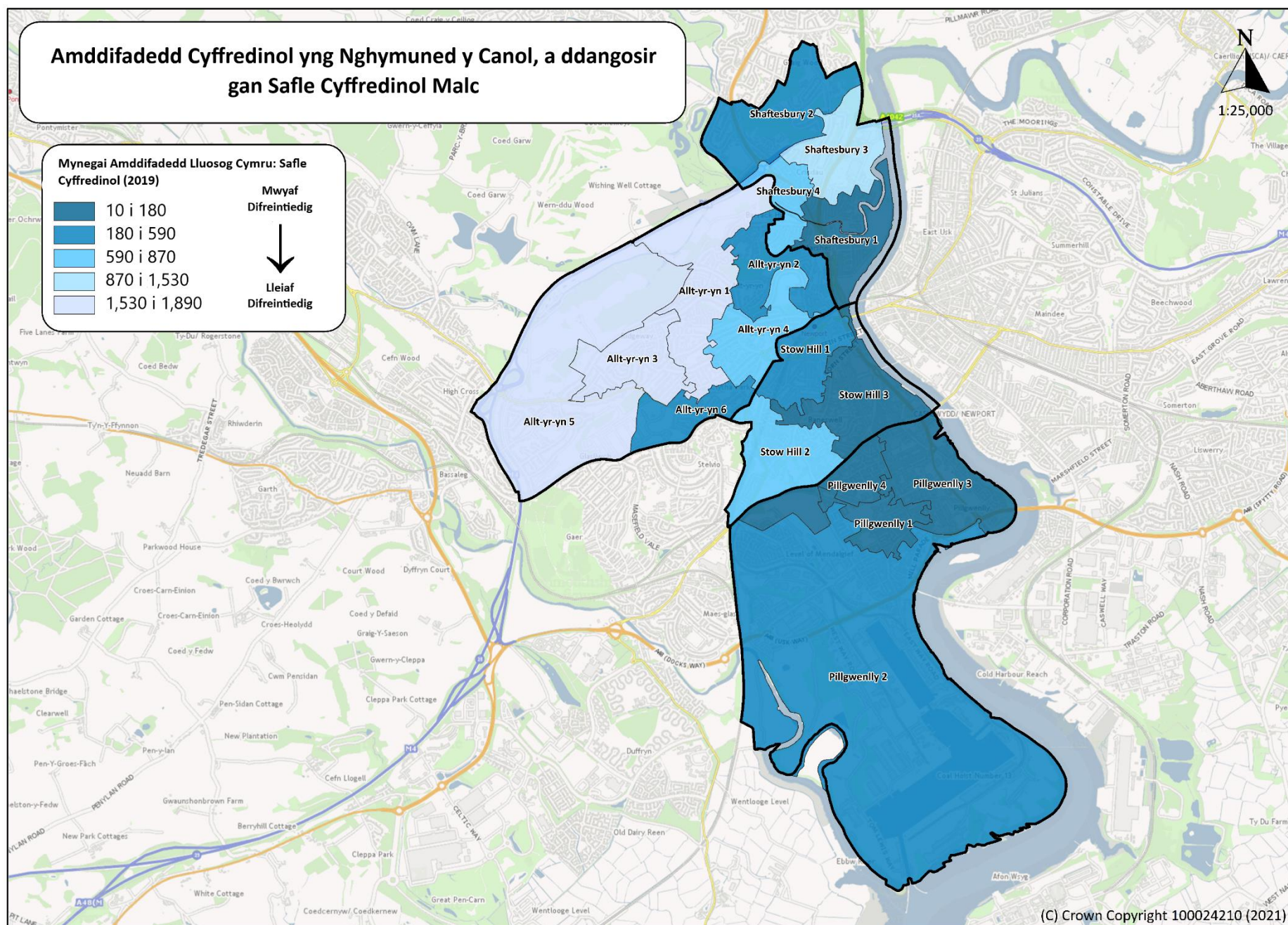
Safle Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Safleoedd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos safle MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

¹⁷ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

Adran 3: Lles economaidd

Mae lles economaidd yn cynnwys poblogaeth fedrus a hyddysg, economi sy'n creu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan alluogi pobl i elwa o'r cyfoeth a gynhyrchir trwy sicrhau gwaith dibynadwy ac incwm digonol.

Beth yw lles economaidd ein cymuned?

MALIC 2019 – Maes Incwm

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru¹⁸ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Mae'r maes incwm yn cynnwys un dangosydd (canran y boblogaeth mewn amddifadedd incwm), sy'n cynnwys pedair elfen:

- Hawlwyr Budd-dal sy'n Gysylltiedig ag Incwm
- Derbynwyr Credydau Treth
- Ceiswyr Lloches a Gynorthwyr
- Pobl sy'n derbyn Credyd Cynhwysol (ac eithrio'r rhai sy'n 'gweithio heb unrhyw ofynion', hynny yw, gydag enillion unigol neu aelwydydd dros y lefel y mae amodoldeb¹⁹ yn gymwys).

Mae plant dibynnol yr uchod hefyd wedi'u cynnwys. Mynegir y dangosydd hwn fel canran o'r boblogaeth breswyl ar gyfer pob AGEHI, gyda phoblogaeth y carchardai yn cael ei thynnu o'r AGEHI sy'n cynnwys carchardai yng Nghymru.

Mesurwyd amddifadedd incwm fel canran y boblogaeth sy'n derbyn budd-daliadau nawdd cymdeithasol ers i MALIC gael ei ddatblygu gyntaf a thros amser bu newidiadau bach i'r system les sydd wedi effeithio ar drothwyon cymhwysedd a meini prawf ar gyfer rhai budd-daliadau. Er gwaethaf y newidiadau hyn, gan gynnwys cyflwyno Credyd Cynhwysol, yn raddol rydym wedi ceisio cadw data mor gymaradwy dros amser â phosibl. O ganlyniad, gellir ystyried bod data'n gymharol gymaradwy dros amser. Mae'r rhifyn blaenorol o erthygl canllawiau dangosyddion MALIC (2014-2017)²⁰ yn cynnwys rhagor o fanylion am gyflwyno hawlwr Credyd Cynhwysol ar gyfer diweddariadau dangosyddion 2016 a 2017.

Ar gyfer MALIC 2019 defnyddiwyd data o flwyddyn ariannol 2016-17 gan mai dyma oedd y pwynt olaf mewn amser cyn dechrau cyflwyno gwasanaeth llawn Credyd Cynhwysol yng Nghymru. Dechreuwyd cyflwyno'r gwasanaeth Credyd Cynhwysol llawn yng Nghymru ym mis Ebrill 2017. O ystyried natur ddaearyddol ac amserlen hir gweithredu'r gwasanaeth, mae gwahaniaethau rhwng Credyd Cynhwysol a budd-daliadau etifeddol yn golygu efallai na fyddwn yn cymharu tebyg â'r tebyg yn ystod y broses gyflwyno'n llawn. Gan ddefnyddio data o flwyddyn ariannol 2016-17 a dim ond gan gynnwys achosion cynnar, syml o hawlwr Credyd Cynhwysol (a'u dibynyddion), sicrhodd felly gysondeb data ar draws ardaloedd. Er bod data o flwyddyn ariannol 2016-17 hefyd wedi'i ddefnyddio ar gyfer diweddariad dangosyddion 2017, oherwydd y defnydd o amcangyfrifon poblogaeth diwygiedig a thynnu poblogaeth y carchardai yn 2019, ni fydd data o 2017 a 2019 o reidrwydd yn cyfateb.

Er bod Credyd Cynhwysol yn dal i gael ei gyflwyno, ni allwn ddiweddarau ein mesur o hawlwr budd-daliadau fel procsi ar gyfer incwm isel. Fodd bynnag, byddwn yn parhau i weithio gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau a'r Swyddfa Ystadegau Gwladol ar opsiynau ar gyfer mesur priodol o amddifadedd incwm ar gyfer mynegeion yn y dyfodol.

¹⁸ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

¹⁹ [Yr Adran Gwaith a Phensiynau - Stat Xplore](#)

²⁰ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru - Canllawiau i'r Dangosyddion](#)

Safleoedd Incwm 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-955
Casnewydd	95	20.0	32.6	41.1	57.9
Cymru	1,909	10	20	30	50

Mae ACEHI Allt-yr-ynn 2, Pilgwenlli 1, Pilgwenlli 3, Pilgwenlli 4 a Shaftesbury 1 wedi'u rhestru yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Incwm. Tra bod Stow Hill 3 yn yr 20% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru. O gymharu roedd AGEHI Allt-yr-ynn 1 yn y 10% lleiaf difreintiedig; Stow Hill 2 yn y 40% mwyaf difreintiedig; Pilgwenlli 2 yn yr 20% mwyaf difreintiedig; a Shaftesbury 3 a Shaftesbury 4 yn y 50% uchaf o ardaloedd lleiaf difreintiedig yng Nghymru.

Ar gyfer y maes Incwm, mae Pilgwenlli yn un o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda thair o'i phedair AGEHI yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Safleoedd MALIC	Incwm
Allt-yr-ynn 1	1819	1795
Allt-yr-ynn 2	187	143
Allt-yr-ynn 3	1761	1579
Allt-yr-ynn 4	838	851
Allt-yr-ynn 5	1657	1646
Allt-yr-ynn 6	459	553
Stow Hill 1	339	357
Stow Hill 2	808	763
Stow Hill 3	135	255
Pilgwenlli 1	21	38
Pilgwenlli 2	241	264
Pilgwenlli 3	88	119
Pilgwenlli 4	10	14
Shaftesbury 1	119	97
Shaftesbury 2	561	439
Shaftesbury 3	1005	1032
Shaftesbury 4	840	1084

Allwedd:

Safleoedd cyffredinol MALIC lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

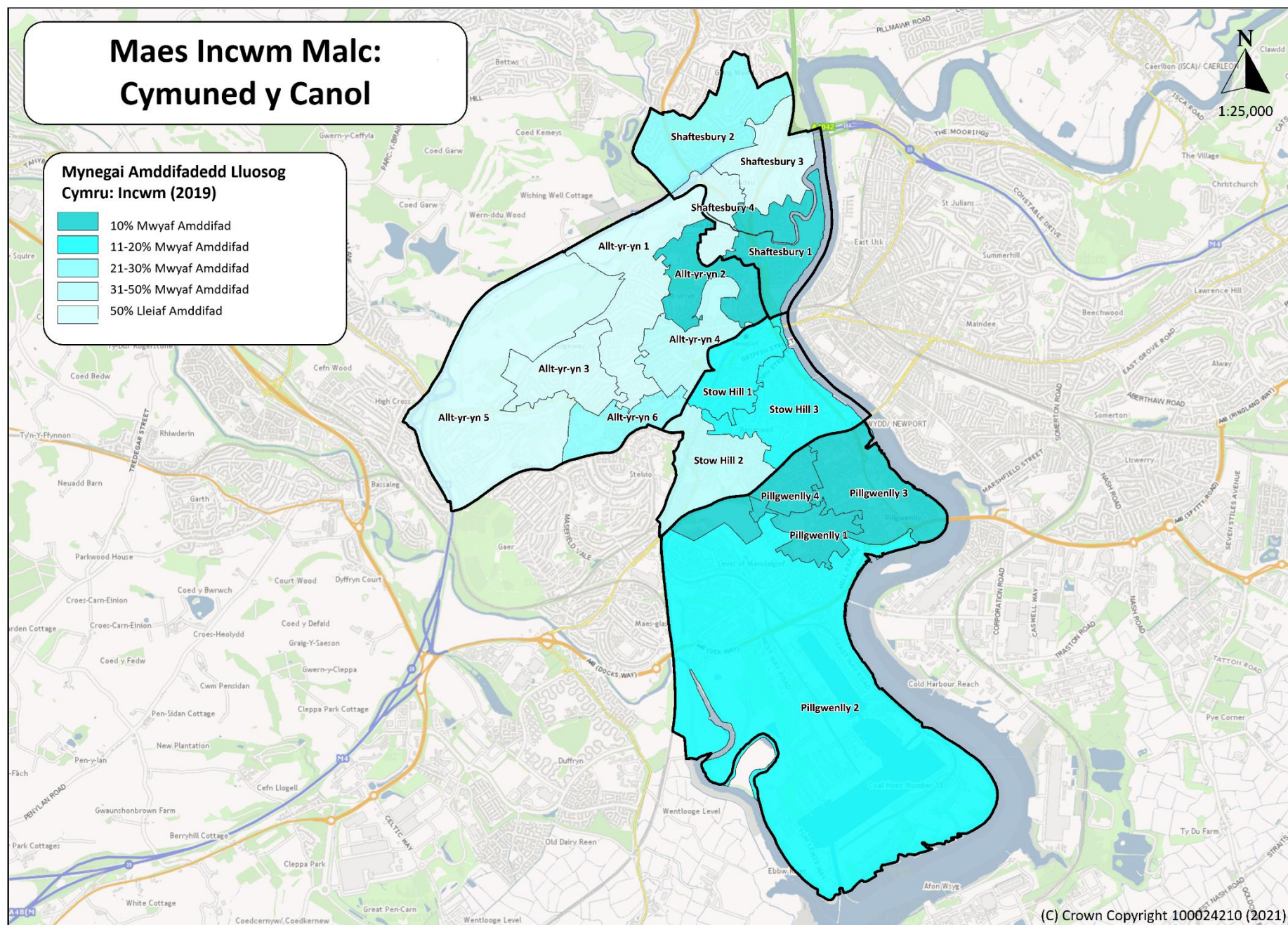

Safleoedd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Safleoedd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos safle Maes Incwm MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

MALIC 2019 – Maes Cyflogaeth

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru²¹ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Mae'r maes cyflogaeth yn cynnwys un dangosydd (canran y boblogaeth o oedran gweithio sy'n derbyn budd-daliadau sy'n gysylltiedig â chyflogaeth), sy'n cynnwys pedair elfen:

- Lwfans Ceisio Gwaith (LCG)
- Lwfans Cyflogaeth a Chymorth (LCCh)
- Budd-dal Analluogrwydd (wedi disodli Lwfans Anabledd Difrifol)
- Credyd Cynhwysol (CC) ac nid mewn cyflogaeth.

Mynegir y dangosydd hwn fel canran o'r boblogaeth breswyl o oedran gweithio ar gyfer pob AGEHI, gyda phoblogaeth y carchardai yn cael ei thynnu o'r ACEHI sy'n cynnwys carchardai yng Nghymru.

Mae newidiadau i'r system les, gan gynnwys cyflwyno Credyd Cynhwysol yn raddol, yn golygu bod trothwyon cymhwysedd a meini prawf ar gyfer rhai budd-daliadau wedi newid dros amser. Er gwaethaf y newidiadau hyn, gan gynnwys cyflwyno Credyd Cynhwysol, yn raddol rydym wedi ceisio cadw data mor gymaradwy dros amser â phosibl. O ganlyniad, gellir ystyried bod data'n gymharol gymaradwy dros amser. Mae'r rhifyn blaenorol o erthygl canllawiau dangosyddion MALIC (2014-2017)²² yn cynnwys rhagor o fanylion am gyflwyno hawlwr Credyd Cynhwysol ar gyfer diweddariadau dangosyddion 2016 a 2017. Ar gyfer MALIC 2019 defnyddiwyd data o flwyddyn ariannol 2016-17 gan mai dyma oedd y pwynt olaf mewn amser cyn dechrau cyflwyno gwasanaeth llawn Credyd Cynhwysol yng Nghymru. O ystyried natur ddaearyddol ac amserlen hir gweithredu'r gwasanaeth, mae gwahaniaethau rhwng Credyd Cynhwysol a budd-daliadau etifeddol yn golygu efallai na fyddwn yn cymharu tebyg â'r tebyg yn ystod y broses gyflwyno'n llawn. Trwy ddefnyddio data o flwyddyn ariannol 2016-17, dim ond achosion cynnar, syml o hawlwr Credyd Cynhwysol oedd wedi'u cynnwys ac felly sicrhawyd cysondeb data ar draws ardaloedd. Defnyddiwyd data o flwyddyn ariannol 2016-17 hefyd ar gyfer diweddariad dangosyddion 2017. Fodd bynnag, oherwydd y defnydd o amcangyfrifon poblogaeth diwygiedig a thynnu poblogaeth y carchardai yn 2019, ni fydd data o 2017 a 2019 o reidrwydd yn cyfateb.

Er bod Credyd Cynhwysol yn dal i gael ei gyflwyno, ni allwn ddiweddarau ein mesur o amddifadedd cyflogaeth. Fodd bynnag, byddwn yn parhau i weithio gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau a'r Swyddfa Ystadegau Gwladol ar opsiynau ar gyfer mesur priodol o amddifadedd cyflogaeth ar gyfer mynegeion yn y dyfodol.

Safleoedd Cyflogaeth 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-955
Casnewydd	95	11.6	25.3	34.7	53.7
Cymru	1,909	10	20	30	50

Mae ACEHI Stow Hill 3, Pilgwenlli 1, a Philgwenlli 4 wedi'u rhestru yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Cyflogaeth, tra bod Allt-yr-ynn 2 a Shaftesbury 1 wedi'u rhestru yn y 20% mwyaf difreintiedig. O gymharu roedd AGEHI Allt-yr-ynn 1 yn y 10% lleiaf difreintiedig; Stow Hill 2 yn y 50% mwyaf difreintiedig; Pilgwenlli 2 yn y 40% mwyaf difreintiedig; a Shaftesbury 3 a Shaftesbury 4 yn y 40% uchaf o ardaloedd lleiaf difreintiedig yng Nghymru.

Ar gyfer y maes Cyflogaeth, mae Pilgwenlli yn un o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda dwy o'i phedair AGEHI yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

²¹ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

²² [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru - Canllawiau i'r Dangosyddion](#)

	Safleoedd MALIC	Cyflogaeth
Allt-yr-ynn 1	1819	1826
Allt-yr-ynn 2	187	222
Allt-yr-ynn 3	1761	1669
Allt-yr-ynn 4	838	665
Allt-yr-ynn 5	1657	1434
Allt-yr-ynn 6	459	405
Stow Hill 1	339	399
Stow Hill 2	808	837
Stow Hill 3	135	108
Pilgwenlli 1	21	95
Pilgwenlli 2	241	630
Pilgwenlli 3	88	338
Pilgwenlli 4	10	14
Shaftesbury 1	119	302
Shaftesbury 2	561	652
Shaftesbury 3	1005	1306
Shaftesbury 4	840	1165

Allwedd:

Safleoedd cyffredinol MALIC lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

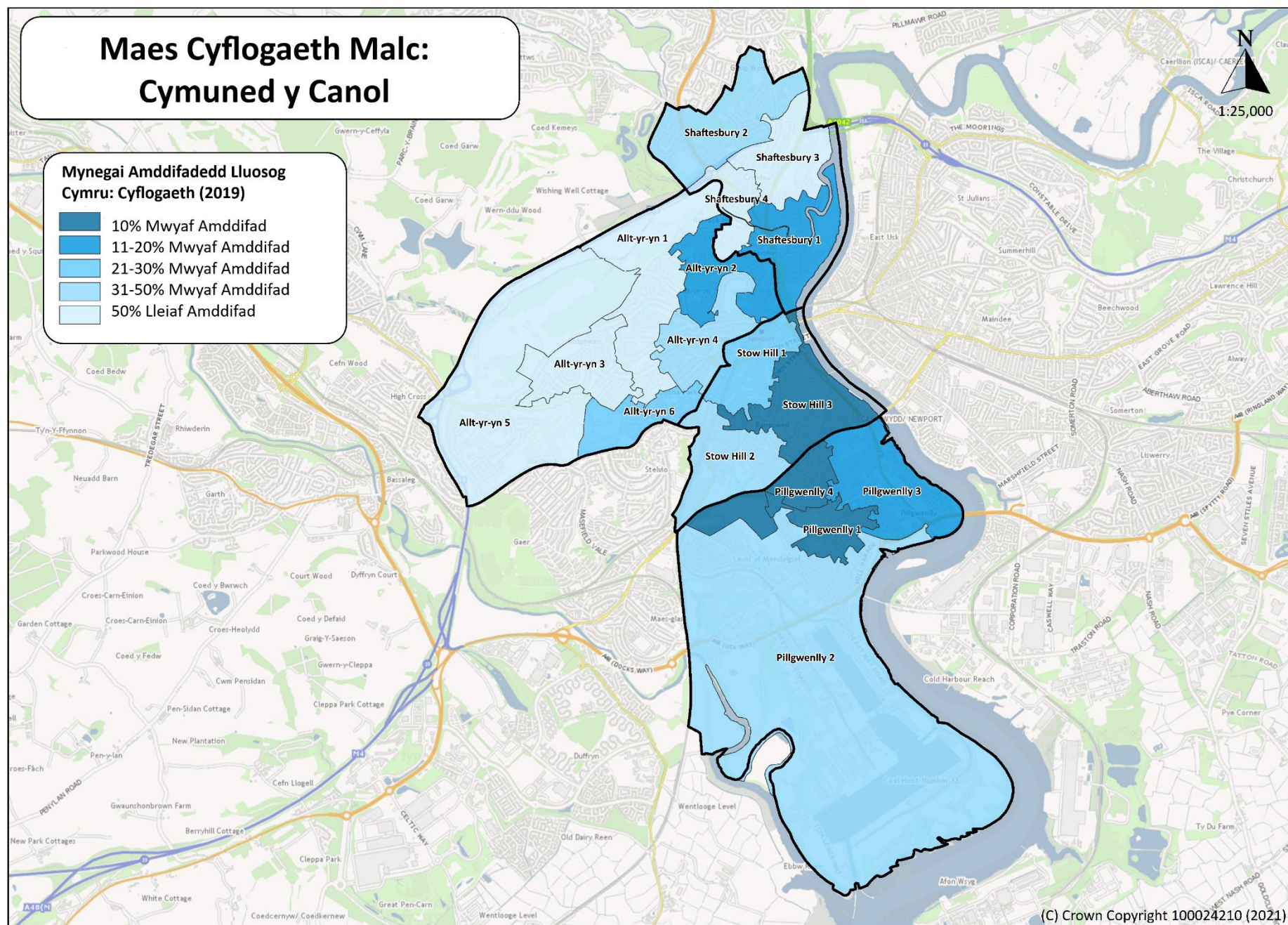

Safleoedd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Safleoedd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos safle Maes Cyflogaeth MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

MALIC 2019 – Maes Addysg

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru²³ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol: Mae'r maes addysg yn cynnwys chwe dangosydd:

- Sgôr Pwyntiau Cyfartalog y Cyfnod Sylfaen
- Sgôr Pwyntiau Cyfartalog Cyfnod Allweddol 2
- Sgôr Pwyntiau Cyfartalog Cyfnod Allweddol 4 ar gyfer Pynciau Craidd
- Absenoldeb Mynych
- Cyfran Ymadawyr Cyfnod Allweddol 4 sy'n mynd i Addysg Uwch
- Nifer yr Oedolion 25-64 oed Heb Gymwysterau

Bu sawl newid methodolegol i'r maes addysg rhwng MALIC 2014 a MALIC 2019. Roedd tri o'r chwe dangosydd yn y maes yn bresennol ym MALIC 2014:

- Sgôr Pwyntiau Cyfartalog Cyfnod Allweddol 2
- Absenoldeb Mynych
- Nifer yr Oedolion 25-64 oed Heb Gymwysterau

Gellir cymharu data Cyfnod Allweddol 2 ac absenoldeb mynych dros amser. Mae'r ddau ddangosydd Cyfnod Allweddol 4 a gafwyd ym MALIC 2014 wedi cael eu disodli gan un dangosydd. Lluniwyd y dangosydd hwn gan ddefnyddio methodoleg newydd ac felly ni ellir ei gymharu â'r dangosyddion blaenorol a ddefnyddiwyd ym MALIC 2014. Mae dangosydd Cyfnod Sylfaen sy'n seiliedig ar ganlyniadau asesiadau athrawon ar gyfer disgyblion a addysgir yng Ngrŵp Blwyddyn 2 y Cwricwlwm Cenedlaethol wedi'i gynnwys ym MALIC 2019. Bwriedir iddo ategu dangosydd Cyfnod Allweddol 2 i fesur amddifadedd addysg mewn ysgolion cynradd.

Mae'r pedwar dangosydd y cyfeirir atynt uchod i gyd yn seiliedig ar dair blynedd o ddata o flynyddoedd academiaidd 2015/16, 2016/17 a 2017/18. Daw'r data o Gyfrifiad Ysgolion Blyneddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD), y Casgliad Data Cenedlaethol (CDC) ac – ar gyfer Sgôr Pwyntiau Cyfartalog Cyfnod Allweddol 4 – Gronfa Ddata Arholiadau Cymru.

Yr enwaduron a ddefnyddiwyd i gyfrifo sgoriau pwyntiau cyfartalog y Cyfnod Sylfaen, Cyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 4 oedd cyfanswm nifer y disgyblion a oedd yn astudio'r Cwricwlwm Cenedlaethol yng Ngrwpiau Blwyddyn 2, 6 ac 11. Mae'r dangosydd absenoldeb mynych yn mesur canran y disgyblion ysgol gynradd ac uwchradd sy'n colli mwy na 15% o sesiynau ysgol. Yr enwadur a ddefnyddiwyd i gyfrifo Absenoldeb Mynych oedd cyfanswm nifer y disgyblion ysgol gynradd ac uwchradd.

Mae dangosydd cyfran y bobl 18-19 oed nad ydynt yn mynd i Addysg Uwch wedi cael ei ddisodli gan ddangosydd sy'n mesur Cyfran y rhai sy'n gadael Cyfnod Allweddol 4 sy'n mynd i Addysg Uwch. Er bod y dangosyddion hyn yn mesur pethau tebyg, nid oes modd eu cymharu'n uniongyrchol. Mae data ar lefel disgyblion o CYBLD wedi'i baru â data Cofnod yr Awdurdod Ystadegau Addysg Uwch (HESA) a Chofnod Dysgu Gydol Oes Cymru (LLWR) i fesur cyfran y disgyblion CA4 a oedd, rywbryd yn ystod y tair blynedd ddilynol ar ôl gadael Blwyddyn 11, wedi mynd i Addysg Uwch. Diffinnir darpariaeth Addysg Uwch at ddibenion y dangosydd hwn fel unrhyw raglen ddysgu sy'n uwch na lefel 3 – h.y. mae'n cynnwys graddau israddedig, prentisiaethau uwch. Mae'r dangosydd hwn yn seiliedig ar y cyfartaledd 4 blynedd ar gyfer blynedd academaidd 2011/12 i 2014/15. Yr enwadur a ddefnyddir yw cyfanswm nifer y disgyblion yng Ngrŵp Blwyddyn 11 y Cwricwlwm Cenedlaethol.

Daw'r data am nifer yr Oedolion heb unrhyw gymwysterau o Gyfrifiad 2011 ac felly nid yw wedi newid o'i gymharu â data Mynegai 2014. Mynegir y dangosydd hwn fel canran a'r enwadur a ddefnyddir yw cyfanswm y boblogaeth 25-64 oed.

²³ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

Safleoedd Addysg 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-955
Casnewydd	95	21.1	29.5	44.2	52.6
Cymru	1,909	10	20	30	50

Mae ACEHI Pilgwenlli 1 a Philgwenlli 3 wedi'u rhestru yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Cyflogaeth, tra bod Stow Hill 3 wedi'u rhestru yn y 20% mwyaf difreintiedig; mae Shaftesbury 1 a Shaftesbury 4 yn y 30% mwyaf difreintiedig; ac Allt-yr-ynn 2 yn y 40% mwyaf difreintiedig. O gymharu roedd ACEHI Allt-yr-ynn 1 ac Allt-yr-ynn 3 yn y 10% lleiaf difreintiedig; Stow Hill 2 yn y 40% lleiaf difreintiedig; Shaftesbury 3 yn y 50% lleiaf difreintiedig; a Philgwenlli 2 a Philgwenlli 4 yn yr 20% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

Ar gyfer y maes Cyflogaeth, mae Pilgwenlli yn un o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda dwy o'i phedair AGEHI yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Safleoedd MALIC	Addysg
Allt-yr-ynn 1	1819	1866
Allt-yr-ynn 2	187	580
Allt-yr-ynn 3	1761	1864
Allt-yr-ynn 4	838	1629
Allt-yr-ynn 5	1657	1641
Allt-yr-ynn 6	459	1207
Stow Hill 1	339	867
Stow Hill 2	808	1333
Stow Hill 3	135	329
Pilgwenlli 1	21	77
Pilgwenlli 2	241	309
Pilgwenlli 3	88	181
Pilgwenlli 4	10	213
Shaftesbury 1	119	383
Shaftesbury 2	561	613
Shaftesbury 3	1005	1137
Shaftesbury 4	840	570

Allwedd:

Safleoedd cyffredinol MALIC lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

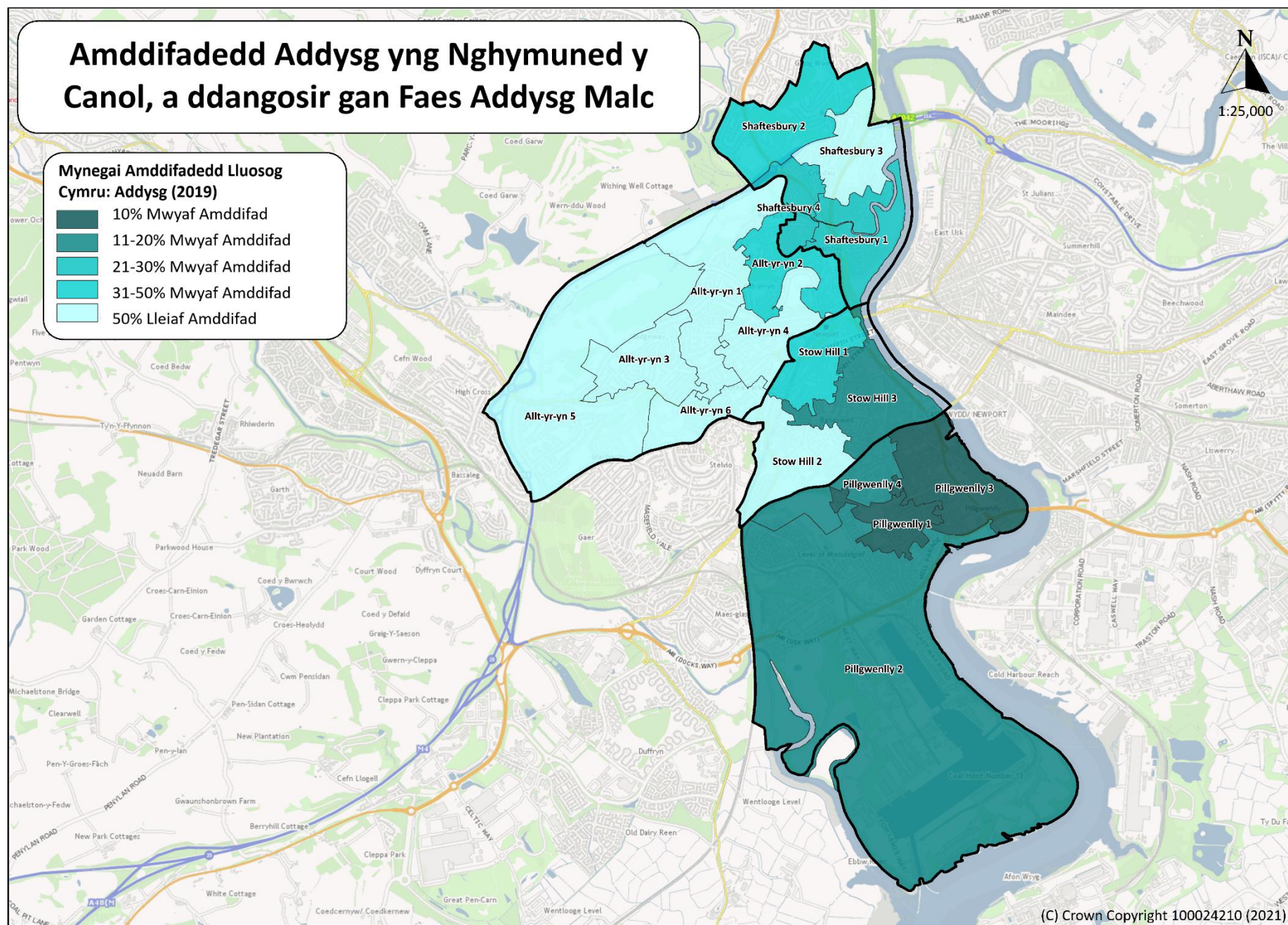

Safleoedd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Safleoedd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos safle Maes Addysg MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

Gweithgarwch Economaidd

Roedd y data Cyfrifiad diweddaraf yn 2011²⁴ yn dangos bod gweithgarwch economaidd preswylwyr cymuned y Canol yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward gan amrywio o 58.5% ym Mhlgwenlli; 68.5% yn Allt-yr-ynn; 71.5% yn Stow Hill; a 72.1% yn Shaftesbury; o gymharu â 67.5% ar gyfer Casnewydd a 65.8% ar draws Cymru. Dim ond preswylwyr Pilgwenlli oedd yn llai economaidd weithgar o gymharu â chyfartaledd Casnewydd, tra bod Shaftesbury, Stow Hill ac Allt-yr-ynn yn fwy economaidd weithgar.

Roedd gan Allt-yr-ynn (9.2%) a Stow Hill (6.7%) ganran uwch o breswylwyr sy'n hunangyflogedig o gymharu â Chasnewydd (6.6%), tra bod gan Pilgwenlli (4.9%) a Shaftesbury (5.2%) ganran is.

Gweithgarwch Economaidd							
Cyfrifiad 2011	Pob Preswlydd Arferol (16-74 oed)	Economaidd Weithgar		Yn gyflogedig (rhan amser)		Yn gyflogedig (llawn amser)	
	Nifer	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	6,284	4,303	68.5	842	13.4	2,414	38.4
Stow Hill	3,689	2,639	71.5	433	11.7	1,497	40.6
Pilgwenlli	5,254	3,072	58.5	627	11.9	1,377	26.2
Shaftesbury	3,796	2,738	72.1	610	16.1	1,566	41.3
Casnewydd	105,141	71,011	67.5	15,531	14.8	39,177	37.3
Cymru	2,245,166	1,476,735	65.8	313,022	13.9	799,348	35.6

Cyfrifiad 2011	Hunangyflogedig		Yn Ddi-waith		Myfyriwr Llawn Amser	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	577	9.2	299	4.8	171	2.7
Stow Hill	248	6.7	263	7.1	198	5.4
Pilgwenlli	260	4.9	386	7.3	422	8.0
Shaftesbury	196	5.2	252	6.6	114	3.0
Casnewydd	6,894	6.6	5,616	5.3	3,793	3.6
Cymru	194,029	8.6	96,689	4.3	73,647	3.3

²⁴ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Anweithgarwch Economaidd,

Roedd y data Cyfrifiad diweddaraf yn 2011²⁵ yn dangos bod anweithgarwch economaidd preswylwyr cymuned y Canol yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward gan amrywio o 27.9% yn Shaftesbury; 28.5% yn Stow Hill; 31.5% ym Mhlgwenlli; a 41.5% ym Mhlgwenlli; o gymharu â 32.5% ar gyfer Casnewydd a 34.2% ar draws Cymru. Dim ond preswylwyr Pilgwenlli oedd yn fwy economaidd anweithgar o gymharu â chyfartaledd Casnewydd, tra bod Shaftesbury, Stow Hill ac Allt-yr-ynn yn llai economaidd anweithgar.

Roedd gan Allt-yr-ynn ganran uwch o breswylwyr a oedd wedi ymddeol (16.4%) o gymharu â Chasnewydd (14.6%) a Chymru (16.1%), tra bod gan Pilgwenlli (8.1%), Stow Hill (9.7%) a Shaftesbury (12.4%) ganran is. Roedd gan Allt-yr-ynn (9.1%) a Stow Hill (6.0%) ganran uwch o breswylwyr sydd 'â salwch hirdymor neu anabled' o gymharu â Chasnewydd (5.7%), tra bod gan Allt-yr-ynn (5.3%) a Shaftesbury (5.3%) ganran is.

Anweithgarwch Economaidd							
Cyfrifiad 2011	Pob Preswlydd Arferol (16-74 oed)	Economaidd Anweithgar		Wedi ymddeol		Myfyrwyr	
	Nifer	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	6,284	1,981	31.5	1,029	16.4	273	4.3
Stow Hill	3,689	1,050	28.5	357	9.7	251	6.8
Pilgwenlli	5,254	2,182	41.5	427	8.1	628	12.0
Shaftesbury	3,796	1,058	27.9	472	12.4	156	4.1
Casnewydd	105,141	34,130	32.5	15,389	14.6	5,591	5.3
Cymru	2,245,166	768,431	34.2	361,501	16.1	133,880	6.0

Cyfrifiad 2011	Gofalu am y cartref neu'r teulu		Salwch neu anabled' hirdymor		Arall	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	224	3.6	333	5.3	122	1.9
Stow Hill	116	3.1	221	6.0	105	2.8
Pilgwenlli	381	7.3	476	9.1	270	5.1
Shaftesbury	148	3.9	200	5.3	82	2.2
Casnewydd	4,642	4.4	6,039	5.7	2,469	2.3
Cymru	86,396	3.8	140,760	6.3	45,894	2.0

²⁵ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

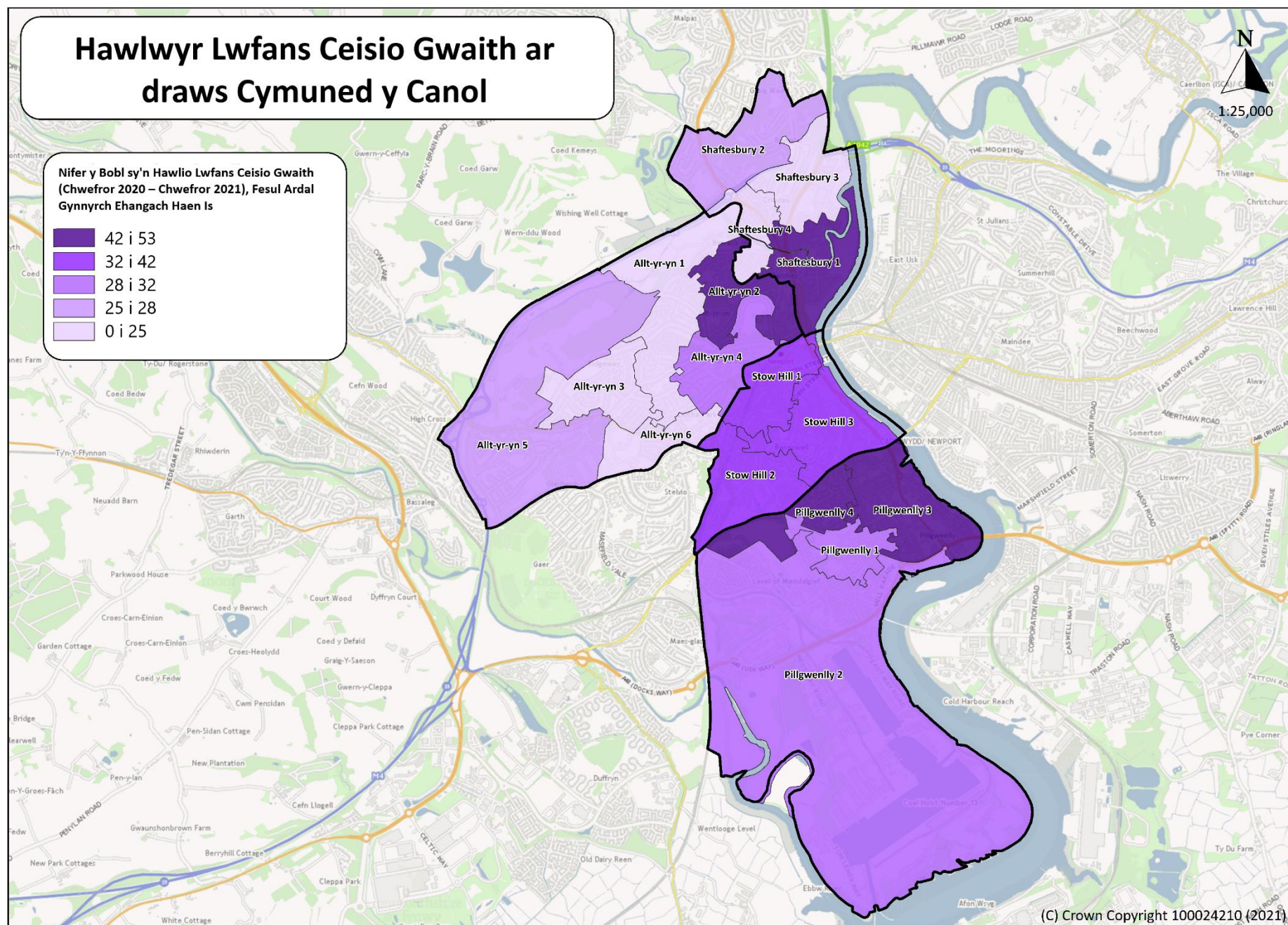
Lwfans Ceisio Gwaith

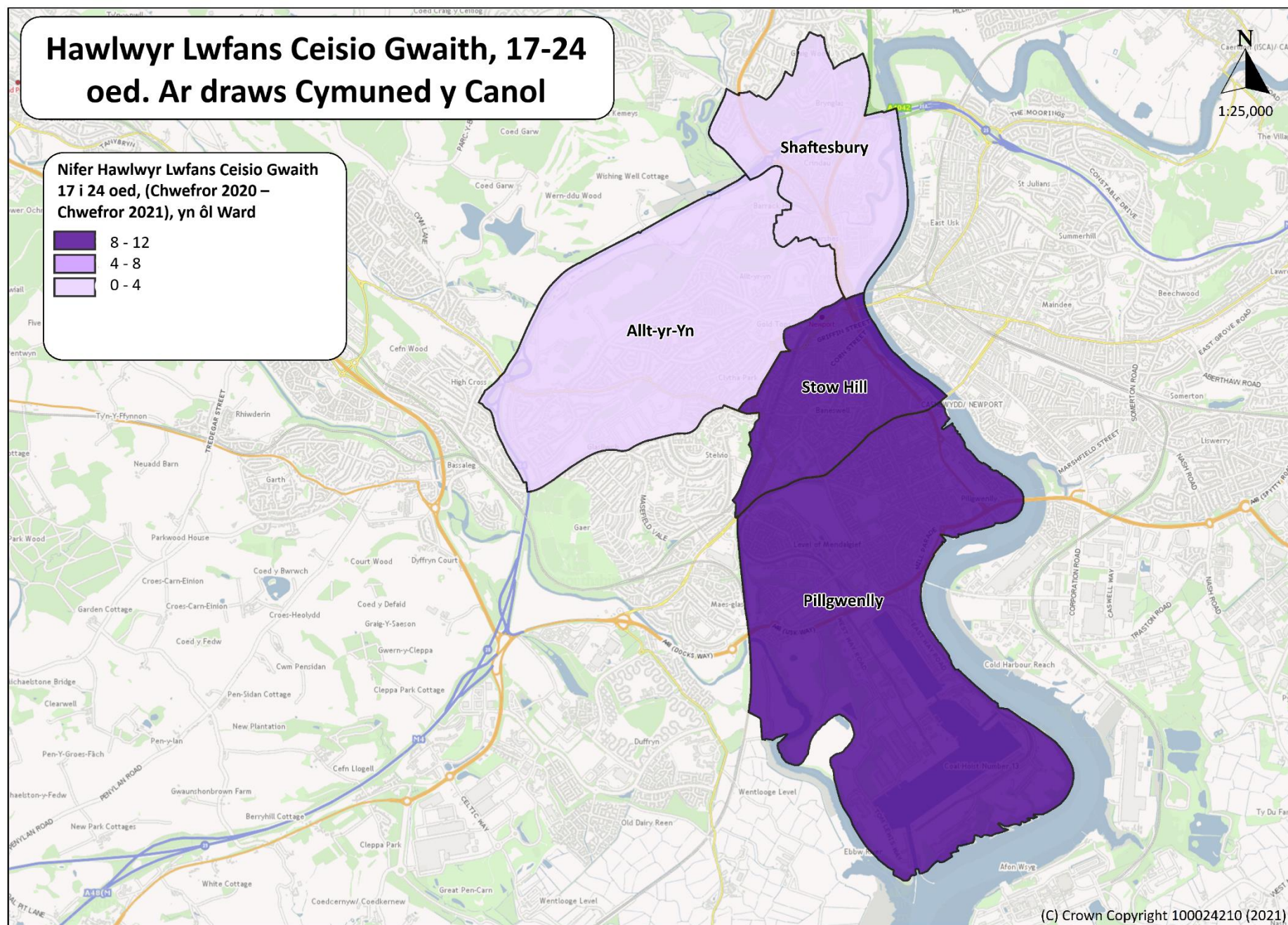
Ar draws y pedair ward yng nghymuned y Canol, mae'r ACEHI sydd â'r nifer uchaf o hawlwyd Lwfans Ceisio Gwaith rhwng mis Chwefror 2020 a mis Chwefror 2021 ym Mhigwenlli 3; Pilgwenlli 4; Allt-yr-ynn 2; a Shaftesbury 1. Mae hyn yn cymharu â'r niferoedd isaf a geir yn Allt-yr-ynn 1; Shaftesbury 3; Allt-yr-ynn 3; Allt-yr-ynn 6; a Shaftesbury 4.

Dim ond Stow Hill a Philgwenlli sy'n dangos hawlwyd 17-24 oed rhwng mis Chwefror 2020 a mis Chwefror 2021.

Cyfanswm yr Hawlwyr Lwfans Ceisio Gwaith rhwng mis Chwefror 2020 a mis Chwefror 2021		
Adran Gwaith a Phensiynau ²⁶	Pob Oedran	17-24 oed
Allt-yr-ynn 1	0	
Allt-yr-ynn 2	52	
Allt-yr-ynn 3	16	
Allt-yr-ynn 4	28	
Allt-yr-ynn 5	26	
Allt-yr-ynn 6	17	
Allt-yr-ynn	139	0
Stow Hill 1	37	
Stow Hill 2	32	
Stow Hill 3	39	
Stow Hill	108	12
Pilgwenlli 1	28	
Pilgwenlli 2	30	
Pilgwenlli 3	53	
Pilgwenlli 4	52	
Pilgwenlli	163	11
Shaftesbury 1	42	
Shaftesbury 2	25	
Shaftesbury 3	13	
Shaftesbury 4	17	
Shaftesbury	97	0
Casnewydd	2,535	90

²⁶ Adran Gwaith a Phensiynau

Cymwysterau Oedolion

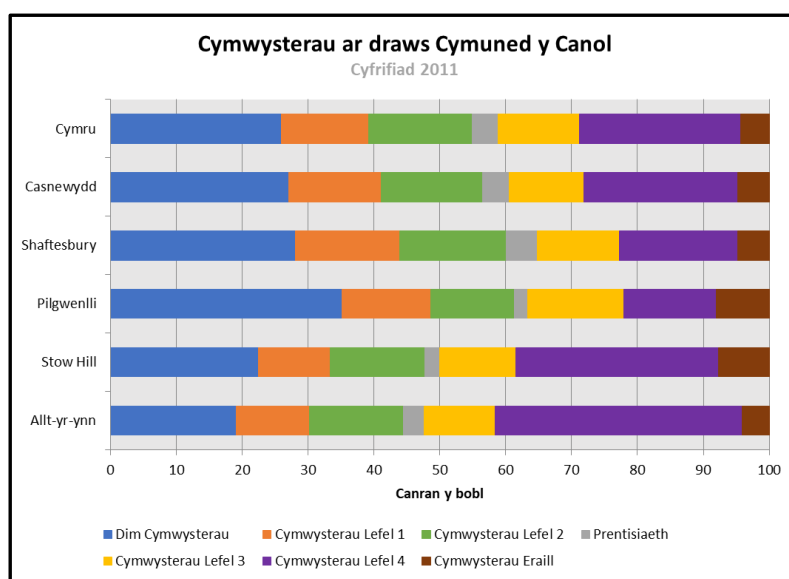
Roedd y data Cyfrifiad diweddaraf yn 2011²⁷ yn dangos bod oedolion heb gymwysterau yng nghymuned y Canol yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward gan amrywio o Allt-yr-ynn (19.1%); Stow Hill (22.4%); Shaftesbury (28.1%); a Pilgwenlli (35.2%); o gymharu â 27.0% ar gyfer Casnewydd.

Ar gyfer cymwysterau lefel uwch, roedd hyn yn amrywio o Bilgwenlli (14.0%); Shaftesbury (17.9%); Stow Hill (30.8%); ac Allt-yr-ynn (37.5%); o gymharu â 23.4% ar gyfer Casnewydd.

Mae gan Allt-yr-ynn a Stow Hill gyfran is o oedolion heb unrhyw gymwysterau a chyfran uwch â chymwysterau lefel uwch o gymharu â chyfartaledd Casnewydd. Tra bod gan Pilgwenlli a Shaftesbury gyfran uwch o oedolion heb unrhyw gymwysterau a chyfran is â chymwysterau lefel uwch o gymharu â chyfartaledd Casnewydd.

Cymwysterau								
Cyfrifiad 2011	Pob preswlydd arferol (16 oed a hŷn)		Dim Cymwysterau		Cymwysterau Lefel 1		Cymwysterau Lefel 2	
	Nifer		Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	7,207		1,376	19.1	802	11.1	1,029	14.3
Stow Hill	3,999		897	22.4	437	10.9	572	14.3
Pilgwenlli	5,655		1,988	35.2	763	13.5	718	12.7
Shaftesbury	4,203		1,179	28.1	666	15.8	681	16.2
Casnewydd	116,348		31,454	27.0	16,399	14.1	17,834	15.3
Cymru	2,507,160		650,517	25.9	332,943	13.3	393,819	15.7

Cyfrifiad 2011	Prentisiaeth		Cymwysterau Lefel 3		Cymwysterau Lefel 4		Cymwysterau Eraill	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	226	3.1	777	10.8	2,700	37.5	297	4.1
Stow Hill	91	2.3	464	11.6	1,230	30.8	308	7.7
Pilgwenlli	113	2.0	827	14.6	792	14.0	454	8.0
Shaftesbury	198	4.7	525	12.5	752	17.9	202	4.8
Casnewydd	4,685	4.0	13,203	11.3	27,202	23.4	5,571	4.8
Cymru	98,843	3.9	308,171	12.3	614,116	24.5	108,751	4.3

²⁷ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Beth rydym ni'n ei wybod am les economaidd ein plant a'n pobl ifanc?

Plant sy'n Byw mewn Teuluoedd Incwm Isel

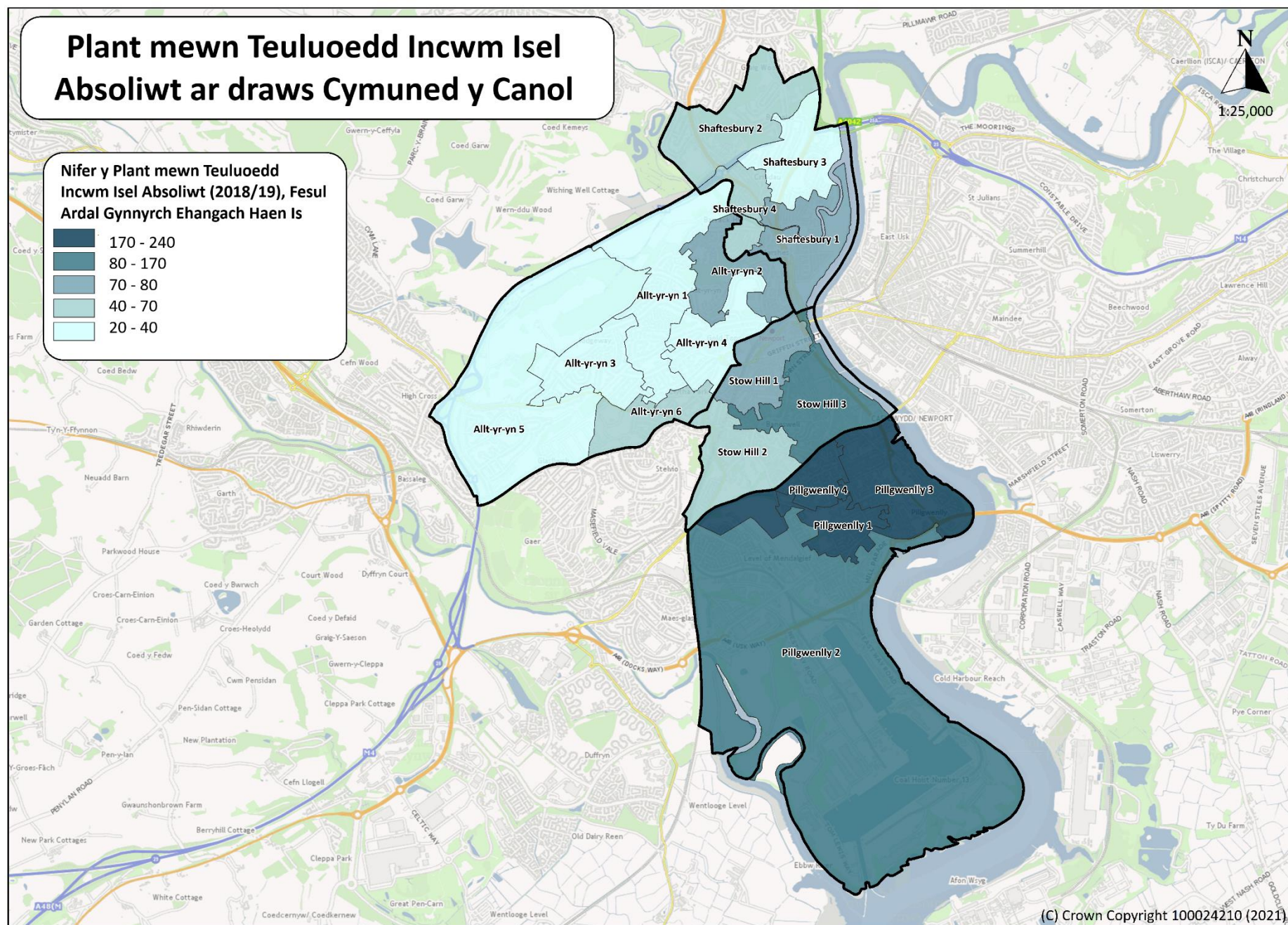
Yng nghymuned y Canol roedd yr ardaloedd â'r nifer uchaf o blant mewn teuluoedd incwm isel absoliwt yn 2018-19 ym Mhilgwenlli 3 (234); Pilgwenlli 1 (199); a Philgwenlli 4 (170). Mae hyn yn cymharu â'r niferoedd isaf a geir yn Allt-yr-ynn 5 (23); Allt-yr-ynn 1 (25); Allt-yr-ynn 3 (31); Shaftesbury 3 (34); ac Allt-yr-ynn 4 (36).

Ar draws cymuned y Canol ar gyfer nifer y plant mewn teuluoedd incwm isel absoliwt, roedd hyn yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward yn amrywio o Bilgwenlli (759); Stow Hill (277); Allt-yr-ynn (240); a Shaftesbury (212).

Ers 2014-15 mae nifer y plant mewn teuluoedd incwm isel absoliwt wedi gostwng ar draws pob un o'i phedair ward, gyda'r gostyngiad mwyaf ym Mhilgwenlli (27.09%) yna Allt-yr-ynn (12.73%); Stow Hill (6.73%); a Shaftesbury (1.85%); sy'n cymharu â gostyngiad o 20.20% ar gyfer Casnewydd a 23.44% ar gyfer Cymru.

Plant mewn Teuluoedd Incwm Isel Absoliwt					
Adran Gwaith a Phensiynau ²⁸	2014-15 Nifer	2015-16 Nifer	2016-17 Nifer	2017-18 Nifer	2018-19 Nifer
Allt-yr-ynn 1	25	27	29	20	25
Allt-yr-ynn 2	70	83	88	58	70
Allt-yr-ynn 3	15	20	18	15	31
Allt-yr-ynn 4	71	54	46	46	36
Allt-yr-ynn 5	33	36	28	29	23
Allt-yr-ynn 6	61	72	58	42	55
Allt-yr-ynn	275	292	267	210	240
Stow Hill 1	91	94	78	88	78
Stow Hill 2	64	49	44	55	64
Stow Hill 3	142	155	140	163	135
Stow Hill	297	298	262	306	277
Pilgwenlli 1	263	246	205	258	199
Pilgwenlli 2	227	175	161	139	156
Pilgwenlli 3	336	302	265	260	234
Pilgwenlli 4	215	207	186	175	170
Pilgwenlli	1,041	930	817	832	759
Shaftesbury 1	72	80	64	53	72
Shaftesbury 2	53	42	42	45	65
Shaftesbury 3	42	49	52	34	34
Shaftesbury 4	49	45	36	59	41
Shaftesbury	216	216	194	191	212
Casnewydd	8,021	7,327	6,674	6,494	6,401
Cymru	130,279	118,031	105,728	103,568	99,736

²⁸ Adran Gwaith a Phensiynau

Prydau Ysgol Am Ddim

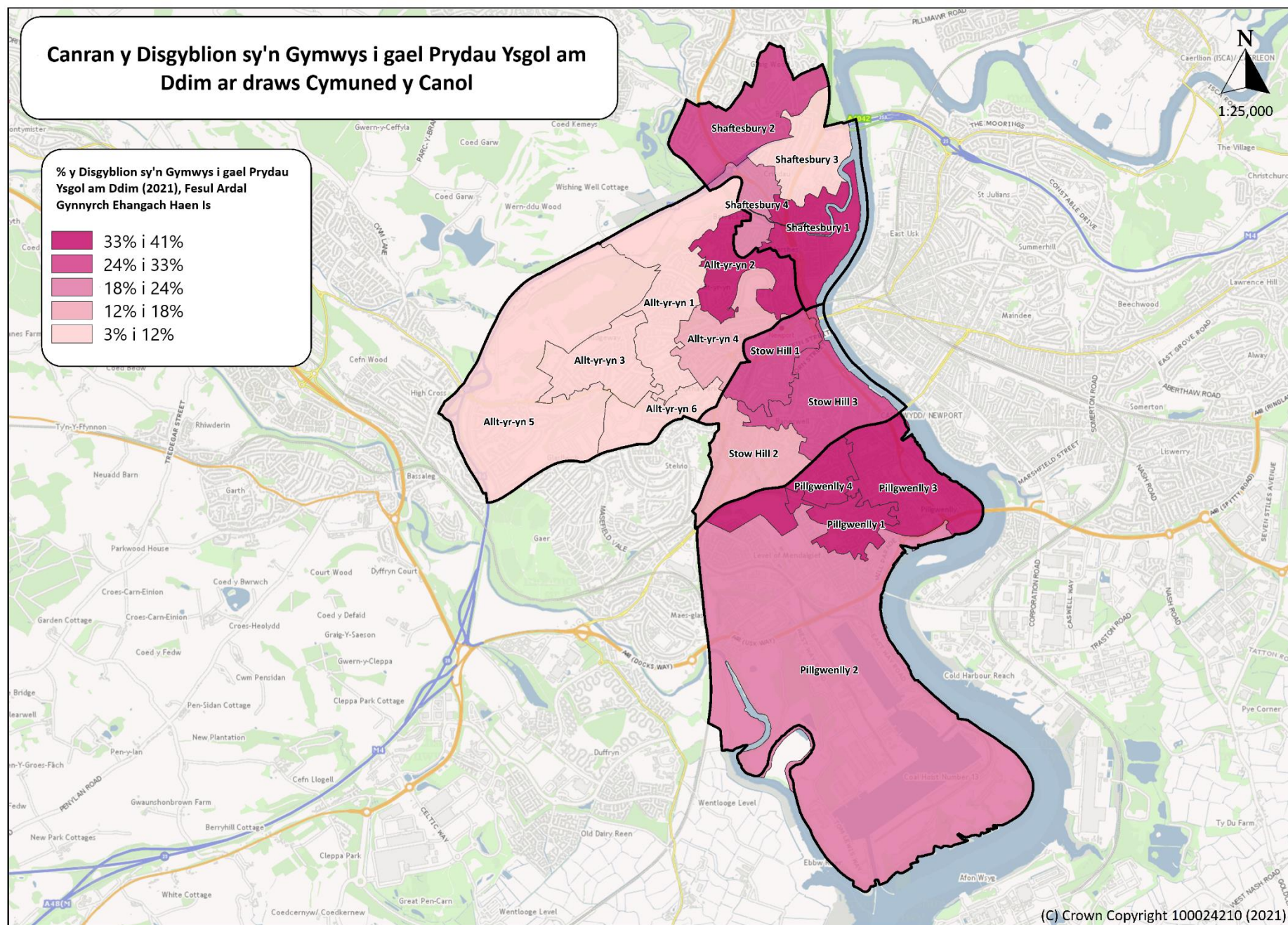
Yng nghymuned y Canol roedd yr ardaloedd â'r ganran uchaf o ddisgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn 2021 yn Allt-yr-ynn 2 (40.8%); Pilgwenlli 1 (38.1%); Pilgwenlli 3 (35.1%); Shaftesbury 1 (33.6%); a Philgwenlli 4 (33.0%). Mae hyn yn cymharu â'r ganran isaf o ddisgyblion sy'n gymwys i'w gweld yn Allt-yr-ynn 5 (2.6%); Allt-yr-ynn 1 (4.0%); Allt-yr-ynn 3 (4.8%); Allt-yr-ynn 6 (5.8%); a Shaftesbury 3 (8.2%).

Ar draws cymuned y Canol roedd y ganran uchaf o ddisgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn 2021 yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward o Allt-yr-ynn (13.6%); Shaftesbury (21.9%); Stow Hill (22.6%); a Philgwenlli (31.0%); o gymharu â 21.0% ar draws Casnewydd.

Ar gyfer disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn 2021, mae gan Allt-yr-ynn ganran is o gymharu â chyfartaledd Casnewydd, gyda Philgwenlli, Stow Hill a Shaftesbury yn dangos canran uwch.

Prydau Ysgol Am Ddim yn 2021			
CYBLD 2021 ²⁹	Cyfanswm y Disgyblion	Disgyblion sy'n Gymwys i Gael Prydau Ysgol Am Ddim	
		Nifer	%
Allt-yr-ynn 1	225	9	4.0
Allt-yr-ynn 2	287	117	40.8
Allt-yr-ynn 3	208	10	4.8
Allt-yr-ynn 4	172	21	12.2
Allt-yr-ynn 5	193	5	2.6
Allt-yr-ynn 6	191	11	5.8
Allt-yr-ynn	1,276	173	13.6
Stow Hill 1	254	72	28.3
Stow Hill 2	182	23	12.6
Stow Hill 3	259	62	23.9
Stow Hill	695	157	22.6
Pilgwenlli 1	472	180	38.1
Pilgwenlli 2	520	101	19.4
Pilgwenlli 3	519	182	35.1
Pilgwenlli 4	273	90	33.0
Pilgwenlli	1,784	553	31.0
Shaftesbury 1	217	73	33.6
Shaftesbury 2	190	51	26.8
Shaftesbury 3	194	16	8.2
Shaftesbury 4	193	34	17.6
Shaftesbury	794	174	21.9
Casnewydd	26,363	5,532	21.0

²⁹ Cyfrifiad Arolwg Blynyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2021

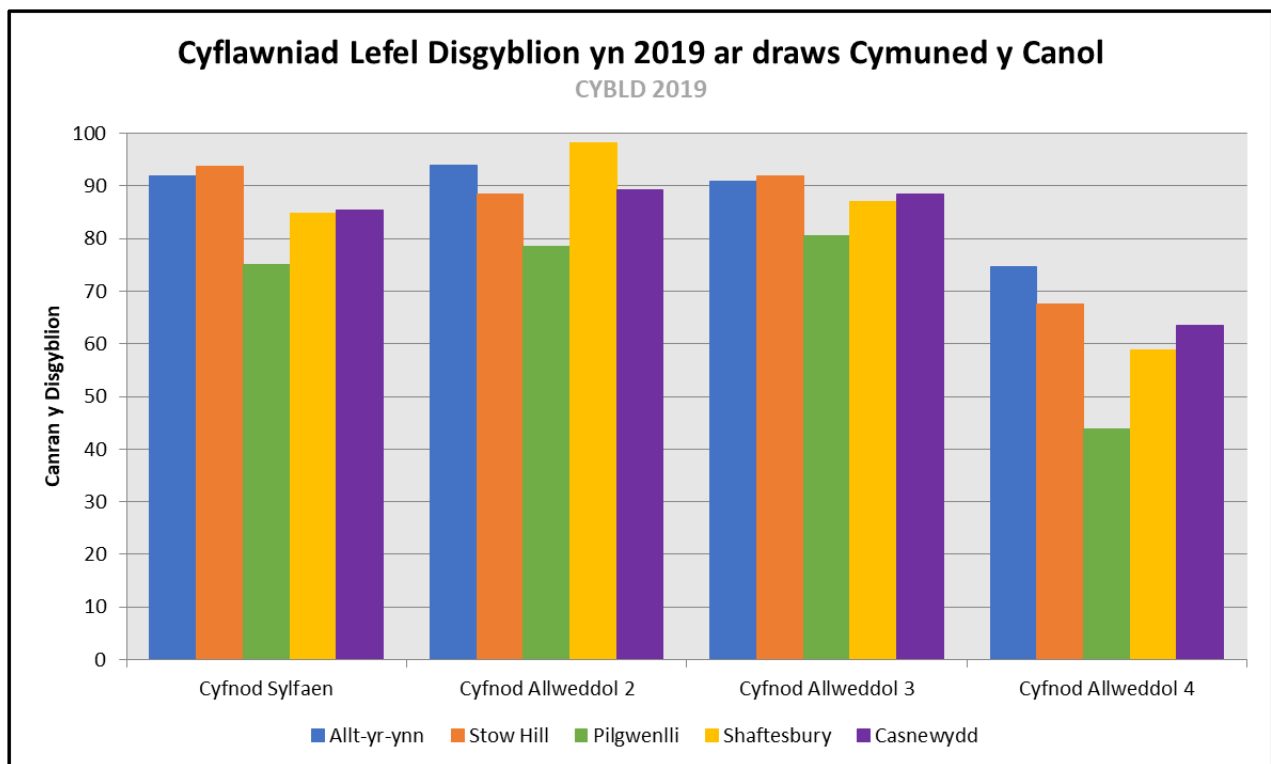
Pa mor fedrus yw ein plant a'n pobl ifanc?

Gall cael addysg dda chwarae rhan hanfodol wrth alluogi pobl ifanc i fanteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd sydd ar gael iddynt, cyflawni eu potensial a gwneud cyfraniad cadarnhaol at yr economi.

Mae'r graff isod yn dangos y lefelau cyflawniad a gafwyd ymhlith disgyblion ysgol ar draws y pedair ward yng nghymuned y Canol yn y cyfnod sylfaen a chyfnodau allweddol 2 i 4.

Cyflawniad Lefel Disgyblion yn 2019 – Cyflawni'r Lefel Ddisgwyliedig

CYBLD 2019 ³⁰	Cyfnod Sylfaen		Cyfnod Allweddol 2		Cyfnod Allweddol 3		Cyfnod Allweddol 4	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	103	92.0	92	93.9	79	90.8	53	74.6
Stow Hill	44	93.6	46	88.5	45	91.8	29	67.4
Pilgwenlli	84	75.0	99	78.6	95	80.5	46	43.8
Shaftesbury	56	84.8	54	98.2	40	87.0	30	58.8
Casnewydd	1,640	85.3	1,752	89.3	1,470	88.3	985	63.5

³⁰ Cyfrifiad Ysgolion Blynnyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2019

Cyfnod Sylfaen

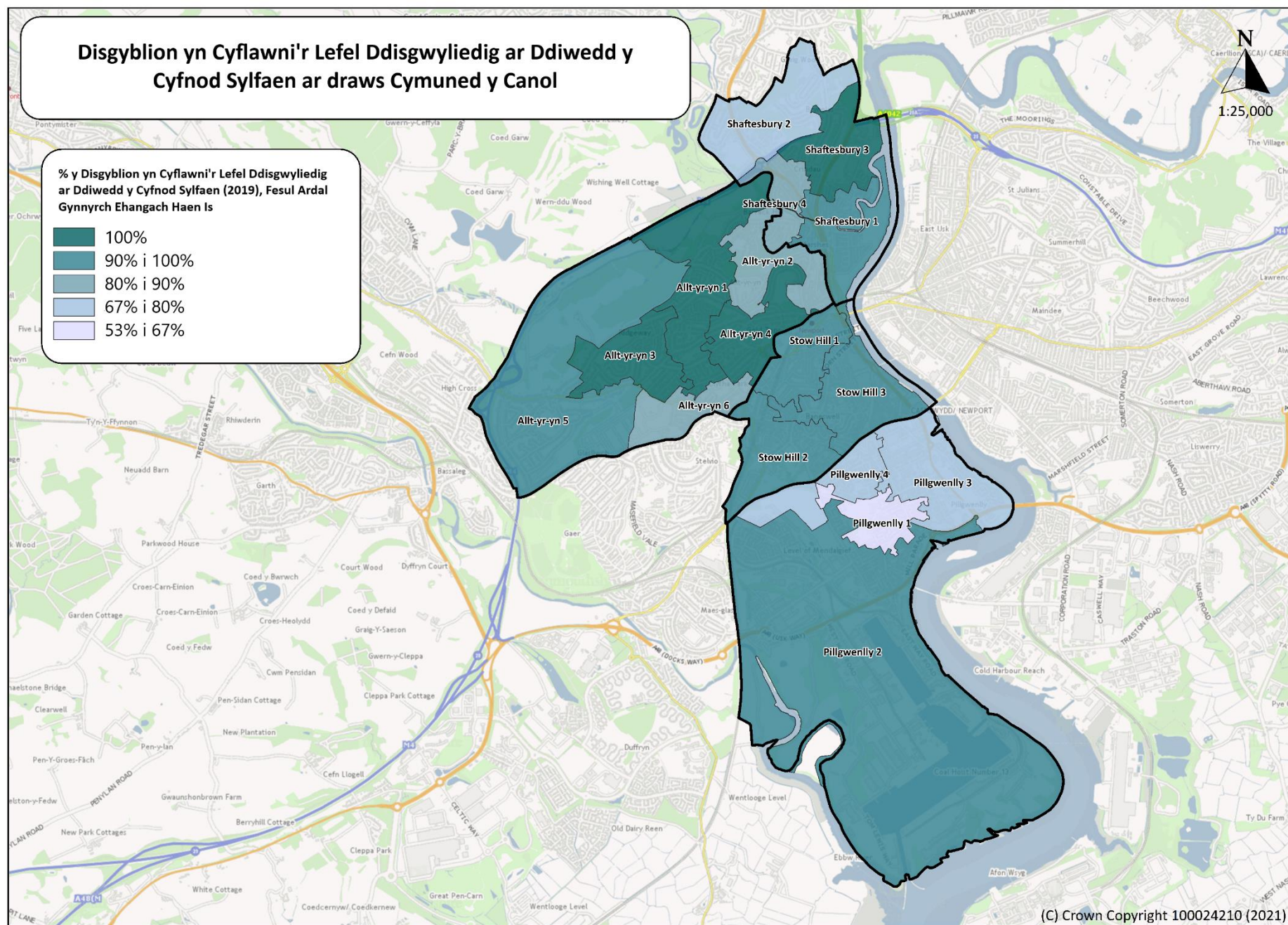
Yng nghymuned y Canol roedd yr ardaloedd â'r ganran uchaf o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen yn 2019 yn Allt-yr-ynn 1, Allt-yr-ynn 3, Allt-yr-ynn-4 a Shaftesbury 3 ar gyflawniad o 100%. Mae hyn yn cymharu â'r ganran isaf o ddisgyblion i'w gweld ym Mhigwenlli 1 (53.1%).

Ar draws cymuned y Canol roedd canran y disgyblion a gyflawnodd eu lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen yn 2019 yn amrywio ar draws ei phedair ward o Stow Hill (93.6%); Allt-yr-ynn (92.0%); Shaftesbury (84.8%); a Pilgwenlli (75.0%).

Roedd gan Allt-yr-ynn a Stow Hill ganran uwch o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig o gymharu â chyfartaledd Casnewydd (85.3%), tra bod gan Pilgwenlli a Shaftesbury ganran is.

Cyflawniad Lefel Disgyblion yn 2019 – Y Cyfnod Sylfaen			
CYBLD 2019 ³¹	Cyfanswm y Disgyblion	yn Cyflawni'r Lefel Ddisgwyliedig	
		Nifer	%
Allt-yr-ynn 1	20	20	100.0
Allt-yr-ynn 2	30	24	80.0
Allt-yr-ynn 3	17	17	100.0
Allt-yr-ynn 4	17	17	100.0
Allt-yr-ynn 5	12	11	91.7
Allt-yr-ynn 6	16	14	87.5
Allt-yr-ynn	112	103	92.0
Stow Hill 1	17	16	94.1
Stow Hill 2	13	12	92.3
Stow Hill 3	17	16	94.1
Stow Hill	47	44	93.6
Pilgwenlli 1	32	17	53.1
Pilgwenlli 2	37	36	97.3
Pilgwenlli 3	31	23	74.2
Pilgwenlli 4	12	8	66.7
Pilgwenlli	112	84	75.0
Shaftesbury 1	20	18	90.0
Shaftesbury 2	12	8	66.7
Shaftesbury 3	7	7	100.0
Shaftesbury 4	27	23	85.2
Shaftesbury	66	56	84.8
Casnewydd	1,922	1,640	85.3

³¹ Cyfrifiad Ysgolion Blynnyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2019

Cyfnod Allweddol 2 (11 oed)

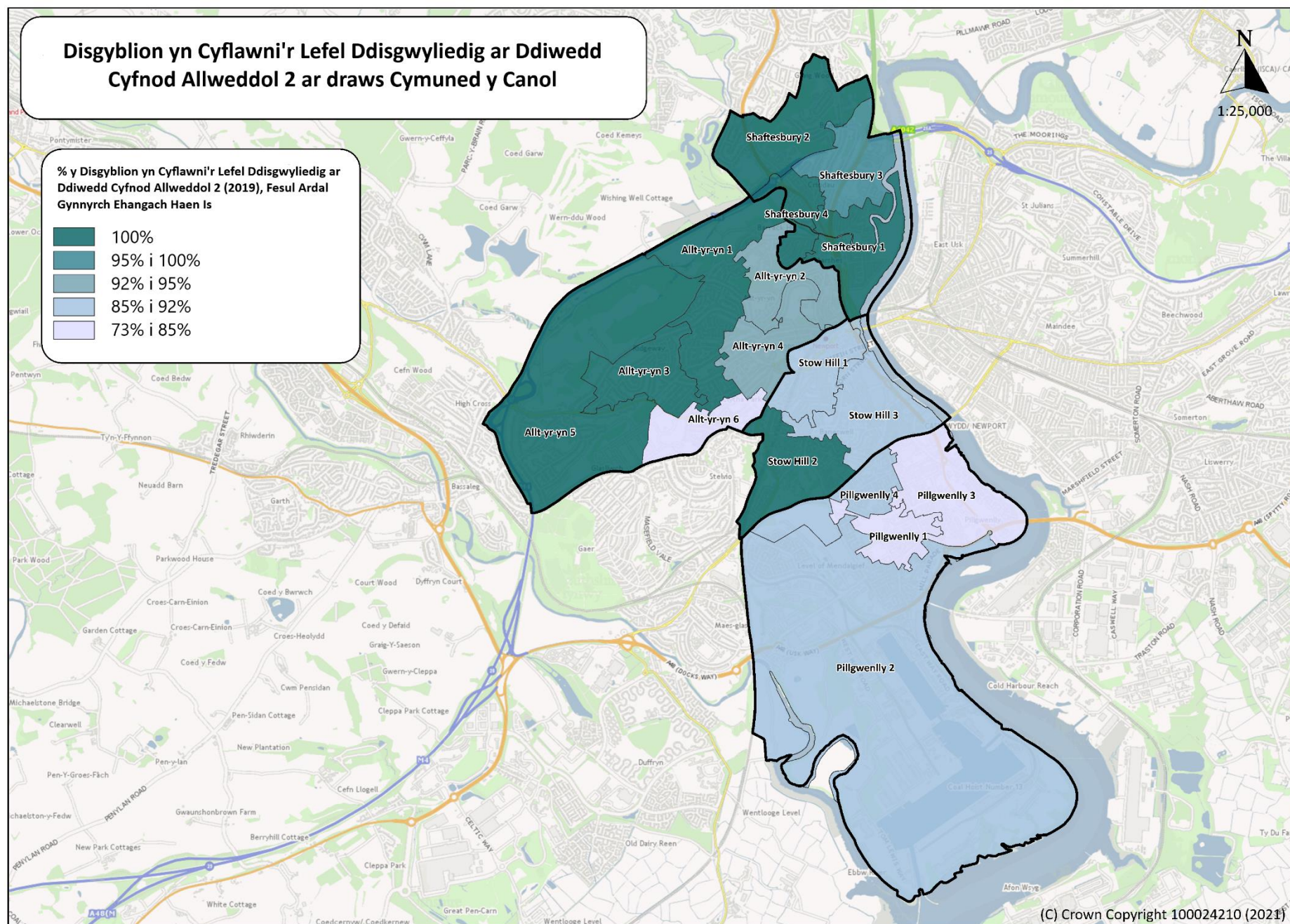
Yng nghymuned y Canol roedd yr ardaloedd â'r ganran uchaf o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 2 yn 2019 yn Allt-yr-ynn 1, Allt-yr-ynn 3, Allt-yr-ynn 5; Stow Hill 2; Shaftesbury 1; Shaftesbury 2; a Shaftesbury 4 ar gyflawniad o 100%. Mae hyn yn cymharu â'r ganran isaf o ddisgyblion i'w gweld yn Allt-yr-ynn 6 (72.7%); Pilgwenlli 3 (73.9%); a Philgwenlli 1 (75.8%).

Ar draws cymuned y Canol roedd canran y disgyblion a gyflawnodd eu lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd Cyfnod Sylfaen 2 yn 2019 yn amrywio ar draws ei phedair ward o Shaftesbury (98.2%); Allt-yr-ynn (93.9%); Stow Hill (88.5%); a Philgwenlli (78.6%).

Roedd gan Bilgwenlli a Stow Hill ganran is o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig o gymharu â chyfartaledd Casnewydd (83.1%), tra bod gan Shaftesbury, Allt-yr-ynn a Stow Hill ganran is.

Cyflawniad ar Lefel Disgyblion yn 2019 – Cyfnod Allweddol 2			
CYBLD 2019 ³²	Cyfanswm y Disgyblion	yn Cyflawni'r Lefel Ddisgwyliedig	
		Nifer	%
Allt-yr-ynn 1	12	12	100.0
Allt-yr-ynn 2	25	23	92.0
Allt-yr-ynn 3	20	20	100.0
Allt-yr-ynn 4	15	14	93.3
Allt-yr-ynn 5	15	15	100.0
Allt-yr-ynn 6	11	8	72.7
Allt-yr-ynn	98	92	93.9
Stow Hill 1	23	20	87.0
Stow Hill 2	8	8	100.0
Stow Hill 3	21	18	85.7
Stow Hill	52	46	88.5
Pilgwenlli 1	33	25	75.8
Pilgwenlli 2	26	22	84.6
Pilgwenlli 3	46	34	73.9
Pilgwenlli 4	21	18	85.7
Pilgwenlli	126	99	78.6
Shaftesbury 1	7	7	100.0
Shaftesbury 2	17	17	100.0
Shaftesbury 3	19	18	94.7
Shaftesbury 4	12	12	100.0
Shaftesbury	55	54	98.2
Casnewydd	1,962	1,752	89.3

³² Cyfrifiad Ysgolion Blyneddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2019

Cyfnod Allweddol 3 (14 oed)

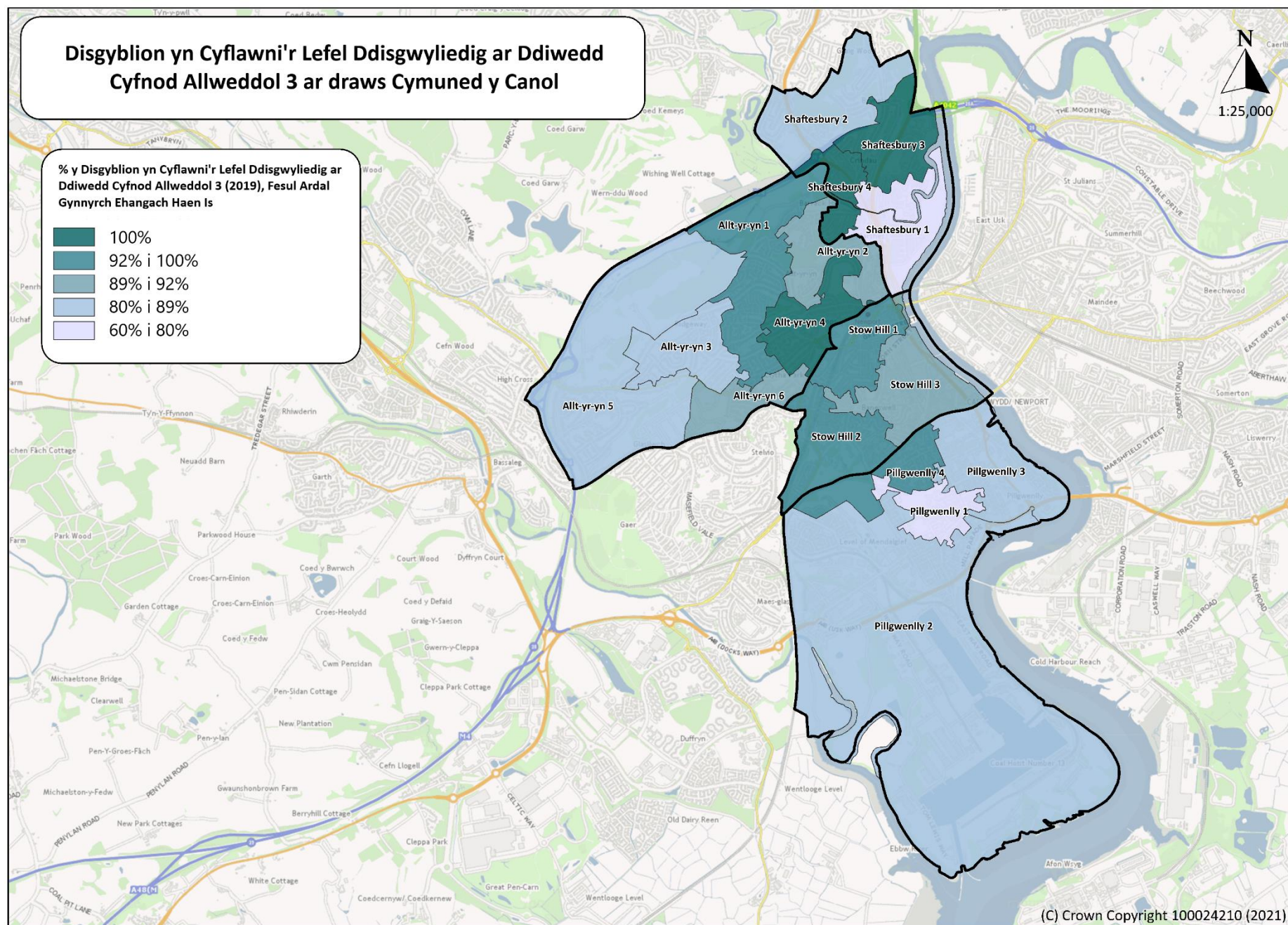
Yng nghymuned y Canol roedd yr ardaloedd â'r ganran uchaf o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 3 yn 2019 yn Allt-yr-ynn 4; Shaftesbury 3; a Shaftesbury 4 ar gyflawniad o 100%. Mae hyn yn cymharu â'r ganran isaf o ddisgyblion i'w gweld yn Shaftesbury 1 (60.0%) a Philgwenlli 1 (70.4%).

Ar draws cymuned y Canol roedd canran y disgyblion a gyflawnodd eu lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd Cyfnod Sylfaen 3 yn 2019 yn amrywio ar draws ei phedair ward o Stow Hill (91.8%); Allt-yr-ynn (90.8%); Shaftesbury (87.0%); a Philgwenlli (80.5%).

Roedd gan Stow Hill ac Allt-yr-ynn ganran uwch o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig o gymharu â chyfartaledd Casnewydd (88.3%), tra bod gan Pilgwenlli a Shaftesbury ganran is.

Cyflawniad ar Lefel Disgyblion yn 2019 – Cyfnod Allweddol 3			
CYBLD 2019 ³³	Cyfanswm y Disgyblion	yn Cyflawni'r Lefel Ddisgwyliedig	
		Nifer	%
Allt-yr-ynn 1	14	13	92.9
Allt-yr-ynn 2	19	17	89.5
Allt-yr-ynn 3	13	11	84.6
Allt-yr-ynn 4	17	17	100.0
Allt-yr-ynn 5	13	11	84.6
Allt-yr-ynn 6	11	10	90.9
Allt-yr-ynn	87	79	90.8
Stow Hill 1	13	12	92.3
Stow Hill 2	16	15	93.8
Stow Hill 3	20	18	90.0
Stow Hill	49	45	91.8
Pilgwenlli 1	27	19	70.4
Pilgwenlli 2	35	28	80.0
Pilgwenlli 3	38	31	81.6
Pilgwenlli 4	18	17	94.4
Pilgwenlli	118	95	80.5
Shaftesbury 1	10	6	60.0
Shaftesbury 2	14	12	85.7
Shaftesbury 3	11	11	100.0
Shaftesbury 4	11	11	100.0
Shaftesbury	46	40	87.0
Casnewydd	1,664	1,470	88.3

³³ Cyfrifiad Ysgolion Blynnyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2019

Cyfnod Allweddol 4 (Trothwy Lefel 2)

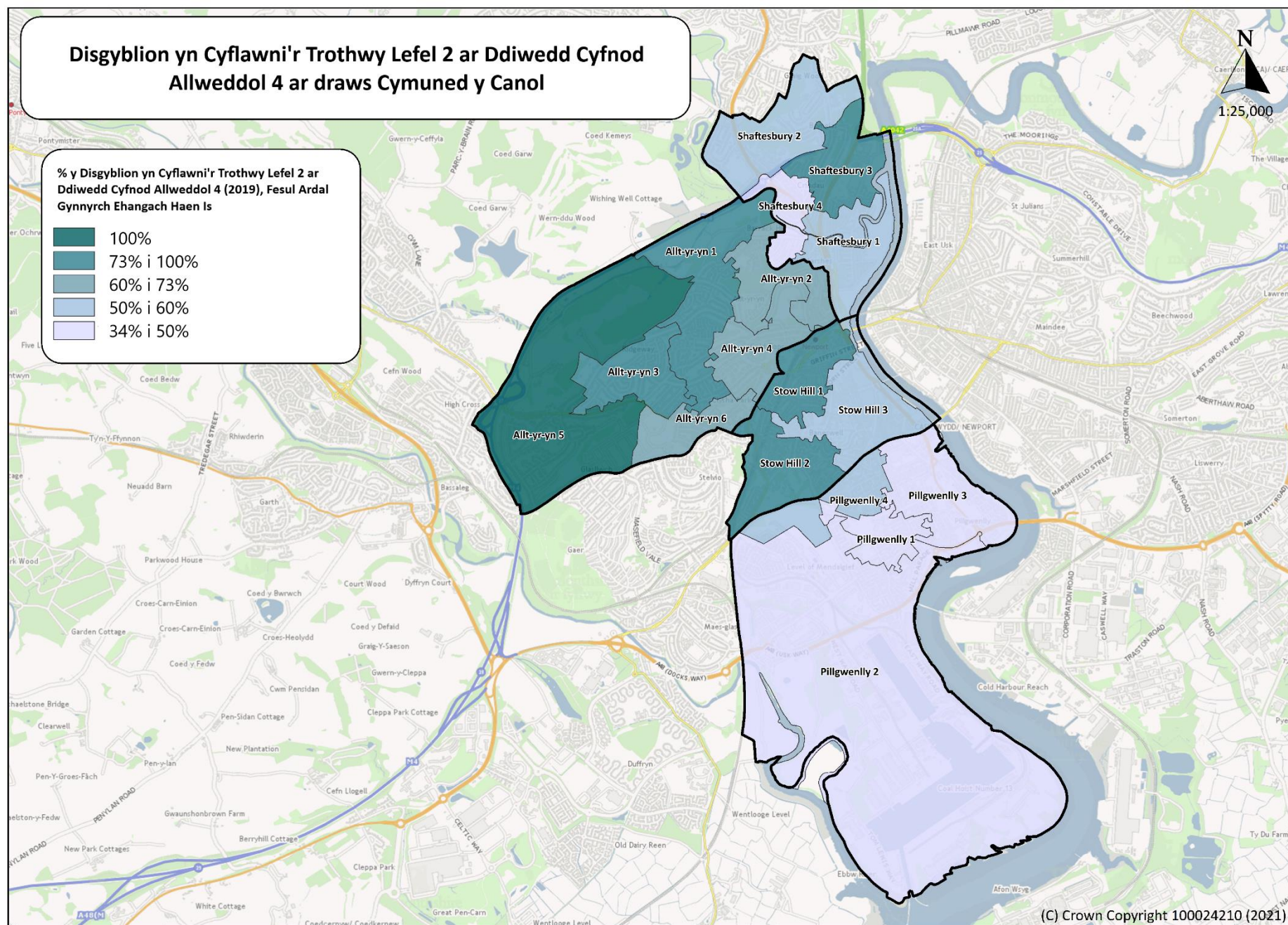
Yng nghymuned y Canol roedd yr ardaloedd â'r ganran uchaf o ddisgyblion yn cyflawni'r Trothwy Lefel 2 ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 4 yn 2019 yn Allt-yr-ynn 5 ar gyflawniad o 100%. Mae hyn yn cymharu â'r ganran isaf o ddisgyblion i'w gweld ym Mhigwenlli 3 (34.3%); Pilgwenlli 1 (45.8%); Pilgwenlli 2 (46.2%); a Shaftesbury 4 (46.7%).

Ar draws cymuned y Canol roedd canran y disgyblion yn cyflawni Trothwy Lefel 2 ar ddiwedd Cyfnod Sylfaen 4 yn 2019 yn amrywio ar draws ei phedair ward o Allt-yr-ynn (74.6%); Stow Hill (67.4%); Shaftesbury (58.8%); a Pilgwenlli (43.8%).

Roedd gan Allt-yr-ynn a Stow Hill ganran uwch o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig o gymharu â chyfartaledd Casnewydd (63.5%), tra bod gan Pilgwenlli a Shaftesbury ganran is.

Cyflawniad ar Lefel Disgyblion yn 2019 – Cyfnod Allweddol 4			
CYBLD 2019 ³⁴	Cyfanswm y Disgyblion	yn Cyflawni'r Lefel Ddisgwyliedig	
		Nifer	%
Allt-yr-ynn 1	22	18	81.8
Allt-yr-ynn 2	15	9	60.0
Allt-yr-ynn 3	6	5	83.3
Allt-yr-ynn 4	8	5	62.5
Allt-yr-ynn 5	8	8	100.0
Allt-yr-ynn 6	12	8	66.7
Allt-yr-ynn	71	53	74.6
Stow Hill 1	15	11	73.3
Stow Hill 2	13	10	76.9
Stow Hill 3	15	8	53.3
Stow Hill	43	29	67.4
Pilgwenlli 1	24	11	45.8
Pilgwenlli 2	26	12	46.2
Pilgwenlli 3	35	12	34.3
Pilgwenlli 4	20	11	55.0
Pilgwenlli	105	46	43.8
Shaftesbury 1	9	5	55.6
Shaftesbury 2	12	6	50.0
Shaftesbury 3	15	12	80.0
Shaftesbury 4	15	7	46.7
Shaftesbury	51	30	58.8
Casnewydd	1,550	985	63.5

³⁴ Cyfrifiad Ysgolion Blynnyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2019

Adran 4: Lles Cymdeithasol

Mae lles cymdeithasol yn cwmpasu meysydd fel iechyd, tai a chymunedau diogel. Gallai gwybodaeth a allai fod yn ddefnyddiol wrth asesu lles cymdeithasol ardal gynnwys mesurau sy'n ymwneud â lles corfforol a meddyliol, ymddygiadau iechyd, disgwyliad oes, ansawdd ac argaeledd tai, diogelwch cymunedol a byw heb ofni troseddu.

Pa mor iach yw ein cymuned?

MALIC 2019 – Maes Iechyd

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru³⁵ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpeisir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol. Mae'r dangosyddion (sy'n ymwneud â'r boblogaeth gyfan) o fewn maes iechyd MALIC wedi'u safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw i addasu ar gyfer yr achosion disgwyliedig o glefydau o fewn y boblogaeth sylfaenol. Mae hyn yn galluogi'r Mynegai i nodi ardaloedd lle mae amddifadedd iechyd yn bodoli y tu hwnt i effaith oedran a rhyw. Mae'r maes iechyd yn cynnwys saith dangosydd:

- Cyflyrau cronig wedi'u cofnodi gan feddygon teulu
- Salwch cyfyngus hirdymor
- Marwolaethau cynamserol
- Cyflyrau iechyd meddwl wedi'u cofnodi gan feddygon teulu
- Achosion o ganser
- Pwysau geni isel
- Plant 4-5 oed sy'n ordew

Diagnosis wedi'i gofnodi gan feddygon teulu o gyflwr cronig (wedi'i safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw)

Roedd hwn yn ddangosydd newydd yn 2019 ac mae'n seiliedig ar gyfrifiadau o bobl â diagnosis am gyflyrau o restr ddiffiniedig o gofrestrau ac is-ddangosyddion clefydau a gafwyd gan bractisau meddygon teulu yng Nghymru (ar 31 Mawrth 2019). Mae'n mesur nifer y bobl sydd â diagnosis cyfredol o un neu fwy o'r cyflyrau a restrir isod:

- Clefyd Coronaidd y Galon
- Clefyd Rhwystrol Cronig yr Ysgyfaint
- Strôc ac Ymosodiad Isgemig Dros Dro
- Clefyd y Rhydwell Ymylol
- Clefyd Cronig yr Arennau
- Diabetes Mellitus (math 1 ar gyfer pob oedran, math 2 a mathau eraill ar gyfer pobl 17+ oed)
- Epilepsi

Dilëwyd dyblygiadau o'r cyfrifiadau hyn fel nad oedd cleifion â mwy nag un cyflwr yn cael eu cyfrif ddwywaith. Roedd data ar lefel cleifion wedi'u cyfuno i ardaloedd bach (ACEHI), yn ôl cyfeiriadau cleifion, fel bod nifer yr achosion yn seiliedig ar ble mae pobl yn byw yn hytrach na lle maent wedi'u cofrestru gyda meddyg teulu. Cyflwynir y dangosydd hwn fel cyfradd fesul 100 o bobl. Ar gyfer yr enwadur, rydym wedi defnyddio'r Amcangyfrifon Poblogaeth Ardaloedd Bach diweddaraf sydd ar gael (canol 2018), namyn poblogaeth y carchardai (2018).

Salwch cyfyngus hirdymor (wedi'i safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw)

Mae'r dangosydd hwn yn cwmpasu unrhyw salwch, problem iechyd neu anabledd sy'n cyfyngu ar weithgareddau neu waith dyddiol, ac sy'n cynnwys yr holl breswylwyr arferol. Mae'r dangosydd hwn yn seiliedig ar ddata Cyfrifiad 2011 ac fe'i mynegir fel cyfradd fesul 100 o bobl. Defnyddiwyd yr un data ar gyfer

³⁵ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

MALIC 2019 (fel ar gyfer MALIC 2014), gan nad oedd diweddariad o'r Cyfrifiad (na ffynhonnell amgen ar lefel ardal fach) rhwng y ddau fynegai.

Cyfradd marwolaethau cynamserol – ar gyfer y rhai dan 75 oed (wedi'u safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw)

Roedd hwn yn ddangosydd newydd ar gyfer MALIC 2019 ac mae'n seiliedig ar 10 mlynedd o ddata cofrestrïadau marwolaeth (cyfartaledd 2009-2018 yn 2019) gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Cyflwynir y gyfradd marwolaethau cynamserol fel cyfradd fesul 100,000 o bobl. Gall iechyd gwael amlygu ei hun mewn disgwyliad oes is, y gellir ei nodi trwy gyfraddau marwolaeth safonedig yn ôl oedran a rhyw.

Diagnosis wedi'i gofnodi gan feddygon teulu o iechyd meddwl (wedi'i safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw)

Roedd hwn yn ddangosydd newydd ar gyfer MALIC 2019 ac mae'n seiliedig ar gyfrifiadau o bobl â diagnosis am gyflyrau o restr ddiffiniedig o gofrestrau ac is-ddangosyddion clefydau a gafwyd gan bractisau meddygon teulu yng Nghymru (ar 31 Mawrth 2019). Mae'n mesur nifer y bobl sydd â diagnosis cyfredol o un neu fwy o'r cyflyrau a restrir isod:

- Iselder
- Hwyliau isel (cleifion â chofnod o hwyliau isel ac ail bresgripsiwn gweithredol ar gyfer gwrth-iselydd)
- Anhwylder gorbryder (gan gynnwys anhwylderau panig)
- Dementia
- Salwch meddwl difrifol (sgitsoffrenia, anhwylder affeithiol deubegynol, a seicosisau eraill)

Dilëwyd dyblygiadau o'r cyfrifiadau hyn fel nad oedd cleifion â mwy nag un cyflwr yn cael eu cyfrif ddwywaith. Roedd data ar lefel cleifion wedi'u cyfuno i ardaloedd bach (ACEHI), yn ôl cyfeiriadau cleifion, fel bod nifer yr achosion yn seiliedig ar ble mae pobl yn byw yn hytrach na lle maent wedi'u cofrestru gyda meddyg teulu. Ar gyfer yr enwadur, rydym wedi defnyddio'r Amcangyfrifon Poblogaeth Ardaloedd Bach diweddaraf sydd ar gael (canol 2018), namyn poblogaeth y carchardai (2018).

Achosion o ganser (wedi'u safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw)

Mae'r dangosydd hwn yn defnyddio cyfrifiadau o bob achos o ganser gan gynnwys pob malaenedd, ac eithrio canser y croen nad yw'n felanoma (data gan Iechyd Cyhoeddus Cymru) a data poblogaeth gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Mae'r dangosydd hwn yn seiliedig ar ddeng mlynedd o ddata (2007-2016 ym MALIC 2019) ac mae wedi'i gyhoeddi'n rheolaidd ers 2008. Mynegir y data fel cyfradd fesul 100,000 o bobl. Nid oes modd cymharu data dangosyddion yn fanwl dros amser oherwydd bod y dechneg safoni anuniongyrchol yn cynnwys defnyddio cyfraddau wedi'u diweddarau sy'n benodol i oedran a rhyw ar gyfer Cymru wrth gyfrifo cyfraddau ar gyfer ardaloedd bach.

Pwysau geni isel

Y dangosydd hwn yw canran y genedigaethau sengl byw y mae pwysau geni yn llai na 2.5kg ar eu cyfer, ac fe'i cyfrifir fel cyfartaledd 10 mlynedd, gan ddefnyddio data gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Gellir cymharu'r dangosydd hwn dros amser. Ar gyfer MALIC 2019, y cyfnod cyfeirio ar gyfer y data oedd 2009 i 2018.

Plant 4-5 oed sy'n ordew

Mae'r dangosydd newydd hwn ar gyfer plant sy'n ordew yn mesur cyfran y plant oedran derbyn (y rhai 4 a 5 oed) sy'n ordew. Mae'r data hwn yn seiliedig ar y cyfartaledd dros 6 blynedd o 2012-13 i 2017-18. Darperir y data hwn gan Iechyd Cyhoeddus Cymru, ac fe'i cesglir trwy Raglen Mesur Plant Cymru. Cyfrifir gordewdra gan ddefnyddio'r canraddau mynegai màs corff (BMI) sy'n benodol i oedran a rhyw (sy'n cynnwys gwybodaeth am daldra) a gyfrifir gan ddefnyddio cyfeirnod twf Prydain 1990 (UK90) (o ddull a gynigiwyd gan Cole et al (1995)). Ystyrir bod plant sydd yn y 95fed canradd neu'n uwch yn ordew.

Y lefel leiaf y mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn cyhoeddi data'r CMP arni yw lefel Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Ganol (AGEHG), yn hytrach nag AGEHI. Mae hyn oherwydd pryderon ynghylch y posibilrwydd o

gamdddefnyddio data i nodi meysydd penodol lle mae'r ganran uchaf o blant gordew yn byw a'r posibilrwydd o nodi unigolion wrth archwilio niferoedd bach yn fanwl. Am y rhesymau hyn, er bod cyfraddau lefel AGEHI yn cael eu defnyddio yng nghyfrifiadau'r maes a'r Mynegai, dim ond fel rhan o setiau data dangosyddion MALIC y byddwn yn cyhoeddi gwerthoedd dangosyddion ar gyfer ACEHG ac ardaloedd lefel uwch. Defnyddiwyd cyfeiriadau cartref disgyblion i nodi'r AGEHI y mae plant yn byw ynddi yn hytrach nag AGEHI eu hysgol.

Safleoedd Iechyd 2019	Nifer yr AGEHI	% yr AGEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-191	% yr AGEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-382	% yr AGEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-573	% yr AGEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-955
Casnewydd	95	14.7	26.3	34.7	54.7
Cymru	1,909	10	20	30	50

Mae AGEHI Pilgwenlli 4, Pilgwenlli 1 a Philgwenlli 3 wedi'u rhestru yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Iechyd, tra bod Allt-yr-ynn 2 a Shaftesbury 1 wedi'u rhestru yn y 20% mwyaf difreintiedig; a Stow Hill 3 yn y 30% mwyaf difreintiedig. O gymharu roedd AGEHI Allt-yr-ynn 1 ac Allt-yr-ynn 5 yn y 10% lleiaf difreintiedig; Shaftesbury 3 a Shaftesbury 4 yn y 40% lleiaf difreintiedig; Stow Hill 3 yn y 30% mwyaf difreintiedig; a Philgwenlli 2 yn y 20% mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Ar gyfer y maes Iechyd, mae Pilgwenlli yn un o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda thair o'i phedair AGEHI yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Safleoedd MALIC	Iechyd
Allt-yr-ynn 1	1819	1821
Allt-yr-ynn 2	187	320
Allt-yr-ynn 3	1761	1625
Allt-yr-ynn 4	838	991
Allt-yr-ynn 5	1657	1764
Allt-yr-ynn 6	459	437
Stow Hill 1	339	750
Stow Hill 2	808	738
Stow Hill 3	135	397
Pilgwenlli 1	21	37
Pilgwenlli 2	241	262
Pilgwenlli 3	88	70
Pilgwenlli 4	10	19
Shaftesbury 1	119	273
Shaftesbury 2	561	710
Shaftesbury 3	1005	1277
Shaftesbury 4	840	1169

Allwedd:

Safleoedd cyffredinol MALIC lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

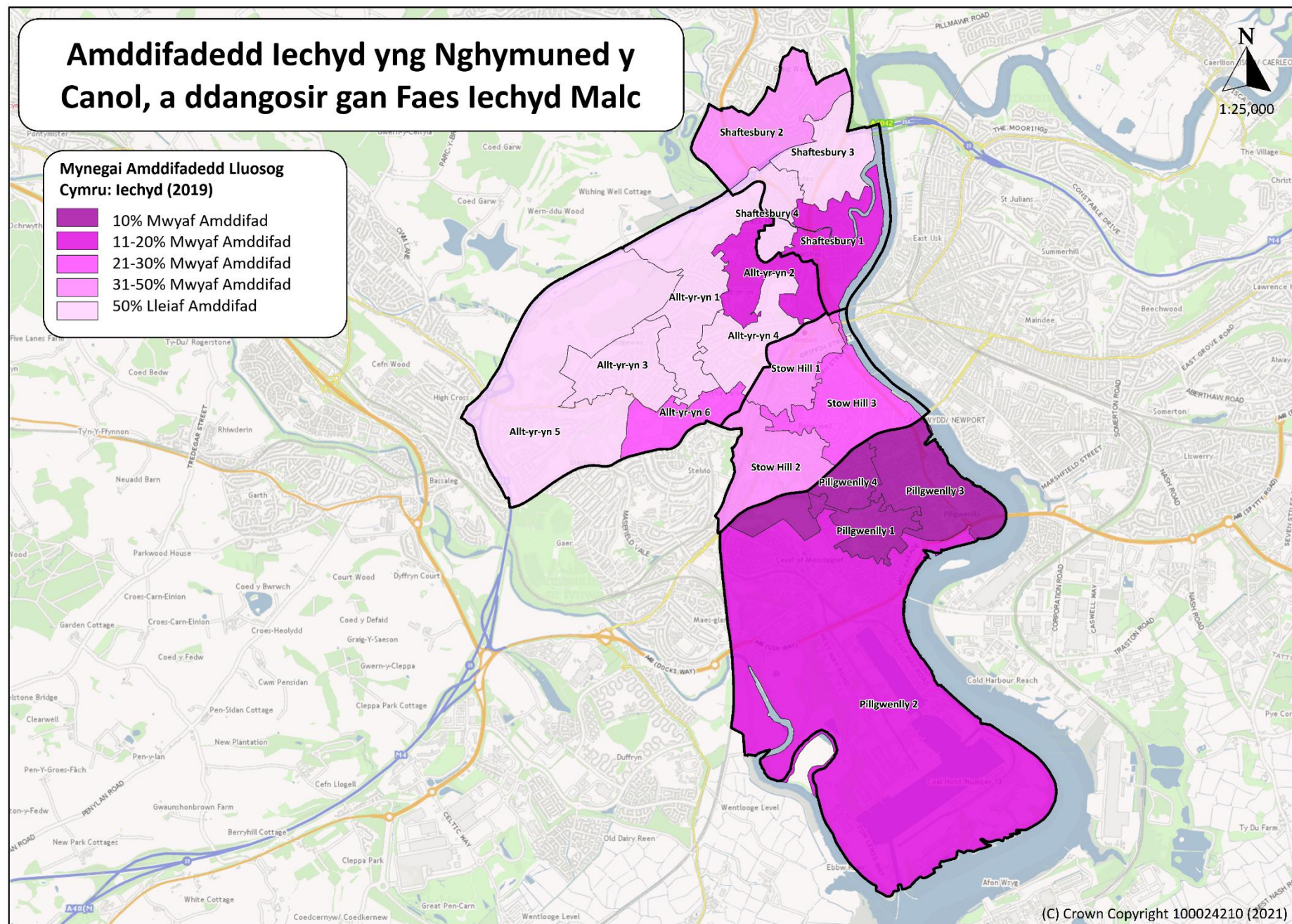

Safleoedd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Safleoedd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos safle Maes Iechyd MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

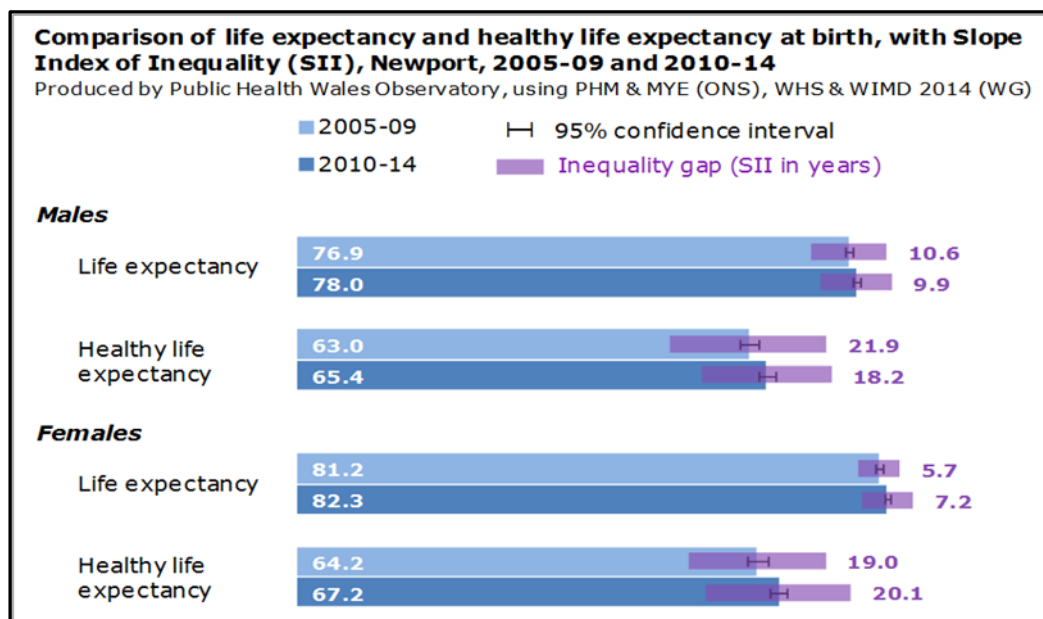

Disgwyliad Oes

Mae mesurau disgwyliad oes yn allweddol i ddeall lles ardal a'i dinasyddion. Mae disgwyliad oes adeg geni yn fesur ystadegol a ddefnyddir yn eang o'r blynyddoedd bywyd disgwylidig cyfartalog ar gyfer newydd-anedig yn seiliedig ar gyfraddau marwolaethau a welir ar hyn o bryd. O ganlyniad, mae disgwyliad oes adeg geni hefyd yn fesur o farwolaethau ar draws pob oedran.

Mae disgwyliad oes³⁶ dynion yng Nghasnewydd yn 2017-19 yn 77.9 o flynyddoedd, o gymharu â 78.5 o flynyddoedd i Gymru. Mae hyn wedi gostwng yn raddol i Gasnewydd ers 2012-14 (78.1 o flynyddoedd). Mae disgwyliad oes menywod yng Nghasnewydd yn 2017-19 yn 82.3 o flynyddoedd, sydd yr un fath â Chymru. Mae hyn wedi gostwng ychydig ers 2012-14 (82.4 o flynyddoedd). Mae disgwyliad oes menywod yn 4.4 mlynedd yn hirach na disgwyliad oes dynion yn 2017-19.

Mae anghydraddoldebau iechyd sylweddol yn parhau rhwng y rhai sy'n byw mewn ardaloedd sydd â'r crynodiad uchaf o amddifadedd o gymharu â'r rhai sy'n byw mewn ardaloedd lle ceir crynodiad is o amddifadedd.

Yng Nghasnewydd mae'r bwlch mewn blynyddoedd o ran disgwyliad oes adeg geni dynion rhwng ardaloedd mwyaf a lleiaf difreintiedig Casnewydd yn dal i fod yn sylweddol, ond mae wedi gostwng o 10.6 o flynyddoedd yn 2005-2009 i 9.9 mlynedd yn 2010-2014. Mae'r bwlch yng Nghymru wedi gostwng ychydig o 8.9 mlynedd i 8.8 mlynedd.

I'r gwrthwyneb, mae'r bwlch o ran blynyddoedd yn y disgwyliad oes adeg geni menywod rhwng ardaloedd mwyaf difreintiedig a lleiaf difreintiedig Casnewydd wedi cynyddu o 5.7 mlynedd yn 2005-2009 i 7.2 mlynedd yn 2010-2014. Mae hyn bellach yr un bwlch â chyfartaledd Cymru sydd wedi cynyddu o 6.9 mlynedd i 7.2 mlynedd.

Disgwyliad Oes Iach

Mae disgwyliad oes iach yn amcan o faint o flynyddoedd y gallai person fyw mewn cyflwr 'iach'. Mae disgwyliad oes iach ymhlith dynion yng Nghasnewydd wedi cynyddu o 63.0 o flynyddoedd yn 2005-09 i 65.4 o flynyddoedd yn 2010-14. Fodd bynnag, mae'r bwlch mewn blynyddoedd rhwng ardaloedd lleiaf a mwyaf difreintiedig Casnewydd yn sylweddol, sef 21.9 o flynyddoedd yn 2005-09 gan ostwng i 18.2 o flynyddoedd yn

³⁶ [Disgwyliad Oes, Y Swyddfa Ystadegau Gwladol](#)

2010-14. Mae hyn yn cymharu â chyfartaledd Cymru sydd wedi gostwng o 19.0 o flynyddoedd i 18.7 mlynedd yn yr un cyfnod.

Mae disgwyliad oes iach ymhlith menywod hefyd wedi cynyddu o 64.2 o flynyddoedd i 67.2 mlynedd. I'r gwrthwyneb, mae'r bwlch o ran blynnyddoedd yn nisgwyliad oes adeg geni menywod rhwng ardaloedd mwyaf difreintiedig a lleiaf difreintiedig Casnewydd wedi cynyddu o 19.0 o flynyddoedd yn 2005-2009 i 20.1 o flynyddoedd yn 2010-2014. Mae hyn yn cymharu â chyfartaledd Cymru sydd wedi gostwng o 18.0 o flynyddoedd i 18.2 o flynyddoedd yn yr un cyfnod.

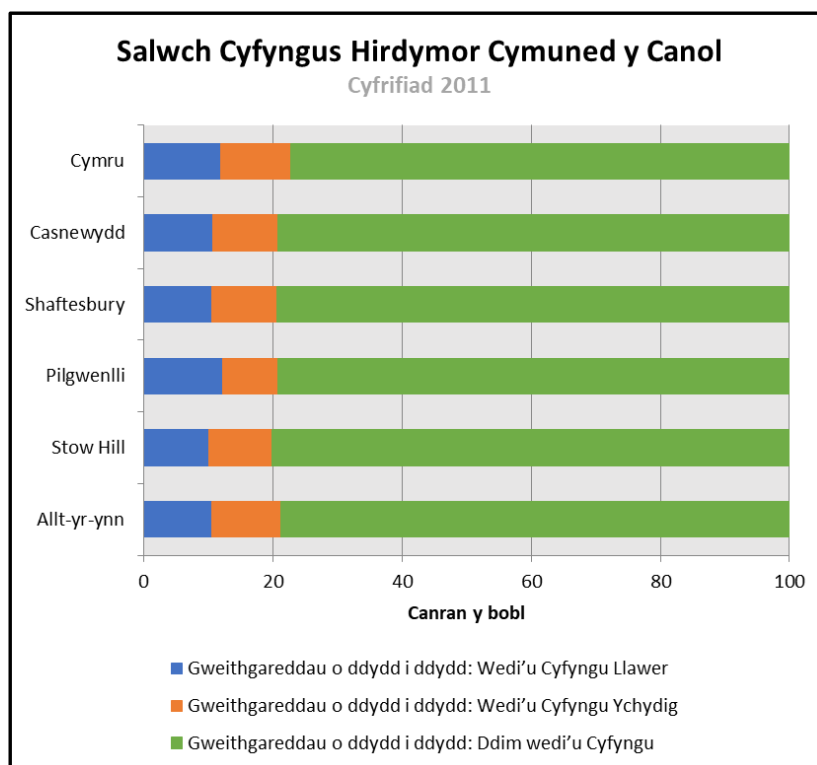
Statws Iechyd

Mae data diweddaraf y Cyfrifiad yn 2011³⁷ yn dangos bod canran y preswylwyr yng nghymuned y Canol yr oedd eu gweithgareddau wedi'u cyfyngu llawer neu ychydig oherwydd salwch hirdymor yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward yn amrywio o 19.8% yn Stow Hill; 20.6% yn Shaftesbury; 20.7% ym Mhigwenlli; a 21.2% yn Allt-yr-ynn; a oedd yn cymharu ag 20.8% yng Nghasnewydd a 22.7% yng Nghymru.

Roedd gan Allt-yr-ynn ganran uwch o breswylwyr yr oedd eu gweithgareddau wedi'u cyfyngu oherwydd salwch hirdymor o gymharu â chyfartaledd Casnewydd, ac roedd gan Stow Hill, Shaftesbury a Phigwenlli ganran is.

Salwch Cyfyngus Hirdymor: Gweithgareddau o Ddydd i Ddydd

Cyfrifiad 2011	Pob Preswlydd	Wedi'u Cyfyngu Llawer		Wedi'u Cyfyngu Ychydig		Ddim wedi'u Cyfyngu	
	Nifer	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	8,782	920	10.5	945	10.8	6,917	78.8
Stow Hill	4,773	479	10.0	466	9.8	3,828	80.2
Pilgwenlli	7,318	891	12.2	626	8.6	5,801	79.3
Shaftesbury	5,135	540	10.5	518	10.1	4,077	79.4
Casnewydd	145,736	15,515	10.6	14,801	10.2	115,420	79.2
Cymru	3,063,456	364,318	11.9	331,537	10.8	2,367,601	77.3

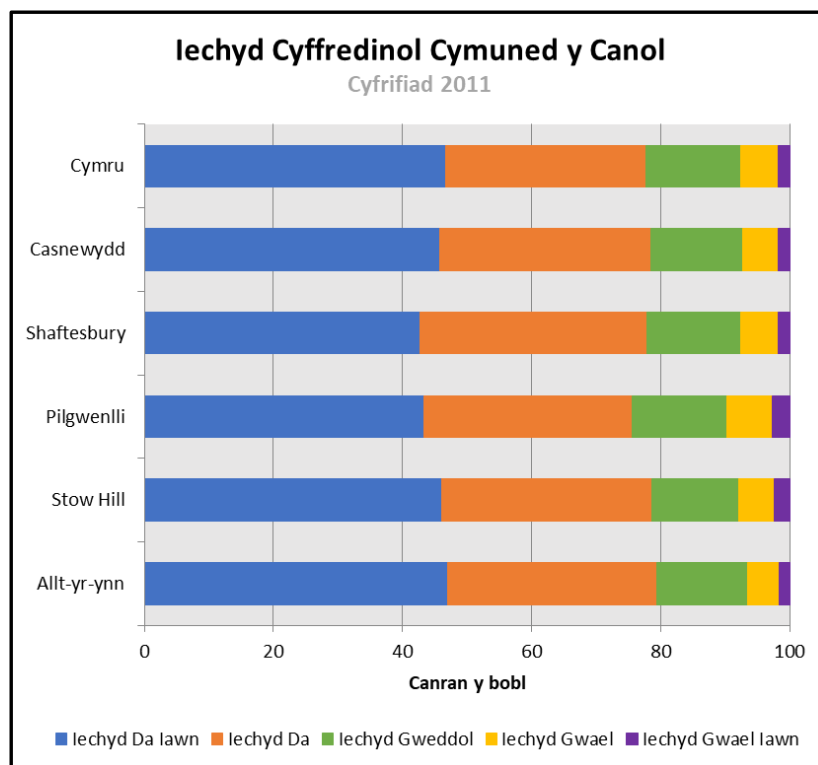

³⁷ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Roedd y data Cyfrifiad diweddaraf yn 2011³⁸ yn dangos bod canran preswylwyr cymuned y Canol a ddisgrifiodd eu hiechyd fel gwael neu wael iawn yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward gan amrywio o 6.5% yn Allt-yr-ynn; 7.6% yn Shaftesbury; 7.9% yn Stow Hill; a 9.8% ym Mhlgwenlli; o gymharu â 7.4% yng Nghasnewydd a 7.6% yng Nghymru.

Roedd gan Allt-yr-ynn ganran is o breswylwyr a ddisgrifiodd eu hiechyd fel gwael neu wael iawn o gymharu â chyfartaledd Casnewydd; ac roedd gan Bilgwenlli, Stow Hill a Shaftesbury ganran uwch.

Iechyd Cyffredinol										
Cyfrifiad 2011	Iechyd Da iawn		Iechyd Da		Iechyd Gweddol		Iechyd Gwael		Iechyd Gwael iawn	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	4,133	47.1	2,835	32.3	1,239	14.1	433	4.9	142	1.6
Stow Hill	2,197	46.0	1,558	32.6	639	13.4	265	5.6	114	2.4
Pilgwenlli	3,170	43.3	2,365	32.3	1,065	14.6	523	7.1	195	2.7
Shaftesbury	2,194	42.7	1,802	35.1	748	14.6	295	5.7	96	1.9
Casnewydd	66,667	45.7	47,811	32.8	20,538	14.1	8,161	5.6	2,559	1.8
Cymru	1,428,697	46.6	953,363	31.1	447,789	14.6	178,222	5.8	55,385	1.8

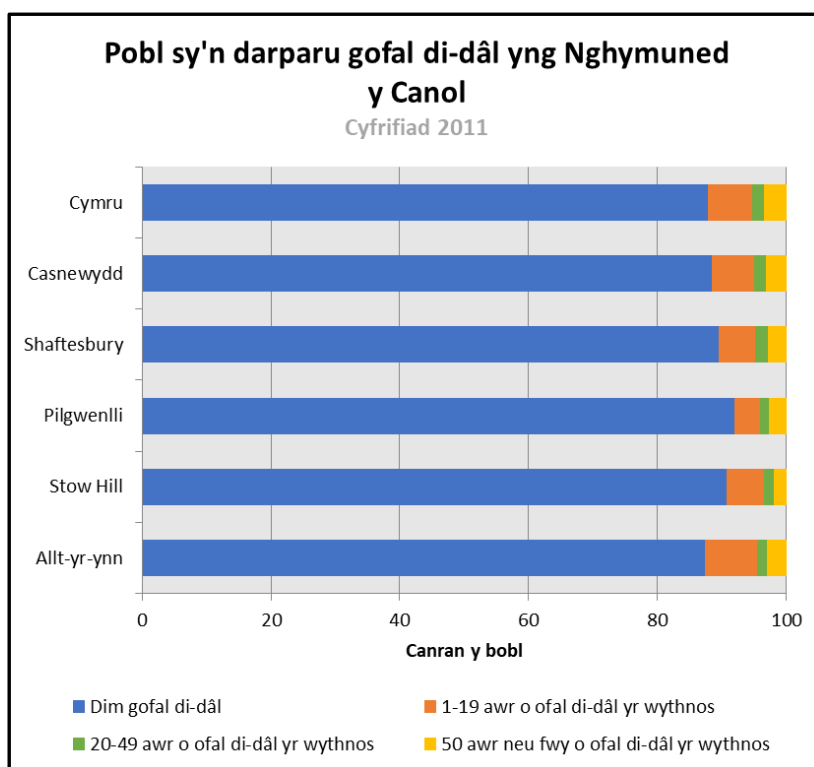
³⁸ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Roedd y data Cyfrifiad diweddaraf yn 2011³⁹ yn dangos bod canran preswylwyr cymuned y Canol a oedd yn darparu unrhyw fath o ofal di-dâl yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward gan amrywio o 8.0% ym Mhlgwenlli; 9.1% yn Stow Hill; 10.5% yn Shaftesbury; a 12.5% yn Allt-yr-ynn; o gymharu â 11.4% yng Nghasnewydd a 12.1% yng Nghymru.

Roedd gan Allt-yr-ynn ganran uwch o breswylwyr a oedd yn darparu unrhyw fath o ofal di-dâl o gymharu â chyfartaledd Casnewydd; ac roedd gan Bilgwenlli, Stow Hill a Shaftesbury ganran is.

Pawb sy'n darparu gofal di-dâl

Cyfrifiad 2011	Dim gofal di-dâl		1-19 awr o ofal di-dâl yr wythnos		20-49 awr o ofal di-dâl yr wythnos		50 awr neu fwy o ofal di-dâl yr wythnos	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn	7,687	87.5	702	8.0	135	1.5	258	2.9
Stow Hill	4,339	90.9	276	5.8	70	1.5	88	1.8
Pilgwenlli	6,734	92.0	294	4.0	105	1.4	185	2.5
Shaftesbury	4,598	89.5	296	5.8	99	1.9	142	2.8
Casnewydd	129,132	88.6	9,548	6.6	2,549	1.7	4,507	3.1
Cymru	2,693,226	87.9	212,436	6.9	54,046	1.8	103,748	3.4

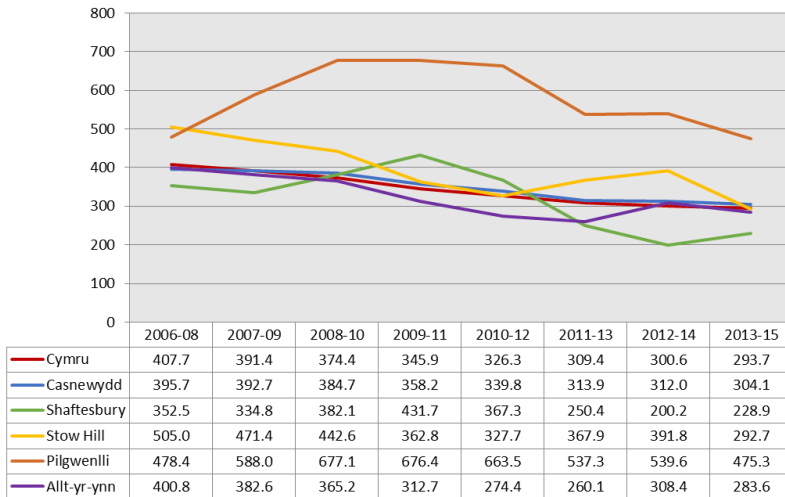
³⁹ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Clefydau Cardiofasgwlaidd

Y cyfraddau marwolaethau diweddaraf ar gyfer clefydau cardiofasgwlaidd sydd ar gael ar gyfer y pedair ward yng nghymuned y Canol yw'r rheiny ar gyfer 2013-15 (nid oes data mwy diweddar ar gael ar hyn o bryd).

Cyfradd Marwolaethau Clefyd Cardiofasgwlaidd fesul 100,000 o'r boblogaeth (wedi'i safoni yn ôl oedran) ar draws Cymuned y Canol

Gwasanaeth Gwybodeg HHS

Roedd y gyfradd marwolaethau ar gyfer clefydau cardiofasgwlaidd fesul 100,000 o'r boblogaeth ar draws cymuned y Canol yn 2013-15 yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward o 475.3 ym Mhigwenlli; 292.7 yn Stow Hill; 283.6 yn Allt-yr-ynn; a 228.9 yn Shaftesbury.

Bu gostyngiad yn y cyfraddau ar draws y pedair ward rhwng 2006-08 a 2013-15.

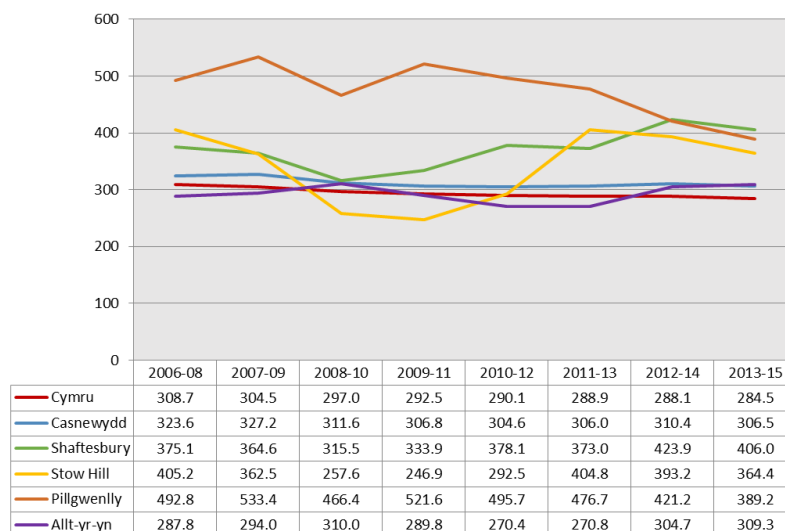
Yn 2013-15 roedd gan Bilgwenlli gyfradd uwch na chyfartaledd Casnewydd (304.1) a Chymru (293.7); tra bod gan Shaftesbury, Allt-yr-ynn a Stow Hill gyfradd is na'r ddau.

Canser

Y cyfraddau marwolaethau diweddaraf ar gyfer cancer sydd ar gael ar gyfer y pedair ward yng nghymuned y Canol yw'r rheiny ar gyfer 2013-15 (nid oes data mwy diweddar ar gael ar hyn o bryd).

Cyfradd Marwolaethau Cancer fesul 100,000 o'r boblogaeth (wedi'i safoni yn ôl oedran) ar draws Cymuned y Canol

Gwasanaeth Gwybodeg HHS

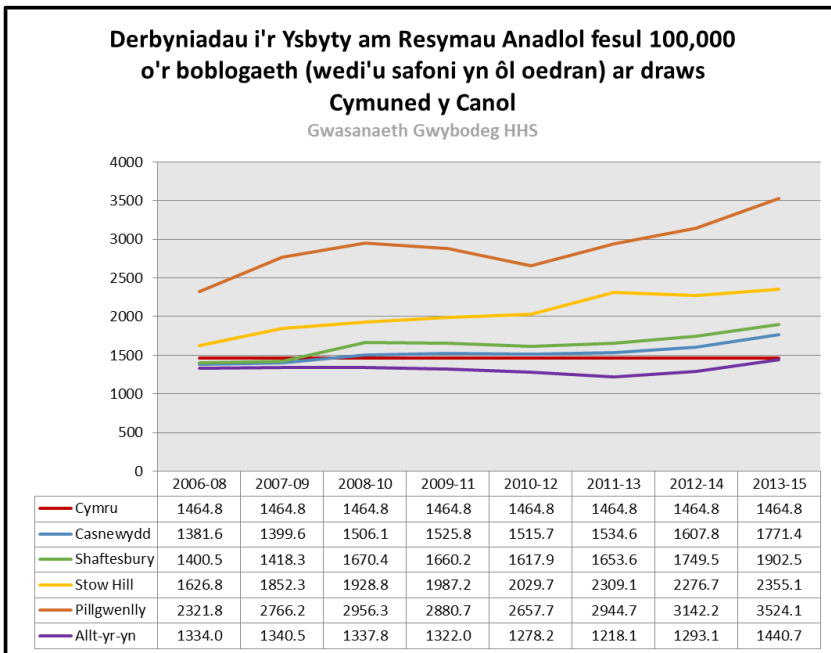
Roedd y gyfradd marwolaethau ar gyfer cancer fesul 100,000 o'r boblogaeth ar draws cymuned y Canol yn 2013-15 yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward o 406.0 yn Shaftesbury; 389.2 ym Mhigwenlli; 364.4 yn Stow Hill; a 309.3 yn Allt-yr-ynn.

Mae cyfraddau wedi cynyddu yn Shaftesbury ac Allt-yr-ynn ers 2006-08 ond maent wedi gostwng yn Stow Hill a Pilgwenlli.

Yn 2013-15 roedd gan bob un o'r pedair ward gyfradd uwch na chyfartaledd Casnewydd (306.5) a Chymru (284.5).

Clefydau Anadlol

Y cyfraddau diweddaraf ar gyfer derbyniadau anadlol i'r ysbyty sydd ar gael ar gyfer y pedair ward yng nghymuned y Canol yw'r rheiny ar gyfer 2013-15 (nid oes data mwy diweddar ar gael ar hyn o bryd).

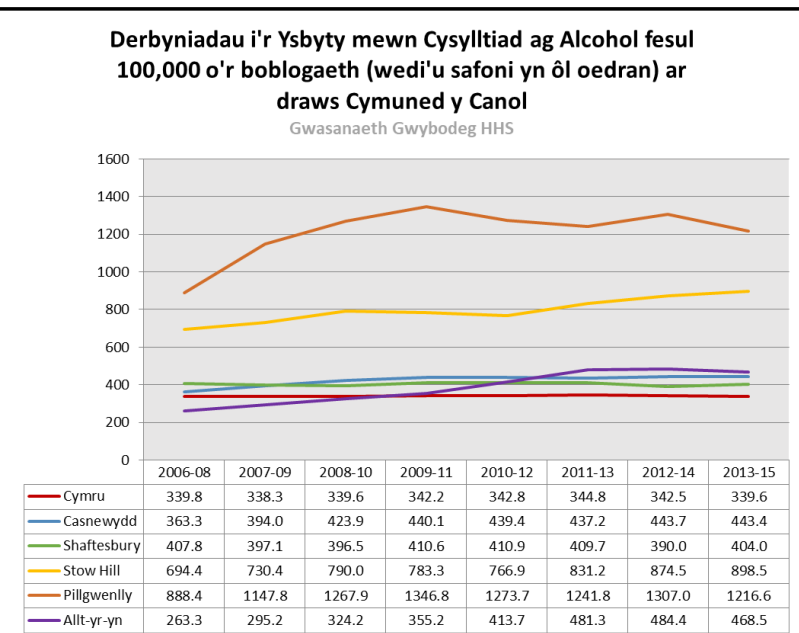
Roedd y gyfradd derbyniadau anadlol i'r ysbyty fesul 100,000 o'r boblogaeth ar draws cymuned y Canol yn 2013-15 yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward o 3524.1 ym Mhlgwenlly; 2355.1 yn Stow Hill; 1902.5 yn Shaftesbury; a 1440.7 yn Allt-yr-ynn.

Bu gostyngiad yn y cyfraddau ar draws y pedair ward rhwng 2006-08 a 2013-15.

Yn 2013-15 roedd gan Allt-yr-ynn gyfradd is na chyfartaledd Casnewydd (1,771.4) a Chymru (1464.8); tra bod gan Bilgwenlly, Stow Hill a Shaftesbury gyfradd uwch na'r ddau.

Alcohol

Y cyfraddau diweddaraf ar gyfer derbyniadau i'r ysbyty a oedd yn gysylltiedig ag alcohol sydd ar gael ar gyfer y pedair ward yng nghymuned y Canol yw'r rheiny ar gyfer 2013-15 (nid oes data mwy diweddar ar gael ar hyn o bryd).

Roedd y gyfradd derbyniadau i'r ysbyty a oedd yn gysylltiedig ag alcohol fesul 100,000 o'r boblogaeth ar draws cymuned y Canol yn 2013-15 yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward o 1216.6 ym Mhlgwenlly; 898.5 yn Stow Hill; 468.5 yn Allt-yr-ynn; a 404.0 yn Shaftesbury.

Mae cyfraddau wedi gostwng yn Shaftesbury ers 2006-08 ond maent wedi cynyddu yn Stow Hill, Pilgwenlly ac Allt-yr-ynn.

Yn 2013-15 roedd gan Bilgwenlly, Stow Hill ac Allt-yr-ynn gyfradd uwch na chyfartaledd Casnewydd (443.4) a Chymru (339.6). Er bod gan Shaftesbury gyfradd uwch na Chymru ond yn is na Chasnewydd.

Pa mor ddiogel yw ein cymuned?

MALIC 2019 – Maes Diogelwch Cymunedol

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru⁴⁰ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Mae'r maes Diogelwch Cymunedol yn mesur amddifadedd sy'n ymwneud â byw mewn cymuned ddiogel. Mae chwe dangosydd sy'n rhan o'r maes diogelwch cymunedol ac amlinellir y rhain isod. Daw'r rhain o Heddluoedd Cymru (oni nodir yn wahanol) ac maent yn cynnwys:

- Difrod Troseddol wedi'i Gofnodi gan yr Heddlu
- Troseddau Treisgar wedi'u Cofnodi gan yr Heddlu
- Ymddygiad Gwrthgymdeithasol wedi'i Gofnodi gan yr Heddlu
- Byrgleriaeth wedi'i Chofnodi gan yr Heddlu
- Lladrad wedi'i Gofnodi gan yr Heddlu
- Digwyddiadau Tân

Mynegir yr holl ddangosyddion fel cyfraddau, gyda'r rhifiadur yn cynnwys nifer y troseddau / digwyddiadau / achosion o dân fesul AGEHI (ar gyfartaledd dros ddwy flynedd) a'r enwadur yn cynnwys nifer y bobl / cartrefi yn yr AGEHI.

Gwnaed mân newidiadau i'r fethodoleg ar gyfer datblygu'r rhifiaduron digwyddiadau troseddu ac ymddygiad gwrthgymdeithasol ar gyfer MALIC 2019. Mae'r newidiadau hyn yn cynnwys mabwysiadu'r un dechneg agregu daearyddol a thechneg gyfyngu ag a ddefnyddir ym Maes Troseddu Mynegeion Amddifadedd Lloegr 2019. Mae'r broses sicrhau ansawdd dau gam gyda'r heddluoedd hefyd yn adlewyrchu'r hyn a fabwysiadwyd ym Maes Troseddu Mynegeion Amddifadedd Lloegr 2019.

Bu newidiadau bach hefyd i'r categorïau manwl sy'n ffurfio pob un o'r dangosyddion troseddau wedi'u cofnodi a sut caiff rhai troseddau eu dosbarthu ers cyhoeddi MALIC 2014. Fodd bynnag, gellir ystyried bod y data yn gymharol debyg i'r data a gyhoeddwyd cyn 2019 ar gyfer y maes hwn. I gael rhagor o wybodaeth am newidiadau methodolegol, gweler Adroddiad Technegol MALIC 2019⁴¹.

Safleoedd Diogelwch Cymunedol 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-955
Casnewydd	95	35.8	47.4	54.7	75.8
Cymru	1,909	10	20	30	50

⁴⁰ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

⁴¹ [Adroddiad Technegol MALIC 2019](#)

Mae ACEHI Allt-yr-ynn 2, Allt-yr-ynn 4, Stow Hill 1, Stow Hill 2, Stow Hill 3, Pilgwenlli 1, Pilgwenlli 2, Pilgwenlli 3, Pilgwenlli 4 a Shaftesbury 1 wedi'u rhestru yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Diogelwch Cymunedol. O gymharu roedd AGEHI Allt-yr-ynn 3 yn y 20% lleiaf difreintiedig; a Shaftesbury 2 a Shaftesbury 4 yn y 50% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

O ran y maes Diogelwch Cymunedol, mae Stow Hill a Philgwenlli yn rhai o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda phob un o'u hardaloedd cynnyrch ehangach haen is yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Safleoedd MALIC	Diogelwch Cymunedol
Allt-yr-ynn 1	1819	1146
Allt-yr-ynn 2	187	147
Allt-yr-ynn 3	1761	1529
Allt-yr-ynn 4	838	91
Allt-yr-ynn 5	1657	853
Allt-yr-ynn 6	459	557
Stow Hill 1	339	4
Stow Hill 2	808	54
Stow Hill 3	135	2
Pilgwenlli 1	21	73
Pilgwenlli 2	241	187
Pilgwenlli 3	88	69
Pilgwenlli 4	10	9
Shaftesbury 1	119	24
Shaftesbury 2	561	802
Shaftesbury 3	1005	477
Shaftesbury 4	840	766

Allwedd:

Safleoedd cyffredinol MALIC lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

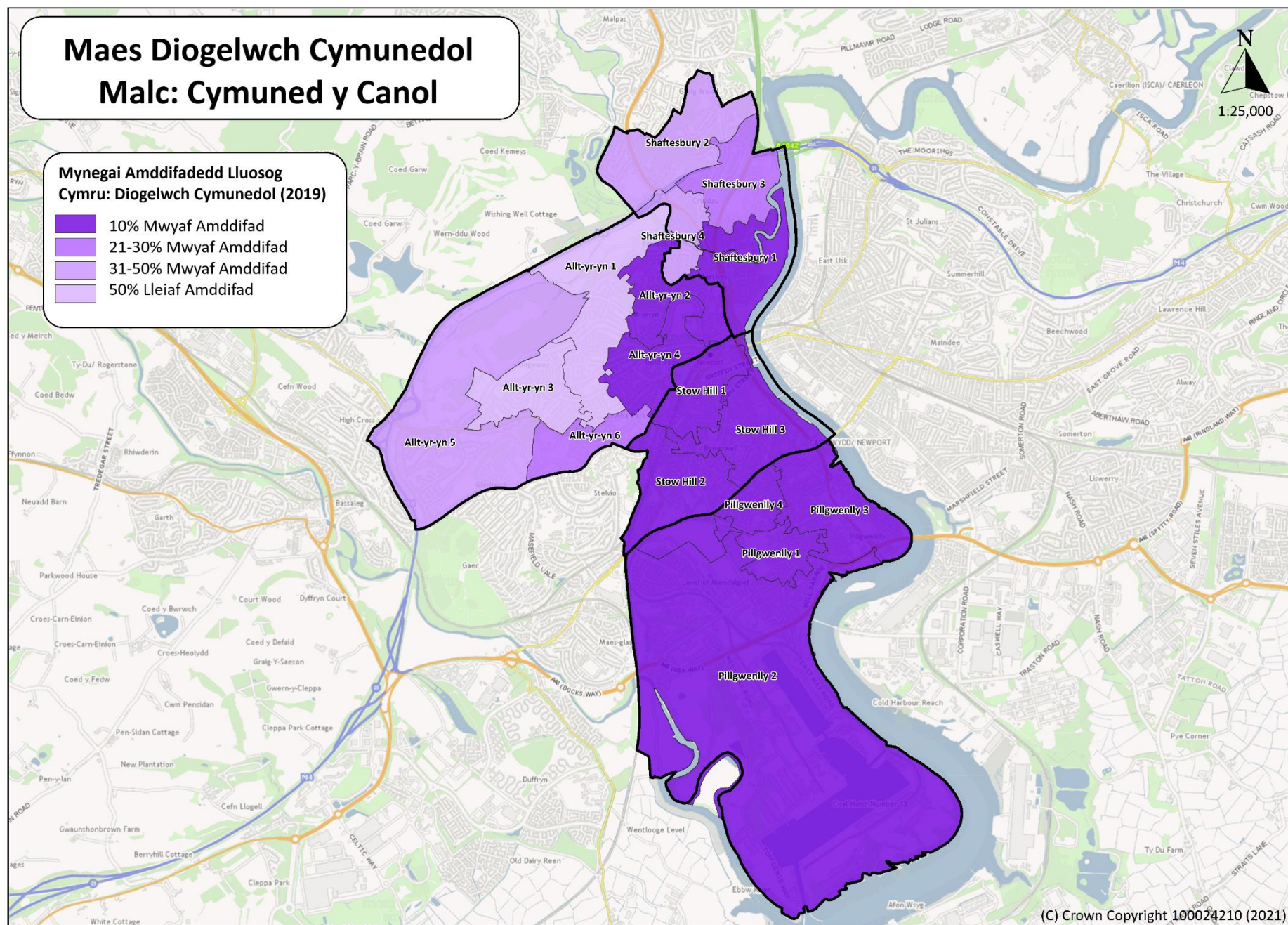

Safleoedd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Safleoedd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos graddfa Maes Diogelwch Cymunedol MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

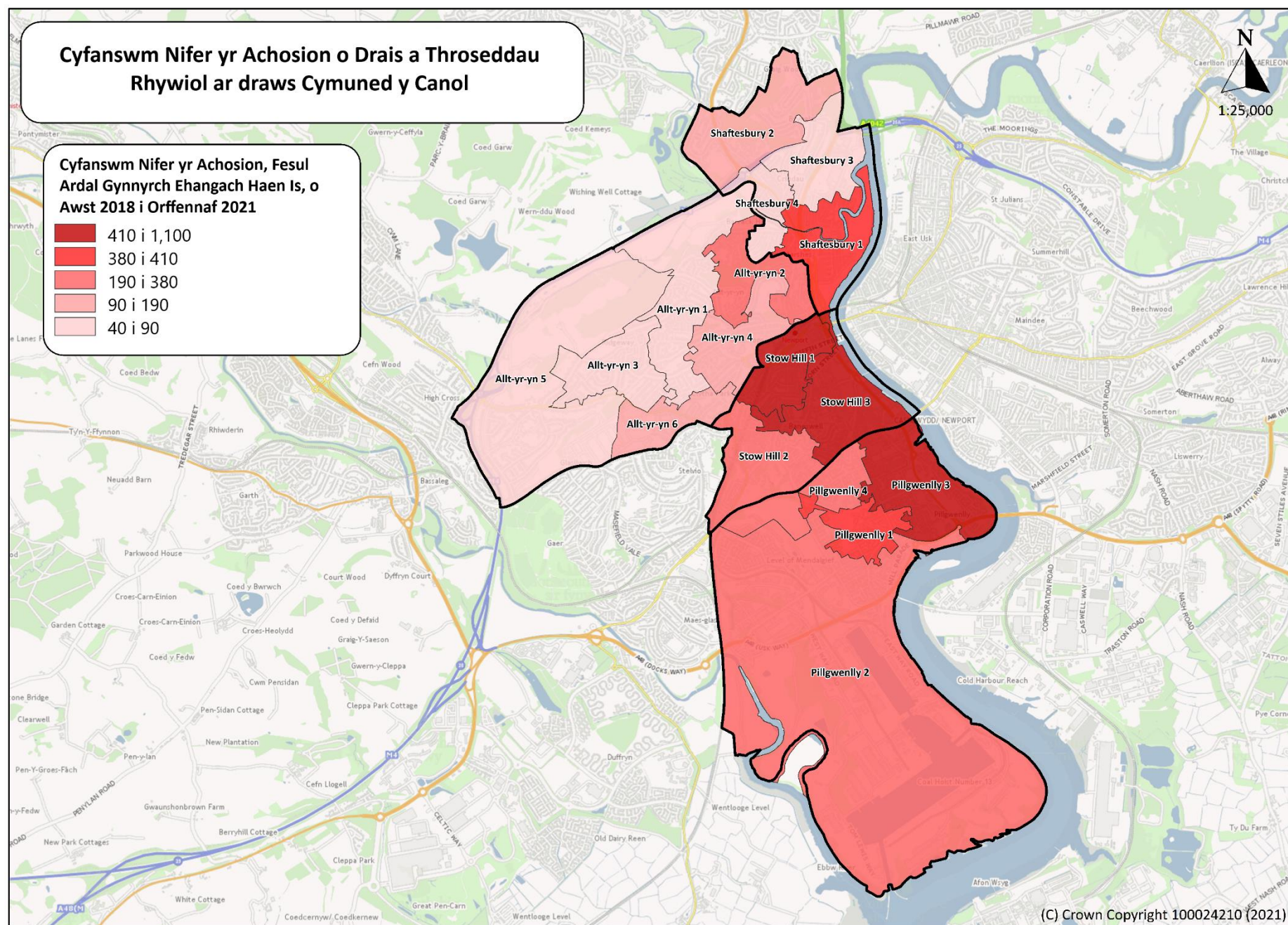
Trais a Throseddau Rhywiol

Yng nghymuned y Canol roedd yr ACEHI gyda'r niferoedd uchaf o achosion o drais a throseddau rhywiol o fis Awst 2018 i fis Gorffennaf 2021 yn Stow Hill 3 (1,099), Stow Hill 1 (986) a Pilgwenlli 3 (551). Mae hyn yn cymharu â'r niferoedd isaf o achosion yn Allt-yr-ynn 1 (45); Allt-yr-ynn 3 (64), Allt-yr-ynn 5 (69), Shaftesbury 4 (83) a Shaftesbury 3 (86).

Ar draws cymuned y Canol roedd nifer yr achosion o drais a throseddau rhywiol rhwng Awst 2018 a Gorffennaf 2021 yn amrywio ar draws ei phedair ward o Stow Hill (2,381); Pilgwenlli (1,418); Shaftesbury (726); ac Allt-yr-ynn (673).

Cyfanswm Nifer yr Achosion o Drais a Throseddau Rhywiol	
Police.uk ⁴²	Achosion o Awst 2018 i Orffennaf 2021
Allt-yr-ynn 1	45
Allt-yr-ynn 2	199
Allt-yr-ynn 3	64
Allt-yr-ynn 4	141
Allt-yr-ynn 5	69
Allt-yr-ynn 6	155
Allt-yr-ynn	673
Stow Hill 1	986
Stow Hill 2	296
Stow Hill 3	1,099
Stow Hill	2,381
Pilgwenlli 1	381
Pilgwenlli 2	190
Pilgwenlli 3	551
Pilgwenlli 4	296
Pilgwenlli	1,418
Shaftesbury 1	407
Shaftesbury 2	150
Shaftesbury 3	86
Shaftesbury 4	83
Shaftesbury	726
Casnewydd	18,073

⁴² www.Police.uk

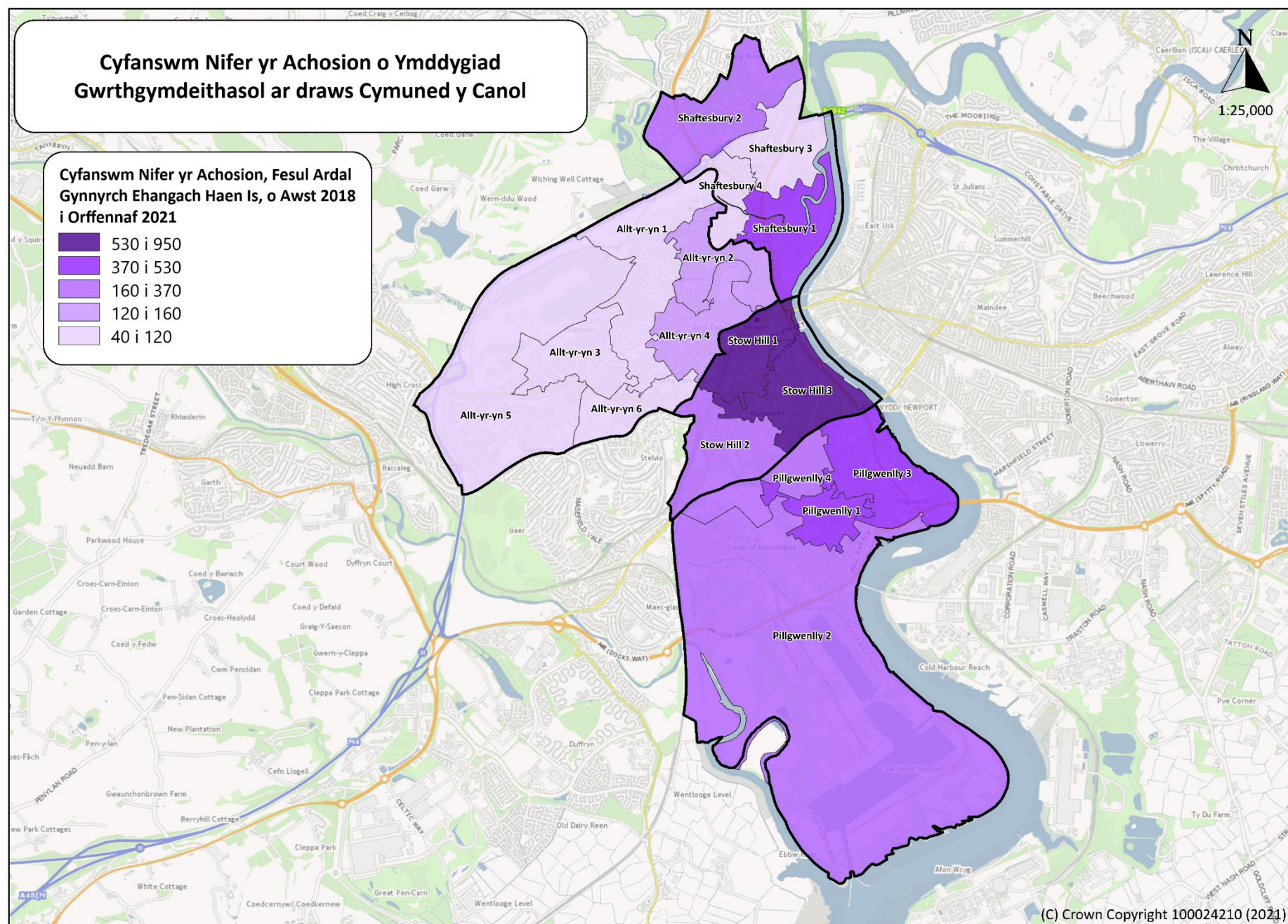
Achosion o Ymddygiad Gwrthgymdeithasol

Yng nghymuned y Canol roedd yr ACEHI gyda'r niferoedd uchaf o achosion o ymddygiad gwrthgymdeithasol o fis Awst 2018 i fis Gorffennaf 2021 yn Stow Hill 3 (943) a Stow Hill 1 (694). Mae hyn yn cymharu â'r niferoedd isaf o achosion yn Allt-yr-ynn 5 (45), Allt-yr-ynn 1 (55), Shaftesbury 4 (57), Shaftesbury 3 (108), Allt-yr-ynn 6 (115) ac Allt-yr-ynn 3 (116).

Ar draws cymuned y Canol roedd nifer yr achosion o ymddygiad gwrthgymdeithasol rhwng Awst 2018 a Gorffennaf 2021 yn amrywio ar draws ei phedair ward o Stow Hill (1,805); Pilgwenlli (1,553); Shaftesbury (752); ac Allt-yr-ynn (595).

Cyfanswm Nifer yr Achosion o Ymddygiad Gwrthgymdeithasol	
Police.uk ⁴³	Achosion o Awst 2018 i Orffennaf 2021
Allt-yr-ynn 1	55
Allt-yr-ynn 2	123
Allt-yr-ynn 3	116
Allt-yr-ynn 4	141
Allt-yr-ynn 5	45
Allt-yr-ynn 6	115
Allt-yr-ynn	595
Stow Hill 1	694
Stow Hill 2	168
Stow Hill 3	943
Stow Hill	1,805
Pilgwenlli 1	452
Pilgwenlli 2	210
Pilgwenlli 3	525
Pilgwenlli 4	366
Pilgwenlli	1,553
Shaftesbury 1	424
Shaftesbury 2	163
Shaftesbury 3	108
Shaftesbury 4	57
Shaftesbury	752
Casnewydd	17,583

⁴³ www.Police.uk

Yr Holl Droseddau Eraill a Gofnodwyd gan yr Heddlu

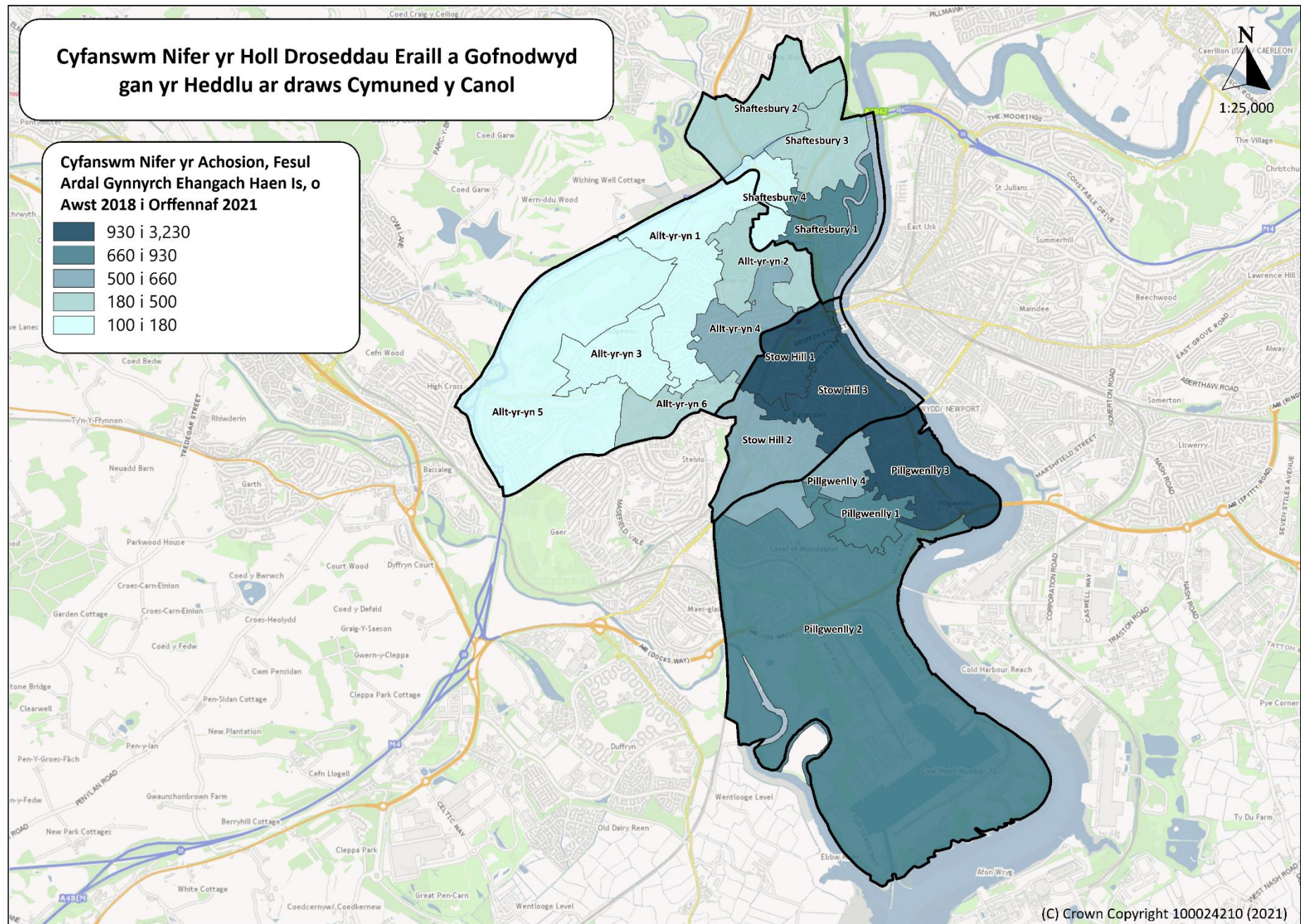
Yng nghymuned y Canol roedd yr ACEHI gyda'r niferoedd uchaf o'r holl droseddau eraill wedi'u cofnodi gan yr heddlu o fis Awst 2018 i fis Gorffennaf 2021 yn Stow Hill 3 (3,223), Stow Hill 1 (1,283) a Pilgwenlli 3 (932).

Mae hyn yn cymharu â'r niferoedd isaf o achosion yn Allt-yr-ynn 1 (109); Shaftesbury 4 (110), Allt-yr-ynn 3 (120) ac Allt-yr-ynn 5 (136).

Ar draws cymuned y Canol roedd nifer yr achosion o'r holl droseddau eraill wedi'u cofnodi gan yr heddlu rhwng Awst 2018 a Gorffennaf 2021 yn amrywio ar draws ei phedair ward o Stow Hill (5,024); Pilgwenlli (2,826); Allt-yr-ynn (1,256); a Shaftesbury (1,250).

Cyfanswm yr Holl Droseddau Eraill a Gofnodwyd	
Police.uk ⁴⁴	Achosion o Awst 2018 i Orffennaf 2021
Allt-yr-ynn 1	109
Allt-yr-ynn 2	184
Allt-yr-ynn 3	120
Allt-yr-ynn 4	502
Allt-yr-ynn 5	136
Allt-yr-ynn 6	205
Allt-yr-ynn	1,256
Stow Hill 1	1,283
Stow Hill 2	518
Stow Hill 3	3,223
Stow Hill	5,024
Pilgwenlli 1	662
Pilgwenlli 2	712
Pilgwenlli 3	932
Pilgwenlli 4	520
Pilgwenlli	2,826
Shaftesbury 1	696
Shaftesbury 2	180
Shaftesbury 3	264
Shaftesbury 4	110
Shaftesbury	1,250
Casnewydd	27,342

⁴⁴ www.Police.uk

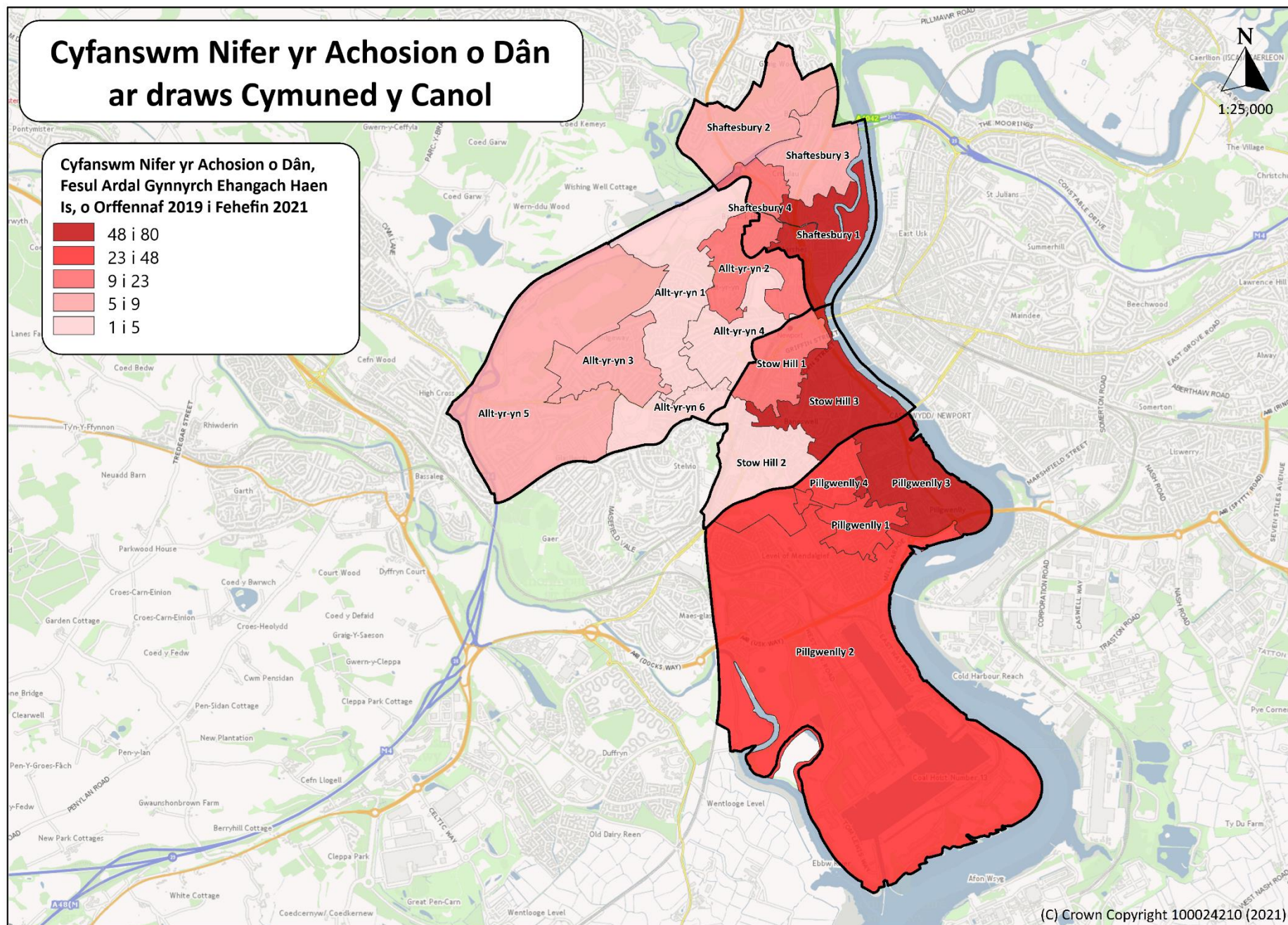
Tân

Yng nghymuned y Canol roedd yr ACEHI gyda'r niferoedd uchaf o achosion o dân o fis Gorffennaf 2019 i fis Mehefin 2021 yn Shaftesbury 1 (80), Stow Hill 3 (80) a Pilgwenlli 3 (48). Mae hyn yn cymharu â'r niferoedd isaf o achosion o dân yn Allt-yr-ynn 4 (1), Stow Hill 2 (2), Allt-yr-ynn 1 (4) ac Allt-yr-ynn 6 (4).

Ar draws cymuned y Canol roedd nifer yr achosion o dân rhwng Gorffennaf 2018 a Mehefin 2021 yn amrywio ar draws ei phedair ward o Allt-yr-ynn (39); Stow Hill (94); Shaftesbury (102); a Pilgwenlli (145).

Cyfanswm Nifer y Digwyddiadau Tân	
GTADC⁴⁵	Digwyddiadau rhwng Gorffennaf 2019 a Mehefin 2021
Allt-yr-ynn 1	4
Allt-yr-ynn 2	18
Allt-yr-ynn 3	5
Allt-yr-ynn 4	1
Allt-yr-ynn 5	7
Allt-yr-ynn 6	4
Allt-yr-ynn	39
Stow Hill 1	12
Stow Hill 2	2
Stow Hill 3	80
Stow Hill	94
Pilgwenlli 1	29
Pilgwenlli 2	45
Pilgwenlli 3	48
Pilgwenlli 4	23
Pilgwenlli	145
Shaftesbury 1	80
Shaftesbury 2	8
Shaftesbury 3	5
Shaftesbury 4	9
Shaftesbury	102
Casnewydd	1,519

⁴⁵ Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru

Sut mae'r trefniadau byw i'r preswylwyr?

MALIC 2019 – Maes Tai

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru⁴⁶ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Diben y maes tai yw nodi tai annigonol, o ran amodau ffisegol a byw, ac argaeledd. Yma, mae amodau byw yn golygu addasrwydd y tai ar gyfer y rhai sy'n byw ynddynt, er enghraifft o ran iechyd a diogelwch, ac addasiadau angenrheidiol. Mae'r maes tai yn cynnwys dau ddangosydd:

- Mae dangosydd sy'n ymwneud â gorlenwi yn mesur canran y bobl sy'n byw ar aelwydydd gorlawn (mesur ystafelloedd gwely ar sail Cyfrifiad 2011).
- Dangosydd newydd wedi'i fodelu ar gyfer tai o ansawdd gwael. Mae'n mesur y tebygolrwydd y bydd tai mewn cyflwr gwael neu'n cynnwys peryglon difrifol (er enghraifft, risg o gwmpo neu dai oer), ac fe'i cyfrifwyd o gymysgedd o arolwg a ffynonellau data gweinyddol gan y Sefydliad Ymchwil Adeiladu (BRE).

Gorlenwi

Daw'r data am bobl sy'n byw ar aelwydydd gorlawn o Gyfrifiad 2011 ac felly nid yw wedi newid o'i gymharu â data 2014. Roedd y data ym MALIC 2011 yn seiliedig ar ddata o Gyfrifiad 2001 ond ni ellir ei gymharu â data mwy diweddar oherwydd newid i'r mesur ar sail nifer yr ystafelloedd gwely. Mae'r dangosydd hwn yn mesur a yw llety aelwyd yn orlawn (ar sail nifer yr ystafelloedd gwely). Defnyddir oedrannau aelodau'r aelwyd a'u perthynas â'i gilydd i gyfrifo nifer yr ystafelloedd gwely sydd eu hangen arnynt, ar sail fformiwla safonol. Gweler adroddiad technegol MALIC 2019⁴⁷ am fwy o fanylion.

Tai o Ansawdd Gwael

Ym MALIC 2019, mae'r maes tai yn cyflwyno dangosydd modelu newydd ar gyfer tai o ansawdd gwael. Mae'r dangosydd hwn yn helpu i gofnodi cyflwr ffisegol ac amodau byw. Dyma'r tro cyntaf i ddefnyddio data wedi'i fodelu mewn unrhyw faes o MALIC, ac mae wedi gwella'r ystod o wybodaeth am dai sydd ar gael yn yr ardal leol. Fodd bynnag, un anfantais o ddefnyddio data wedi'i fodelu'n barhaus yw'r cyfyngiad posibl o ran adlewyrchu effaith ymyriadau diweddar neu newidiadau eraill. Os yw'n llywio penderfyniadau, dylid defnyddio data wedi'i fodelu ar y cyd â data neu wybodaeth leol gadarn a chyfredol lle bynnag y bo'n bosibl.

Cyfrifir y dangosydd newydd gan ddefnyddio model a adeiladwyd o ddata arolwg, sy'n gwneud rhagfynegiadau tebygolrwydd am anheddau lefel unigol yng Nghymru, gan ddefnyddio ystod o setiau data gweinyddol fel mewnbynau. Gweler adroddiad technegol MALIC 2019 am fwy o fanylion. Mae hyn yn ein galluogi i amcangyfrif y tebygolrwydd y bydd gan anheddau mewn ardal benodol:

- berygl Categori 1 oherwydd gormod o oerfel, cwmpïadau neu beryglon eraill o dan y System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai (SMIDT)⁴⁸
- neu y byddant mewn cyflwr gwael

Ystyrir bod gan annedd berygl Categori 1 o ganlyniad i oerfel gormodol os oes bygythiad difrifol o dymheredd dan do is-optimaid. Asesir bod gan annedd berygl Categori 1 o ran cwmpïadau os ystyrir bod risg ddifrifol o gwmpo ar y grisiau, rhwng lefelau neu ar arwynebau gwastad, neu gwmpo sy'n gysylltiedig â bath, cawod neu gyfleuster tebyg. Dywedir bod annedd mewn cyflwr gwael os yw o leiaf un o'r elfennau adeiladwaith allweddol yn hen ac mae angen ei hadnewyddu neu ei hatgyweirio'n sylweddol oherwydd ei chyflwr; neu mae mwy nag un o'r cydrannau adeiladwaith eraill yn hen ac mae angen eu hadnewyddu neu eu hatgyweirio'n sylweddol. Sylwer bod angen i dai cymdeithasol gynnal Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC)⁴⁹, ac felly mewn

⁴⁶ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

⁴⁷ [Adroddiad Technegol MALIC 2019](#)

⁴⁸ [System Mesur Iechyd a Diogelwch Tai \(SMIDT\)](#)

⁴⁹ [Safon Ansawdd Tai Cymru \(SATC\)](#)

ardaloedd lle mae cyfran uchel o dai cymdeithasol, mae'r data wedi'i fodelu yn tueddu i ddangos tebygolrwydd is o dai o ansawdd gwael.

Safleoedd Tai 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-955
Casnewydd	95	12.6	25.3	27.4	37.9
Cymru	1,909	10	20	30	50

Mae ACEHI Allt-yr-ynn 6, Stow Hill 1, Stow Hill 3, Pilgwenlli 1, Pilgwenlli 2 a Philgwenlli 3 wedi'u rhestru yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Tai, tra bod Shaftesbury 1 a Shaftesbury 4 wedi'u rhestru yn y 20% mwyaf difreintiedig. O gymharu roedd AGEHI Allt-yr-ynn 1 yn yr 20% lleiaf difreintiedig; Shaftesbury 2 yn y 30% lleiaf difreintiedig; Stow Hill 2 yn y 30% mwyaf difreintiedig; a Philgwenlli 4 yn yr 20% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

O ran y maes Tai, mae Stow Hill a Philgwenlli yn rhai o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda 2 o'r 3 AGEHI yn Stow Hill a 3 o'r 4 AGEHI ym Philgwenlli yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Safleoedd MALIC	Tai
Allt-yr-ynn 1	1819	1660
Allt-yr-ynn 2	187	248
Allt-yr-ynn 3	1761	1392
Allt-yr-ynn 4	838	586
Allt-yr-ynn 5	1657	1402
Allt-yr-ynn 6	459	33
Stow Hill 1	339	161
Stow Hill 2	808	543
Stow Hill 3	135	25
Pilgwenlli 1	21	30
Pilgwenlli 2	241	135
Pilgwenlli 3	88	62
Pilgwenlli 4	10	310
Shaftesbury 1	119	220
Shaftesbury 2	561	1507
Shaftesbury 3	1005	660
Shaftesbury 4	840	342

Allwedd:

Safleoedd cyffredinol MALIC lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

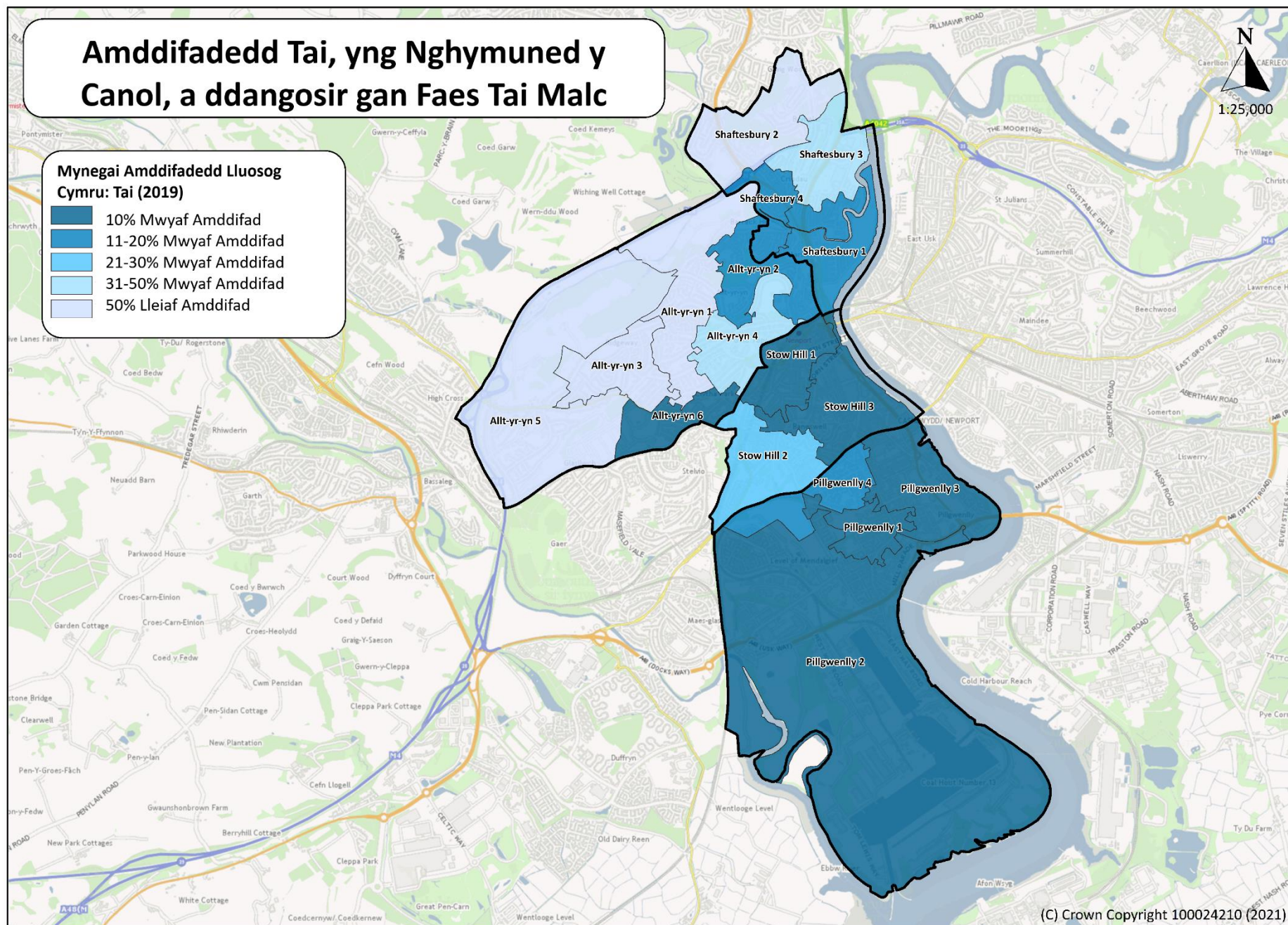

Safleoedd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Safleoedd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos safle Maes Tai MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

MALIC 2019 – Maes Mynediad i Wasanaethau

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru⁵⁰ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpeisir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Mae'r maes mynediad i wasanaethau yn mesur mynediad corfforol trwy amserau teithiau dychwelyd cyfartalog (mewn munudau) i 8 gwasanaeth gan ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus a 9 gwasanaeth sy'n defnyddio trafndiaeth breifat. Mae dangosydd mynediad i wasanaethau digidol hefyd wedi'i ychwanegu ar gyfer MALIC 2019, sy'n mesur mynediad i fand eang cyflym iawn. Amlinellir y dangosyddion sy'n cyfrannu at y maes hwn isod.

- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Fferyllfa
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Siop Fwyd
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Feddygfa
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Swyddfa Bost
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Ysgol Gynradd
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Lyfrgell Gyhoeddus
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Gyfleuster Chwaraeon
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Ysgol Uwchradd
- Amser teithio preifat cyfartalog i Orsaf Betrol
- % Diffyg argaeledd band eang ar 30Mb/s

Mynediad Corfforol

Rydym wedi diweddaru cyfres o ddangosyddion MALIC 2014 sy'n mesur amserau teithio i wasanaethau allweddol. Er nad yw egwyddorion y fethodoleg ar gyfer mesur amserau teithio wedi newid rhwng MALIC 2014 a MALIC 2019 – mae'r pecynnau cymorth technegol a ddefnyddiwyd wedi newid yn sylweddol i geisio cynyddu cywirdeb, cadernid a'r modd i ailadrodd y data. Ceir manylion llawn am yr hyn sydd wedi newid, a'r paramedrau a ddefnyddiwyd ar gyfer cyfrifiadau MALIC 2019, yn yr Adroddiad Technegol⁵¹.

Oherwydd y gwelliannau a wnaed, dylid bod yn ofalus wrth ddehongli newidiadau yng ngwerthoedd y dangosydd amser teithio, nad ydynt yn gwbl gymaradwy â data hŷn.

Ar gyfer MALIC 2019, cyfrifwyd amserau teithio trafndiaeth gyhoeddus (cerdded a defnyddio bws cyhoeddus, trŵn cyhoeddus neu fws cenedlaethol) i'r pwynt mynediad agosaf ar gyfer gwasanaeth penodol gan ddefnyddio propeR, cynllunydd teithiau amlfoddol ffynhonnell agored (ceir mwy o wybodaeth yn ystorfa GitHub⁵²).

Cyfrifwyd amserau teithio trafndiaeth breifat i'r man mynediad agosaf ar gyfer gwasanaeth penodol gan ddefnyddio'r llyfrgell pgRouting o fewn PostGIS. Cipiwyd y rhwydwaith cerbydau ar ffurf Rhwydwaith Prifffyrdd MasterMap yr Arolwg Ordnans, gyda'r cyflymder cerbydau cyfartalog yn seiliedig ar Ddata Cyflymder Cyfartalog o Basemap.

Mae data cyflymder cyfartalog yn adlewyrchu'r cyflymder cerbydau cyfartalog ar draws 2018. Cafwyd geometreg y ffordd, amserlenni trafndiaeth gyhoeddus a'r holl darddiadau gwasanaethau ym mis Mawrth 2019.

Mynediad Digidol

Cyfrifir y dangosydd mynediad digidol fel cyfran y cartrefi a'r busnesau bach nad ydynt yn gallu cael band eang llinell sefydlog ar gyflymder cysoni lawrlwytho o 30Mb/s neu uwch (band eang cyflym iawn). Mae hyn yn cynnwys eiddo heb fand eang. Y ffynhonnell yw Adroddiad Cysylltu'r Gwledydd Ofcom ar gyfer Gwanwyn 2019⁵³.

⁵⁰ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

⁵¹ [Adroddiad Technegol MALIC 2019](#)

⁵² [Ystorfa GitHub](#)

⁵³ [Adroddiad Cysylltu'r Gwledydd Ofcom ar gyfer Gwanwyn 2019](#)

Safleoedd Mynediad i Wasanaethau 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-955
Casnewydd	95	2.1	8.4	23.2	43.2
Cymru	1,909	10	20	30	50

Ar draws cymuned y Canol, nid oedd unrhyw ACEHI yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Mynediad i Wasanaethau. Gydag Allt-yr-ynn 2 a Philgwenlli 3 yn yr 20% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru; a Stow Hill 1, Shaftesbury 1 a Shaftesbury 2 yn y 30% mwyaf difreintiedig. O gymharu roedd AGEHI Allt-yr-ynn 5 yn y 10% lleiaf difreintiedig; Stow Hill 2 yn yr 20% lleiaf difreintiedig; Shaftesbury 3 yn y 40% lleiaf difreintiedig; a Philgwenlli 1, Pilgwenlli 2 a Philgwenlli 4 yn y 30% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

Ar gyfer y maes Mynediad i Wasanaethau mae rhai amrywiadau ar draws yr ACEHI ym mhob ward, gydag Allt-yr-ynn yn dangos bod 1 o'i hardaloedd gynnyrch ehangach haen is yn yr 20% mwyaf difreintiedig a'r 5 AGEHI arall yn y 40% lleiaf difreintiedig yng Nghymru.

	Safleoedd MALIC	Mynediad i Wasanaethau
Allt-yr-ynn 1	1819	1475
Allt-yr-ynn 2	187	334
Allt-yr-ynn 3	1761	1701
Allt-yr-ynn 4	838	1322
Allt-yr-ynn 5	1657	1772
Allt-yr-ynn 6	459	1196
Stow Hill 1	339	526
Stow Hill 2	808	1538
Stow Hill 3	135	838
Pilgwenlli 1	21	444
Pilgwenlli 2	241	413
Pilgwenlli 3	88	352
Pilgwenlli 4	10	445
Shaftesbury 1	119	405
Shaftesbury 2	561	418
Shaftesbury 3	1005	1306
Shaftesbury 4	840	1102

Allwedd:

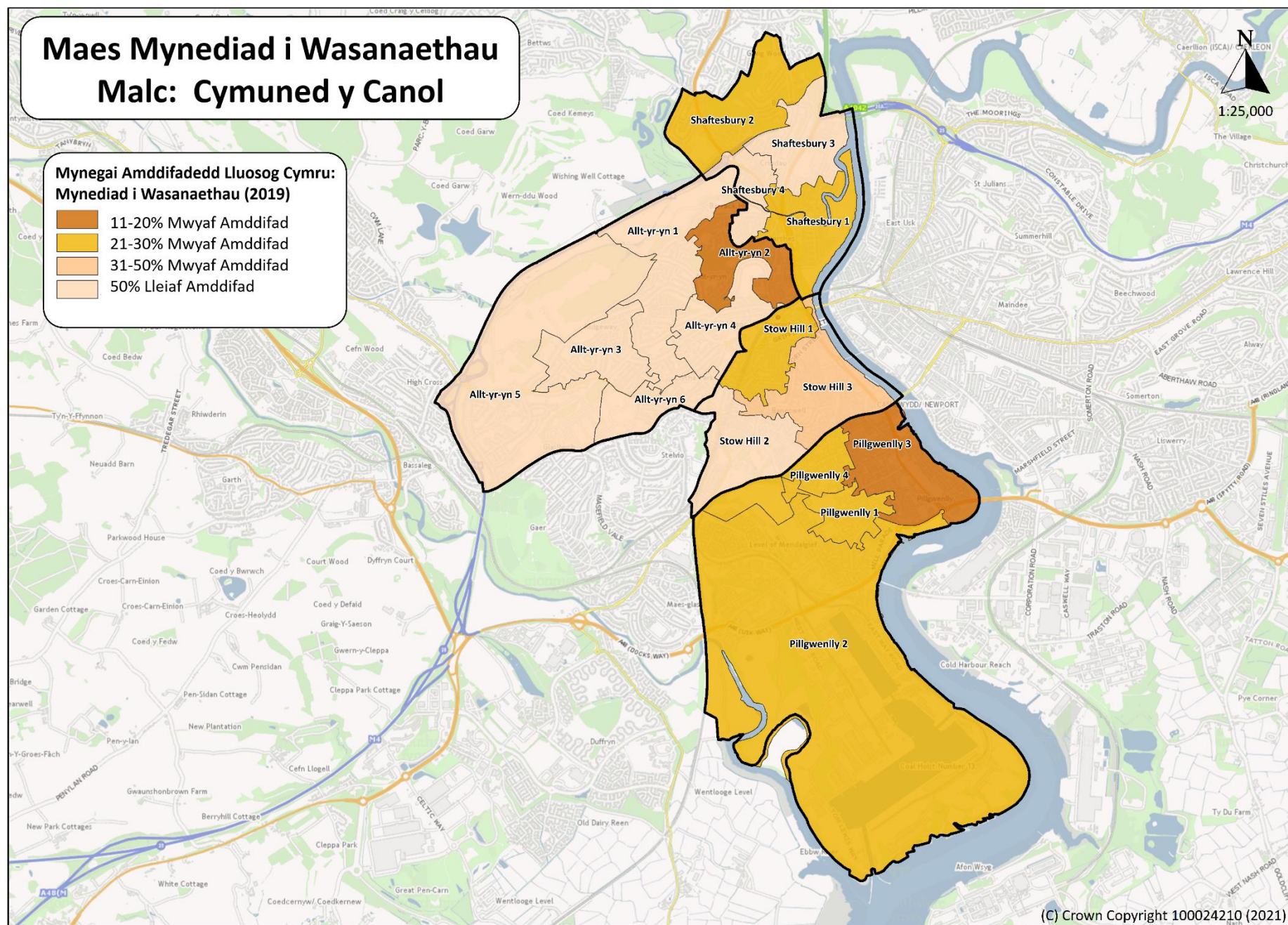
Safleoedd cyffredinol MALIC lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Safleoedd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Safleoedd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos safle Maes Mynediad i Wasanaethau MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Is ddynodedig o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

Cartrefi Gwag

Ar draws cymuned y Canol roedd nifer y cartrefi gwag yn amrywio ar draws ei phedair ward o Shaftesbury (32); Allt-yr-ynn (45); Stow Hill (56); a Philgwenlli (87).

Nifer y Cartrefi Gwag	
Prosbectws Tai CDC Mehefin 2021⁵⁴	Nifer
Allt-yr-ynn	45
Stow Hill	56
Pilgwenlli	87
Shaftesbury	32
Casnewydd	625

Mae'r ddelwedd thematig isod yn dangos nifer y cartrefi gwag o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

Tai Fforddiadwy

Ar draws cymuned y Canol, roedd canran y stoc bresennol sy'n dai fforddiadwy yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward o Stow Hill (9%); Allt-yr-ynn (14%); Shaftesbury (21%); a Philgwenlli (36%).

Stoc Bresennol sy'n Dai Fforddiadwy	
Prosbectws Tai CDC Mehefin 2021	%
Allt-yr-ynn	14
Stow Hill	9
Pilgwenlli	36
Shaftesbury	21

Mae'r ddelwedd thematig isod yn dangos canran y stoc bresennol sy'n dai fforddiadwy o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

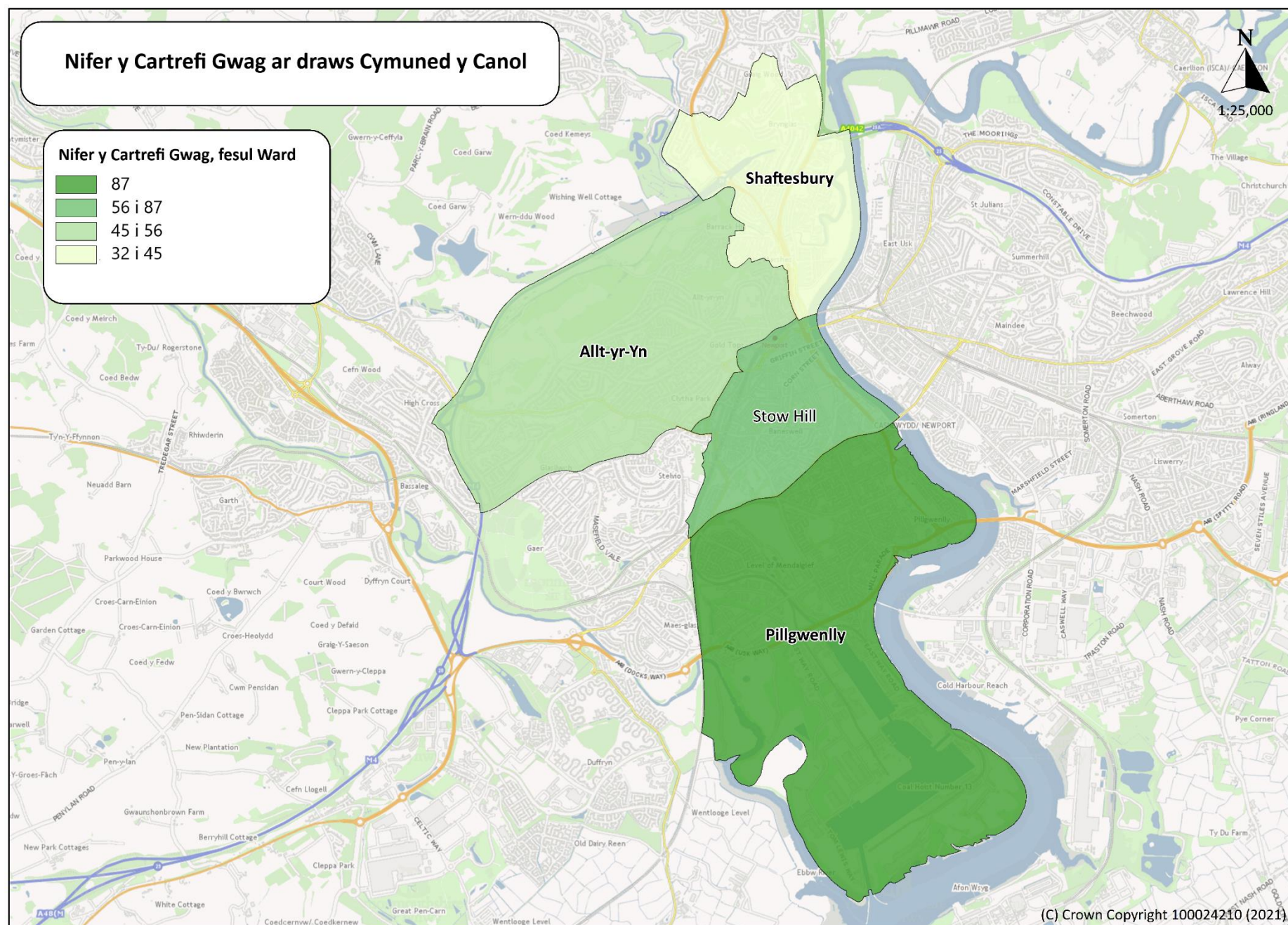
Chwilio am Lety

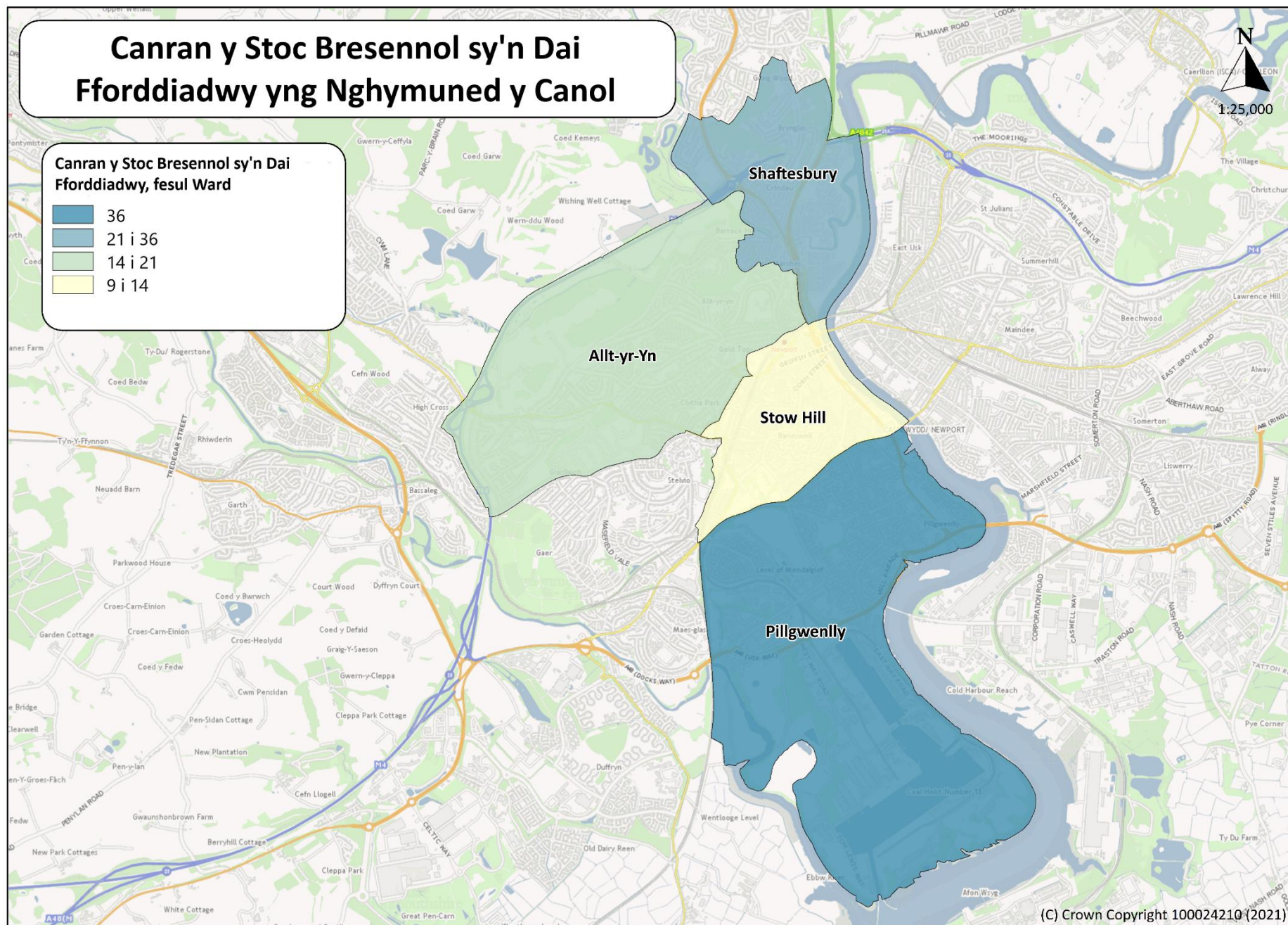
Ar draws cymuned y Canol, roedd canran yr ymgeiswyr tai a oedd yn chwilio am lety yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward o Bilgwenlli (15%); Shaftesbury (16%); Stow Hill (26%); ac Allt-yr-ynn (32%).

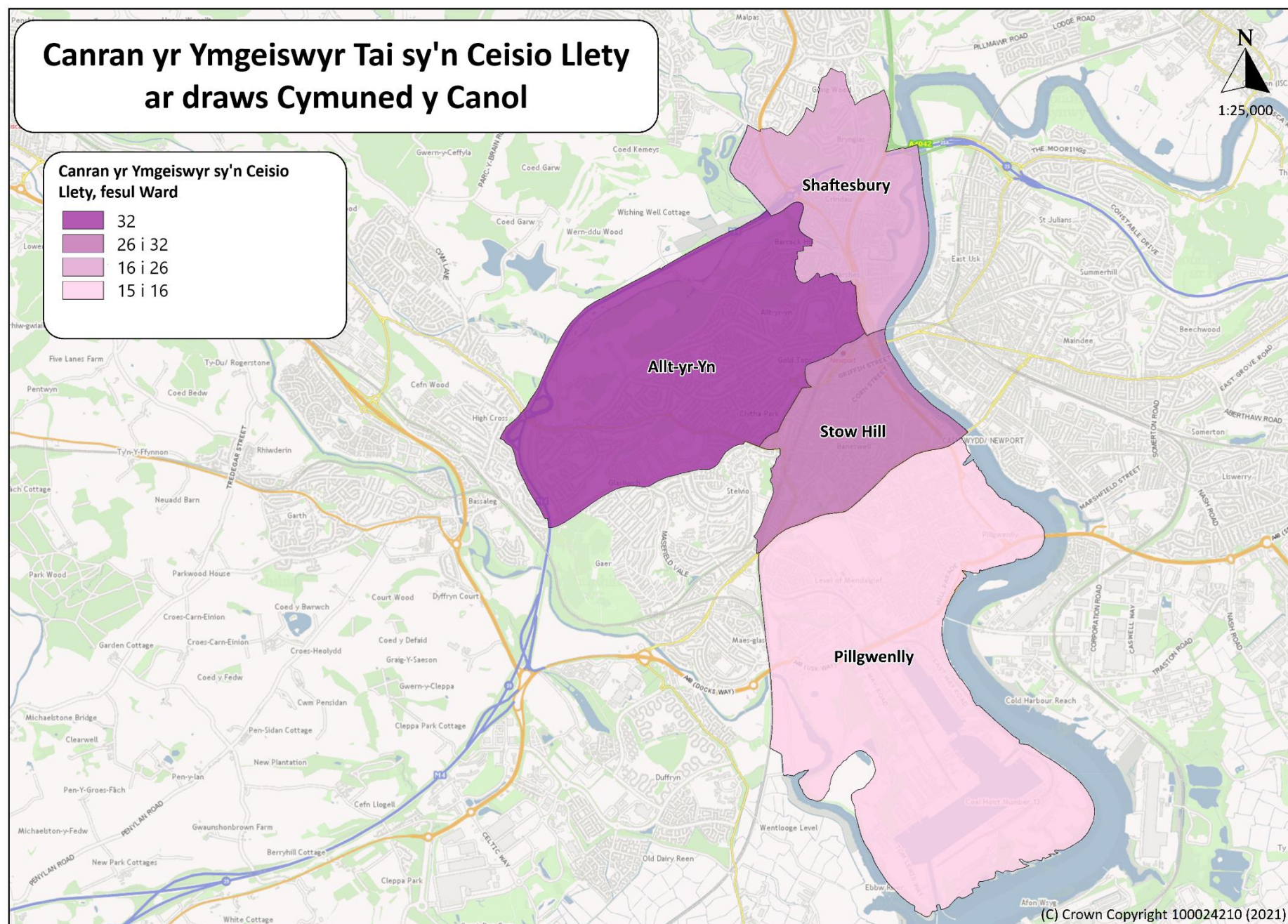
Ymgeiswyr Tai yn Chwilio am Lety	
Prosbectws Tai CDC Mehefin 2021	%
Allt-yr-ynn	32
Stow Hill	26
Pilgwenlli	15
Shaftesbury	16

Mae'r ddelwedd thematig isod yn dangos canran yr ymgeiswyr tai yn chwilio am lety o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

⁵⁴ Prosbectws Tai Cyngor Dinas Casnewydd Mehefin 2021

Adran 5: Lles Diwylliannol

Mae lles diwylliannol yn cwmpasu meysydd fel tollau, credoau a rennir, ymddygiadau a hunaniaeth. Gallai gwybodaeth a allai fod yn ddefnyddiol wrth asesu lles diwylliannol ardal gynnwys mesurau sy'n ymwneud â threftadaeth, iaith a thraddodiadau, a chymryd rhan mewn gweithgareddau hamdden, creadigol a diwylliannol.

Ar hyn o bryd, prin yw'r mesurau sydd ar gael ar lefel ward neu AGEHI i gefnogi'r asesiad ardal leol o les diwylliannol.

Beth yw prif iaith y gymuned?

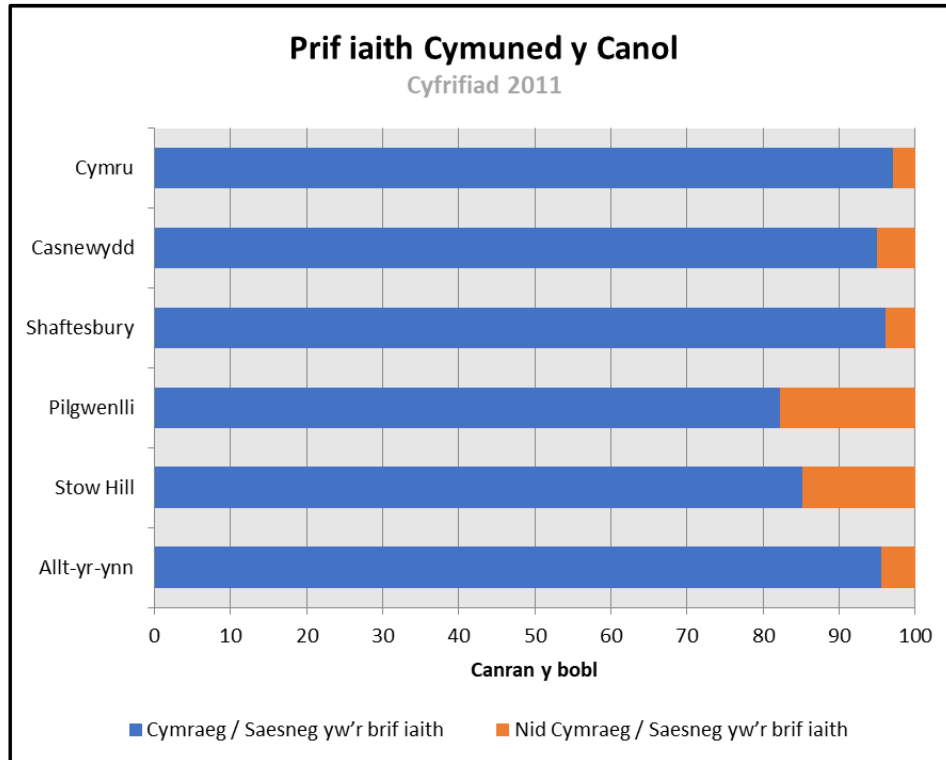
Roedd data'r Cyfrifiad diweddaraf yn 2011⁵⁵ yn dangos bod canran y preswylwyr (3 oed a hŷn) yng nghymuned y Canol a nododd mai Cymraeg / Saesneg oedd eu prif iaith yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward, sef Pilgwenlli (82.3%); Stow Hill (85.2%); Allt-yr-ynn (95.6%); a Shaftesbury (96.2%); a oedd yn cymharu â 95.0% ar gyfer Casnewydd a 97.1% ar gyfer Cymru.

Prif iaith y gymuned								
Cyfrifiad 2011	Pawb arferol 3 oed a hŷn		Cymraeg / Saesneg		Nid Cymraeg / Saesneg		Iaith arwyddion (gan gynnwys yn y Gymraeg / Saesneg)	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn 1	1,527	96.4	1,481	97.0	46	3.0	0	0.0
Allt-yr-ynn 2	1,396	95.4	1,324	94.8	72	5.2	2	0.1
Allt-yr-ynn 3	1,462	96.6	1,434	98.1	28	1.9	0	0.0
Allt-yr-ynn 4	1,344	96.8	1,250	93.0	94	7.0	0	0.0
Allt-yr-ynn 5	1,424	97.1	1,390	97.6	34	2.4	4	0.3
Allt-yr-ynn 6	1,323	96.7	1,224	92.5	99	7.5	0	0.0
Allt-yr-ynn	8,476	96.5	8,103	95.6	373	4.4	6	0.1
Stow Hill 1	1,580	95.6	1,378	87.2	202	12.8	1	0.1
Stow Hill 2	1,352	97.1	1,252	92.6	100	7.4	0	0.0
Stow Hill 3	1,662	96.1	1,283	77.2	379	22.8	3	0.2
Stow Hill	4,594	96.2	3,913	85.2	681	14.8	4	0.1
Pilgwenlli 1	1,720	95.4	1,388	80.7	332	19.3	0	0.0
Pilgwenlli 2	1,493	95.2	1,272	85.2	221	14.8	0	0.0
Pilgwenlli 3	2,476	95.3	2,045	82.6	431	17.4	3	0.1
Pilgwenlli 4	1,289	95.7	1,035	80.3	254	19.7	2	0.2
Pilgwenlli	6,978	95.4	5,740	82.3	1,238	17.7	5	0.1
Shaftesbury 1	1,245	94.7	1,171	94.1	74	5.9	1	0.1
Shaftesbury 2	1,273	97.4	1,219	95.8	54	4.2	1	0.1
Shaftesbury 3	1,060	96.0	1,038	97.9	22	2.1	1	0.1
Shaftesbury 4	1,347	95.6	1,308	97.1	39	2.9	0	0.0
Shaftesbury	4,925	95.9	4,736	96.2	189	3.8	3	0.1
Casnewydd	139,849	96.0	132,901	95.0	6,948	5.0	71	0.1
Cymru	2,955,841	96.5	2,871,405	97.1	84,436	2.9	1,118	0.0

⁵⁵ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Roedd amrywiad hefyd rhwng yr ACEHI ym mhob un o'r wardiau yn amrywio o 92.5% i 98.1% yn Allt-yr-ynn; 77.2% i 92.6% yn Stow Hill; 80.3% i 85.2% ym Mhigwenlli; a 94.1% i 97.9% yn Shaftesbury.

Roedd gan Bilgwenlli a Stow Hill ganran is o breswylwyr (3 oed a hŷn) a nododd mai Cymraeg / Saesneg oedd eu prif iaith o gymharu â chyfartaledd Casnewydd; roedd gan Shaftesbury ac Allt-yr-ynn ganran uwch.

Pwy sy'n siarad Cymraeg yn y gymuned?

Roedd data'r Cyfrifiad diweddaraf yn 2011⁵⁶ yn dangos bod canran y preswylwyr (3 oed a hŷn) yng nghymuned y Canol a nododd eu bod yn gallu siarad Cymraeg yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward, sef Stow Hill (8.3%); Pilgwenlli (8.5%); Shaftesbury (8.5%); ac Allt-yr-ynn (9.8%), o gymharu â 9.3% ar gyfer Casnewydd a 19.0% ar gyfer Cymru.

Roedd amrywiad hefyd rhwng yr ACEHI ym mhob un o'r wardiau yn amrywio o 8.8% i 12.0% yn Allt-yr-ynn; 5.1% i 10.5% yn Stow Hill; 7.1% i 9.9% ym Mhlgwenlli; a 7.0% i 9.9% yn Shaftesbury.

Roedd gan Allt-yr-ynn ganran uwch o breswylwyr (3 oed a hŷn) a nododd eu bod yn gallu siarad Cymraeg o gymharu â chyfartaledd Casnewydd; roedd gan Bilgwenlli, Shaftesbury a Stow Hill ganran is.

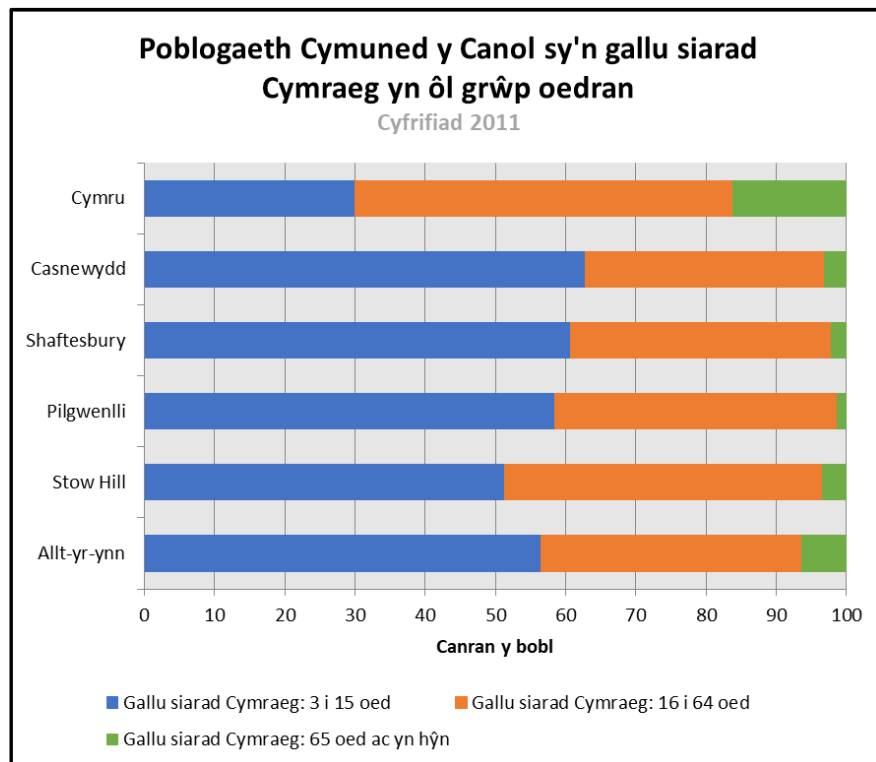
Sgiliau iaith Gymraeg y gymuned (3 oed a hŷn)								
Cyfrifiad 2011	Gallu siarad Cymraeg		Gallu siarad Cymraeg (3 i 15 oed)		Gallu siarad Cymraeg (16 i 64 oed)		Gallu siarad Cymraeg (65 oed a hŷn)	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
Allt-yr-ynn 1	135	8.8	78	57.8	38	28.1	19	14.1
Allt-yr-ynn 2	167	12.0	116	69.5	49	29.3	2	1.2
Allt-yr-ynn 3	145	9.9	65	44.8	68	46.9	12	8.3
Allt-yr-ynn 4	126	9.4	75	59.5	46	36.5	5	4.0
Allt-yr-ynn 5	132	9.3	72	54.5	47	35.6	13	9.8
Allt-yr-ynn 6	123	9.3	62	50.4	59	48.0	2	1.6
Allt-yr-ynn	828	9.8	468	56.5	307	37.1	53	6.4
Stow Hill 1	154	9.7	71	46.1	76	49.4	7	4.5
Stow Hill 2	142	10.5	89	62.7	50	35.2	3	2.1
Stow Hill 3	84	5.1	35	41.7	46	54.8	3	3.6
Stow Hill	380	8.3	195	51.3	172	45.3	13	3.4
Pilgwenlli 1	171	9.9	119	69.6	49	28.7	3	1.8
Pilgwenlli 2	107	7.2	72	67.3	34	31.8	1	0.9
Pilgwenlli 3	225	9.1	95	42.2	127	56.4	3	1.3
Pilgwenlli 4	92	7.1	62	67.4	29	31.5	1	1.1
Pilgwenlli	595	8.5	348	58.5	239	40.2	8	1.3
Shaftesbury 1	97	7.8	56	57.7	38	39.2	3	3.1
Shaftesbury 2	89	7.0	55	61.8	31	34.8	3	3.4
Shaftesbury 3	105	9.9	76	72.4	27	25.7	2	1.9
Shaftesbury 4	129	9.6	68	52.7	60	46.5	1	0.8
Shaftesbury	420	8.5	255	60.7	156	37.1	9	2.1
Casnewydd	13,002	9.3	8,164	62.8	4,436	34.1	402	3.1
Cymru	562,016	19.0	168,750	30.0	302,334	53.8	90,932	16.2

⁵⁶ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

O fewn cymuned y Canol, roedd y rhaniad oedran ar gyfer preswylwyr sy'n gallu siarad Cymraeg yn amrywio ar draws pob un o'i phedair ward. Shaftesbury oedd â'r ganran uchaf o'u poblogaeth rhwng 3 a 15 oed sy'n gallu siarad Cymraeg (60.7%), ac yna Pilgwenlli (58.5%); Allt-yr-ynn (56.5%); a'r ganran isaf yn Stow Hill (51.3%). Roedd hyn yn cymharu â 62.8% ar gyfer Casnewydd a 30.0% ar gyfer Cymru.

Stow Hill oedd â'r ganran uchaf o'u poblogaeth rhwng 16 a 64 oed sy'n gallu siarad Cymraeg (45.3%), ac yna Pilgwenlli (40.2%); a'r ganran isaf yn Allt-yr-ynn a Shaftesbury (37.1%). Roedd hyn yn cymharu â 34.1% ar gyfer Casnewydd a 53.8% ar gyfer Cymru.

Allt-yr-ynn oedd â'r ganran uchaf o'u poblogaeth 65 oed a hŷn sy'n gallu siarad Cymraeg (6.4%), ac yna Stow Hill (3.4%); Shaftesbury (2.1%); a'r ganran isaf ym Mhilogwenlli (1.3%). Roedd hyn yn cymharu â 3.1% ar gyfer Casnewydd a 16.2% ar gyfer Cymru.

Adran 6: Lles Amgylcheddol

Gall ein hamgylchedd a sut rydym yn teimlo amdano effeithio ar ein lles. Mae lles amgylcheddol yn cwmpasu ystod eang o feysydd. Mae'r rhain yn cynnwys deall cyflwr presennol ein hamgylchedd naturiol ac effaith ein gweithredoedd arno. Mae hefyd yn cynnwys rheoli a diogelu'r amgylchedd a deall unrhyw risgiau i ni ein hunain ac eraill o'r amgylchedd o'n cwmpas.

Beth yw cyfansoddiad yr amgylchedd?

MALIC – Maes yr Amgylchedd Ffisegol

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru⁵⁷ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol: Diben y maes hwn yw mesur ffactorau yn yr ardal leol a all effeithio ar les neu ansawdd bywyd y sawl sy'n byw yn yr ardal. Mae maes yr amgylchedd ffisegol yn cynnwys tri is-faes fel a ganlyn:

- Ansawdd Aer (tri dangosydd)
- Perygl Llifogydd (un dangosydd)
- Mannau Gwyrdd (dau ddangosydd)

Bu sawl newid methodolegol i faes yr amgylchedd ffisegol rhwng MALIC 2014 a MALIC 2019. Ym MALIC 2014, roedd yr is-faes Ansawdd Aer yn cynnwys dau ddangosydd – Crynodiadau Aer ac Allyriadau Aer – a gyfrifwyd gan ddefnyddio cyfuniad o ddata crynodiadau ar gyfer amrywiaeth o lygryddion ac Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer. Mae'r is-faes wedi'i symleiddio ar gyfer MALIC 2019 ac mae bellach yn cynnwys tri dangosydd ar sail gwerthoedd crynodiad cyfartalog wedi'u pwysoli gan y boblogaeth o'r llygryddion canlynol:

- Nitrogen deuocsid (NO₂)
- Gronynnau < 10 µm (PM₁₀)
- Gronynnau < 2.5 µm (PM_{2.5})

Mae is-faes Mannau Gwyrdd wedi'i gynnwys ym MALIC 2019 yn hytrach nag is-faes Agosrwydd at Safleoedd Gwaredu Gwastraff a Diwydiannol. Mae'r is-faes hwn yn cynnwys dau ddangosydd:

- Agosrwydd at fannau gwyrdd naturiol hygrych – mesur canran yr aelwydydd o fewn 300 metr o fan gwyrdd naturiol hygrych
- Sgôr manau gwyrdd amgylchynol – mesur Mynegai Llystyfiant Gwahaniaeth wedi'i Normaleiddio (MLIGN) cymedrig ar gyfer aelwydydd.

Mae'r is-faes Perygl Llifogydd ar gyfer MALIC 2019 wedi dod o set ddata Asesu Perygl Llifogydd Cymru (APLIC) a ddatblygwyd ac a ddarparwyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC). Mae'r data hwn yn cynnwys gwybodaeth am berygl llifogydd o afonydd, y môr a llifogydd dŵr wyneb. Mae hyn yn newid o MALIC 2014 lle nad oedd cyfrifiad yr is-faes Perygl Llifogydd yn cynnwys llifogydd dŵr wyneb.

Dangosyddion Ansawdd Aer

Mae'r is-faes Ansawdd Aer yn cynnwys tri dangosydd ar wahân sy'n mesur crynodiadau o lygryddion allweddol. Fe'u creir gan ddefnyddio mesuriadau o lygryddion a allai gael effeithiau negyddol ar iechyd pobl a/neu'r amgylchedd, ar sail y ddealltwriaeth feddygol a gwyddonol orau, ac fe'u cynigir fel mesur procsi o ansawdd yr amgylchedd cyfagos. Mae ansawdd aer gwael yn awgrymu agosrwydd at weithgareddau penodol fel symudiad traffig, hylosgi domestig a safleoedd diwydiannol – gweithgareddau a allai gael effaith negyddol ar ansawdd bywyd, yr amgylchedd lleol ac iechyd.

⁵⁷ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

Dangosyddion manau gwyrdd

Mae'r is-faes Mannau Gwyrdd yn cynnwys dau ddangosydd sy'n mesur agosrwydd at fannau gwyrdd hygrych, naturiol a swm y manau gwyrdd amgylchynol. Po uchaf yw gwerth y MLIGN, y mwyaf o fannau gwyrdd amgylchynol sydd yn yr ardal ddaearyddol honno.

Graddfeydd yr Amgylchedd Ffisegol 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Safleoedd 1-955
Casnewydd	95	43.2	68.4	80	95.8
Cymru	1,909	10	20	30	50

Mae ACEHI Pilgwenlli 1, Pilgwenlli 2, Shaftesbury 1, Shaftesbury 3 a Shaftesbury 4 wedi'u rhestru yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Amgylchedd Ffisegol, tra bod Allt-yr-ynn 2, Allt-yr-ynn 4, Allt-yr-ynn 5, Allt-yr-ynn 6, Stow Hill 1 a Stow Hill 3 wedi'u rhestru yn y 20% mwyaf difreintiedig. O gymharu roedd Allt-yr-ynn 3 y tu allan i'r 30% mwyaf difreintiedig; roedd Stow Hill 2 a Pilgwenlli 4 wedi'u rhestru yn y 30% mwyaf difreintiedig; a Shaftesbury 2 yn yr 20% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

Ar gyfer y maes Amgylchedd Ffisegol, mae Shaftesbury yn un o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda thair o'i phedair AGEHI yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Safleoedd MALIC	Amgylchedd Ffisegol
Allt-yr-ynn 1	1819	497
Allt-yr-ynn 2	187	315
Allt-yr-ynn 3	1761	687
Allt-yr-ynn 4	838	270
Allt-yr-ynn 5	1657	285
Allt-yr-ynn 6	459	364
Stow Hill 1	339	362
Stow Hill 2	808	508
Stow Hill 3	135	254
Pilgwenlli 1	21	190
Pilgwenlli 2	241	105
Pilgwenlli 3	88	193
Pilgwenlli 4	10	437
Shaftesbury 1	119	3
Shaftesbury 2	561	242
Shaftesbury 3	1005	2
Shaftesbury 4	840	21

Allwedd:

Safle cyffredinol MALIC lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

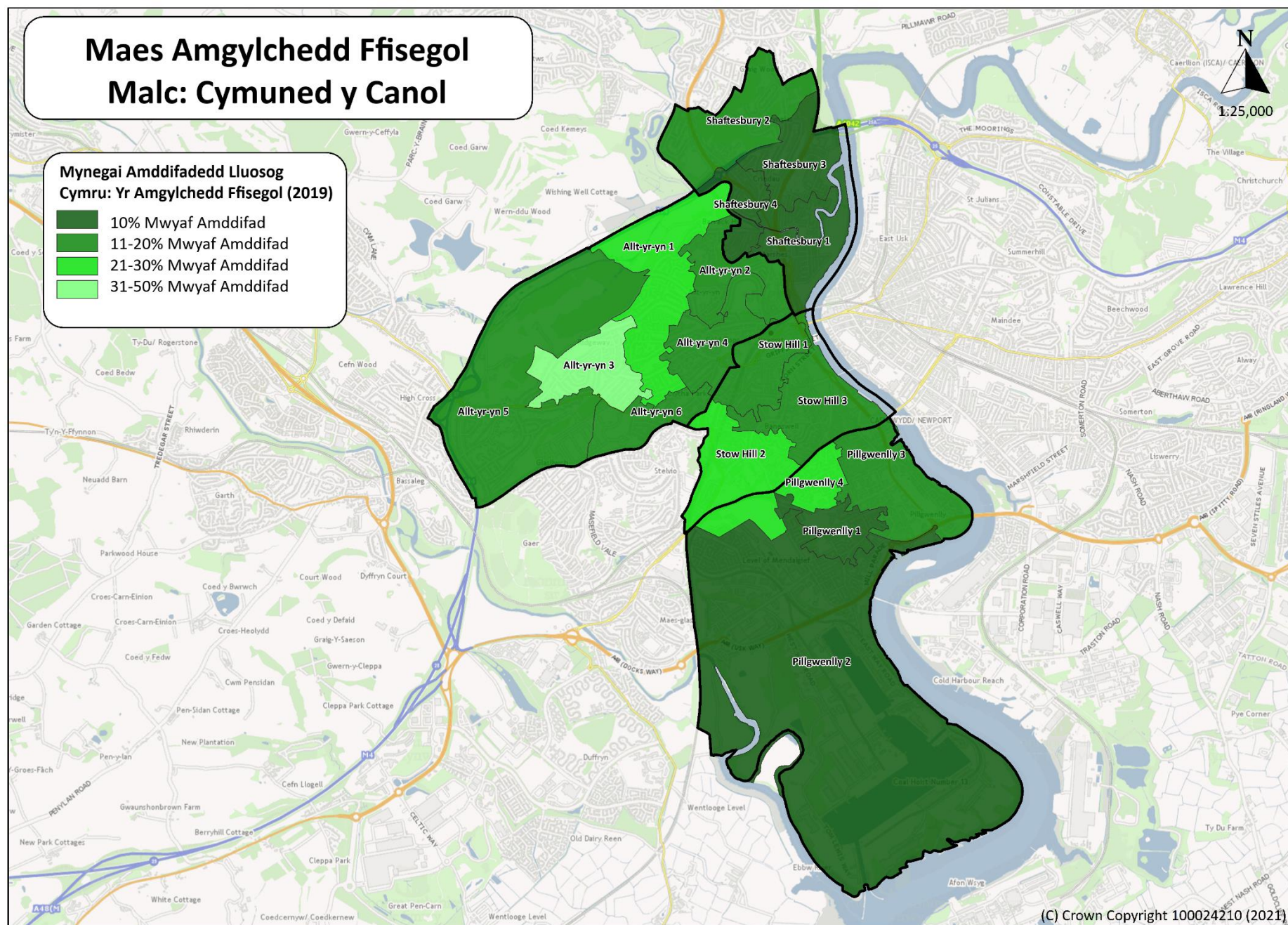

Safle Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Safleoedd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos safleoedd Maes Amgylchedd Ffisegol MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pedair ward ardal gymunedol y Canol.

Sut dirwedd sydd yno?

Mannau Gwyrdd Naturiol Hygyrch

Mae'r safon ofynnol a fabwysiadwyd o 2.4 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth ar gyfer mannau agored, chwaraeon a hamdden yn deillio o 'Safonau Meincnod' gofynnol Meysydd Chwarae Cymru ar gyfer chwaraeon a chwarae awyr agored. Dyma'r unig safon genedlaethol a ddarperir ar gyfer chwaraeon awyr agored a mannau chwarae ac felly mae'n dal i gael ei hargymell fel arfer gorau. Mae'r safon Meysydd Chwarae Cymru yn cynrychioli lefel ofynnol o ddarpariaeth a dylid ceisio ei chyrraedd felly ledled Casnewydd mewn ardaloedd trefol a gwledig.

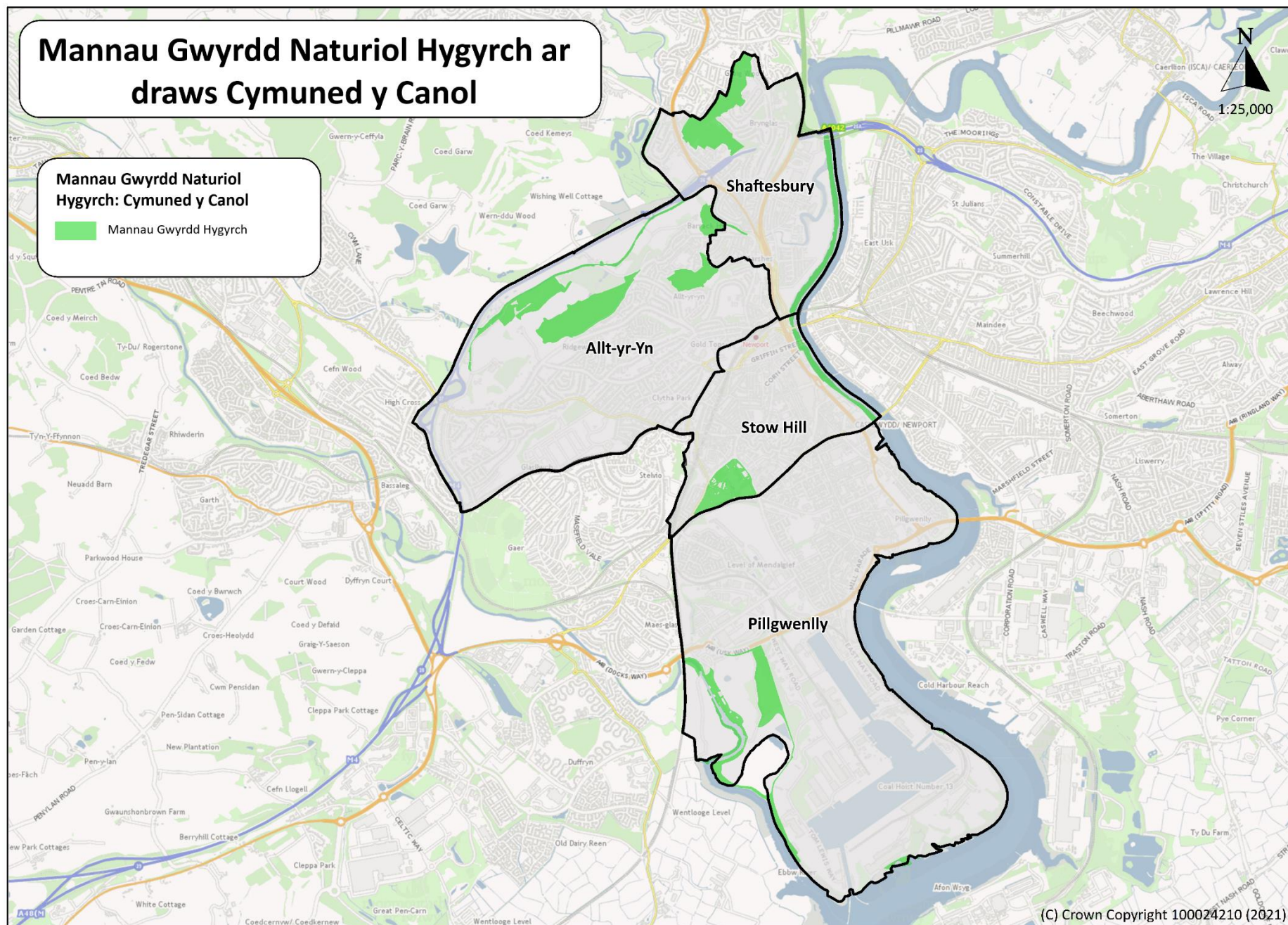
Mae'r safonau meincnod wedi'u rhoi ar waith wrth ddarparu chwaraeon a chwarae awyr agored a'u defnyddio i helpu i nodi unrhyw ardaloedd fesul ward yng Nghasnewydd lle mae diffyg darpariaeth. Ceir dadansoddiad manwl a chrynodeb o'r Ddarpariaeth Mannau Agored ffurfiol, anffurfiol ac sy'n cynnwys offer ar gyfer y pedair ward yng nghymuned y Canol isod.

	Poblogaeth 2011	Categori Mannau Agored	Gofyniad Meysydd Chwarae Cymru (hectarau)	Darpariaeth Wirioneddol (hectarau)	Diffyg / Gwarged
Allt-yr-ynn	8,782	Crynodeb	21.08	11.63	-9.45 ↓
		Ffurfiol	14.05	3.77	-10.28 ↓
		Anffurfiol	4.83	7.27	2.44 ↑
		Ag offer	2.20	0.59	-1.61 ↓
Stow Hill	4,773	Crynodeb	11.22	10.45	-0.77 ↓
		Ffurfiol	7.64	0.64	-7.00 ↓
		Anffurfiol	2.39	9.52	7.13 ↑
		Ag offer	1.19	0.29	-0.90 ↓
Pilgwenlli	7,318	Crynodeb	17.56	12.67	-4.89 ↓
		Ffurfiol	11.71	6.3	-5.41 ↓
		Anffurfiol	4.02	6.03	2.01 ↑
		Ag offer	1.83	0.34	-1.49 ↓
Shaftesbury	5,135	Crynodeb	12.32	11.31	-1.01 ↓
		Ffurfiol	8.22	9.2	0.98 ↑
		Anffurfiol	2.82	1.68	-1.14 ↓
		Ag offer	1.28	0.43	-0.85 ↓

Yng nghymuned y Canol, roedd pob un o'i phedair ward yn dangos diffygion cyffredinol mewn darpariaeth mannau agored, sef Allt-yr-ynn (-9.45); Pilgwenlli (-4.89); Shaftesbury (-1.01); a Stow Hil (-0.77) wrth gymharu gofynion Meysydd Chwarae Cymru a darpariaeth wirioneddol.

Mae gan Allt-yr-ynn, Stow Hill a Philgwenlli ddiffyg yn y ddarpariaeth Mannau Agored Ffurfiol a gydag Offer a gwarged mewn darpariaeth Anffurfiol. Mae gan Shaftesbury warged yn y ddarpariaeth Mannau Agored Ffurfiol a diffyg yn y ddarpariaeth Anffurfiol a gydag Offer.

Mae'r ddelwedd thematig ganlynol yn dangos darpariaeth mannau agored a mannau gwyrdd naturiol hygyrch ar draws pedair ward cymuned y Canol.

Beth yw'r lefelau ansawdd aer ac allyriadau yng nghymuned y Canol?

Gall ansawdd yr aer a anadlwn effeithio'n sylweddol ar ein hiechyd. Prif achosion ansawdd aer gwael yw allyriadau diwydiannol a thraffig ar y ffyrdd. Mae'r llywodraeth genedlaethol ac awdurdodau lleol wedi ymrwymo i wella ansawdd aer, ymrwymiad sydd wedi'i ysgrifennu yn y gyfraith.

Y llygryddion sy'n peri'r prif bryder yw nitrogen deuocsid (NO₂) sydd â throthwy o 40µg/m³ y flwyddyn, a deunydd gronynnol – PM₁₀ (trothwy o 18µg/m³ y flwyddyn) a PM_{2.5} (trothwy o 10µg/m³ y flwyddyn).

Mae'r tabl isod yn dangos bod gan Gasnewydd lefelau uwch o lygryddion yn 2019 o gymharu â chyfartaledd Cymru.

Dangosyddion Cysylltiad ag Ansawdd Aer ⁵⁸		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Casnewydd	NO ₂ (µg/m ³)	22	20	19	16	19	16	15	15
	PM ₁₀ (µg/m ³)	14	16	15	15	14	13	14	14
	PM _{2.5} (µg/m ³)	11	11	11	10	9	9	9	9
Cymru	NO ₂ (µg/m ³)	13	12	11	10	11	9	9	9
	PM ₁₀ (µg/m ³)	12	14	13	12	12	10	12	12
	PM _{2.5} (µg/m ³)	9	10	10	8	8	7	8	7

Bob blwyddyn mae'n ofynnol i Gyngor Dinas Casnewydd adrodd am ansawdd aer y ddinas, gyda'r adroddiadau diweddaraf yn cael eu cyhoeddi ar wefan y cyngor⁵⁹. Os canfyddir bod y lefelau ansawdd aer yn uwch na'r safonau hyn, rhaid datgan Ardal Rheoli Ansawdd Aer (ARhAA). Mae monitro ansawdd aer wedi nodi nifer o feysydd lle mae'r lefelau nitrogen deuocsid yn uwch na'r safonau ansawdd aer.

Daeth nifer o newidiadau i Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer y ddinas i rym ar 1 Gorffennaf 2018, gyda Chasnewydd yn nodi 11 ARhAA, gyda 5 wedi'u lleoli yn ardal gymunedol y Canol.

Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer ⁶⁰		
	Lleoliad	Ardaloedd Cymunedol
1.	Caerllion	Caerllion
2.	Heol Caerffili	Graig
3.	Cefn Road	Tŷ-du
4.	Chepstow Road / Clarence Place / Caerleon Road	Sain Silian / Victoria / Beechwood
5.	George Street	Stow Hill / Pilgwenlli
6.	Ffordd Malpas (De)	Shaftesbury
7.	Glasllwch	Allt-yr-ynn / Tŷ-du
8.	High Cross	Allt-yr-ynn / Tŷ-du
9.	Royal Oak Hill	Caerllion / Ringland
10.	Shaftesbury	Shaftesbury
11.	Sain Silian	Sain Silian

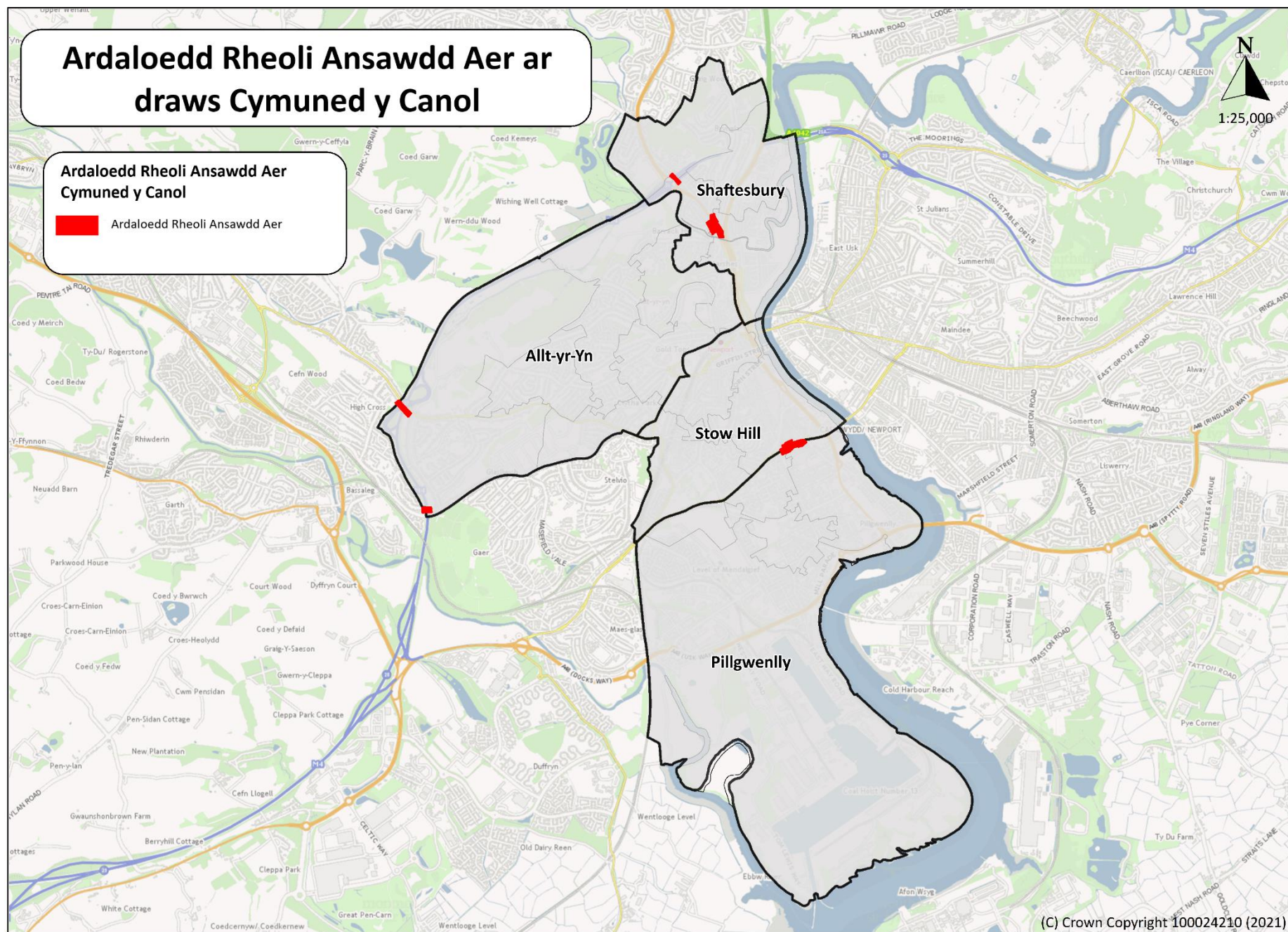
Allwedd ARhAAoedd yng nghymuned y Canol

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos yr Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer ar draws pedair ward ardal gymunedol y Canol.

⁵⁸ [Dangosyddion Ehangu Ansawdd Aer, Stats Cymru – Llywodraeth Cymru](#)

⁵⁹ [Adroddiad Cynnydd o ran Ansawdd yr Aer, Cyngor Dinas Casnewydd](#)

⁶⁰ [Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer, Cyngor Dinas Casnewydd](#)

Beth yw'r perygl llifogydd yma?

Mae llifogydd yn digwydd pan fo dŵr yn cyrraedd lle yn gynt nag y gall ddraenio i ffwrdd. Glawiad yw hyn fel arfer, ond gall fod o ffynonellau eraill. Mae hyn yn achosi i aberoedd, afonydd, ffosydd, draeniau neu garthffosydd orlifo gan achosi llifogydd yn y tai, y busnesau, y tir fferm a'r seilwaith amgylchynol.

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos y perygl llifogydd diweddaraf⁶¹ ar draws pedair ward ardal gymunedol y Canol.

⁶¹ Data Perygl Llifogydd Cyfoeth Naturiol Cymru

Perygl Llifogydd ar draws Cymuned y Canol

Perygl Llifogydd

Parthau Wedi'u Hamddiffyn NCT15

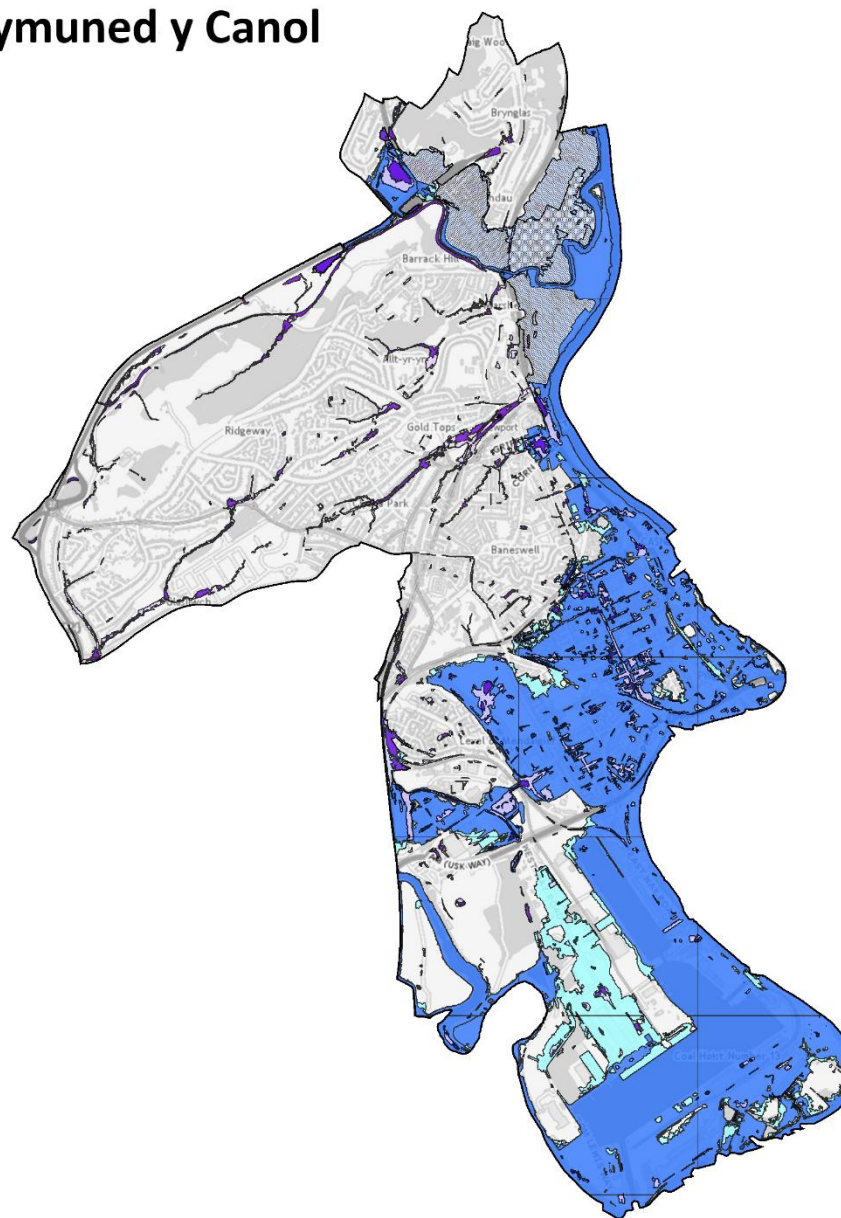
- Môr
- Afonydd
- Afonydd a'r Môr

Afonydd a'r Môr

- Parth Llifogydd 3
- Parth Llifogydd 2

Dŵr Wyneb a Chyrsiau Dŵr Bach

- Parth Llifogydd 2
- Parth Llifogydd 3

1:25,000

© Crown Copyright 100024210 (2021)